

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és Ünnepnep után is.

II. év.

Budapest, 1898, kedd, február 8-án.

39. szám.

Franciaország pöre.

A szellemi ujjáébredés kora óta a francia nemzetnek volt a legfényesebb sorsa az összes európai népek között. Ő ragadta ki a vezetést a kezdeményező olaszok kezéből a művelődés minden terén. Tudományban, irodalomban és művészetben ő volt a haladás bátor előharczósa. A politikában és a társadalmi harcban ő szolgáltatta a hangadó mértéket és ő tüzte ki a célokat, melyek felé a fejlődés törvénye a népeket vezette. Az emberiség vezéreszméinek termelésében senki sem vitatta el tőle az elsőséget; és századokon át oly nagy volt fölénye, hogy a más nemzetek értelmi talaján termelt üdvös ujtásokat a művelt világ népei csak úgy fogadták el, ha azokat Franciaország előbb magáévá tette és mintegy helybenhagyásával lebélyegezte. A pozitív irányzatú angol bölcsészetet, a gőzerő fölhasználását, a parlamentáris kormányformát csak akkor tették magukévá Európa népei, mikor Franciaország kezéből fogadhatták.

E körülmény rendkívül kifejlesztette a francia nép öntudatát. Minthogy a legtekintélyesebbnek érezte magát, a leg-hatalmasabb is kívánt lenni. A hatalomért való küzdelemben győzedelmeskedett is. Hadvezérei: Turenne és Condé nem ismertek ellenállást; nagy sorsadalma, szedett-vetett seregei ellenálltak Európa legerősebb armádiáinak és rettenetes Napoleonja porba sujtotta a világ minden büszkeségét.

E század elején Franciaország megkoronázta szellemi fölényét a nyers erő

vérvörös dicsfényével. Értelem és erő, szellem és hatalom őt uralta a föld kekségén.

E föltétlen elsőbbségben termelt meg vesztének magva, melyből csakhamar fölbujrázott a veszélyes maszlag, a nemzeti gög buja plántája.

Háborút indítani annyi volt neki, mint tánczvigalomba menni. Hiszen a győzelem biztos volt számára. Egy legyező-csapásért elvette Algériát; Napoleon bukásáért, melyet már maga sem sajnált, megverte Oroszországot, megcsönkította Ausztriát és porba akarta dönteni Poroszországot.

Franciaország nem csupán tanácsol, hanem törvényt szab Európának! Ez volt a francia nép büszke hitvallása.

Ekkor történt meg rajta a legrettenesebb dolog. Megverték véresen, kegyetlenül, szégyenletesen. Megverték csúfosan, mint senkit e világon. Megszabdalták területét. Őt magát ledöntötték a föltétlen elsőség talapzatáról.

E nagy „nemzeti szerencsétlenség” — mint ő nevezi — a francia népet határtalanul mélyen érintette. Beleszédült, belemámorosodott, belebódult. A nagy csapás sulya alatt elvesztette azt, ami legbecsesebbje volt: értelmi józanságát, világos látását.

Föltápaszkodván a gyászos csatatéren, tekintetét ama tartományokra szegezte, melyeket tőle elvettek; és rajtuk felejtette. Gondolat nélkül, álmag lélekkel, hypnotizálva nézte és nézte azt a fekete foltot országa területén, mely egykori hadi dicsőségét elékteleníté.

Ész nélkül kereste lelki betegsége

ellen a gyógyszert mindenfelé. Nem találta. Egyedül állt Európában; senki se nyújtotta feléje segítő karját. Voltak, akik sajnálkoztak sorsán; sőt voltak, akik siratták: de barátja, aki társul szegődött volna hozzá, szövetségese nem volt.

Európa nem támogatta; csak tanult rajta.

Ekkor megakadt szeme armádiáján. Ez, ez az egyetlen reménység! Azt a roncsolt, sujtott hadsereget kezdte újjászervezni, fejleszteni, kiépíteni, határtalanul nagyobbítani és végül magasztalni, dédelgetni, becézni. Franciaország nemzeti védszentjéül avatta föl hadseregét és inádkozott hozzá, mint az egyetlen hatalomhoz, mely dicsősége csorbáját kiköszörülheti és a vesztett tartományokat visszacserezheti.

A kulturális eszményekkel, melyek tekintélyét egykoron nagyra növelték, nem gondolt többé. Irodalma a kor szellemének megfelelő realizmusból az idegcsiklandó ledérségek, a sikamlós mulatságok posványába, költészete a csengőbongó formaságokba sülyedt; művészete a feltűnő extravagantiákat hajhászta; tudománya kénytelen volt vezérszerepét megosztani egész Európával. Franciaország mindezzel nem gondolt. A vesztett háboru árán szerzett köztársasági államformán kívül nem látott, nem ismert, nem becsült semmit, csak hadseregét. A szellemi erő isteni trónjára a katonaság bálványát helyezte. Egyedül ennek mutatta be áldozatait tömérdek milliók formájában. Ennek tömjénzett, ennek szolgált és megalázkodásában elment egészen a Boulanger-komédiáig.

Emile Zola.

Guy de Maupassant a mesteréről.*

Zolának már a neve is úgy hangzik, mintha hirre és dicsőségre született volna ez a név: megmarad az ember emlékezetében és cseng benne folytonosan. Például Balzac, Musset vagy Hugo nevét elfelejtheti-e ugyan az ember, ha egyszer hallotta e rövid, pompásan hangzó szót? Nem. De a mi irodalmunk listáján még sincs olyan név, mint a Zolaé, olyan fülbemászó, az emlékezetbe oly mélyen bevésődő. Harsogó két trombitafuvás ez a szó: Zola! kiáltás be a világba, harci riadó. Micsoda szerencse is az, ha egy író ilyen vezetőknévvel születik a földön! De név még nem is illett úgy a gazdájához, mint ahogy Zolához hozzáillik ez a név. A moden írók közül vajjon kicsoda harcolt hevesebben a maga eszméiért, mint ahogy Zola cselekedte? Ki támada meg vitézebbül mindazt, amit rossznak és igazságtalannak tartott? És kicsoda aratott fényesebb diadalt a közönség közönyösségén és ellenállásán, mint Zola? ... A küzdelem, természetesen, sokáig tartott; évek multak el, míg a fiatal íróembert elismerték; mint annyi sok elődjének, neki is nehéz megpróbáltatásban volt része.

Emile Zola 1840. április 2-án született Párisban; ifjúságát Aix-ben töltötte; Párisba

* Zola nagy tanítványa évekkal ezelőtt írta mesteréről e sorokat, melyeket eddig még nem fordítottak le magyarra.

csak 1858-ban jött megint vissza. A fővárosban befejezte tanulmányait, megbukott a vizsgán és azután harcba szállt az élettel. Keserű küzdelem volt ez; a Rougon-Macquart későbbi szerzője két esztendeig csak tengődött, keveset evett, szaladgált mindenfelé, hogy egy francot megkeressen, gyakrabban látogatott el a zálogházba, mint a kifőzőbe és közben verseket írt; verseket, minden báj és illat, minden forma és lendület nélkül való verseket, amelyekből később közzétett barátja, Paul Alexis egy csomót. Zola maga beszéli, hogy egyszer egy egész telen át ugrszólván csak kenyérből élt; a kenyeret olajba mártogatta, hazulról, Aixből kapott olajba. „Amig olajunk van, nem veszünk éhen.” — mondta erről a dolgról mély filozófiával. Máskor meg verebekt vadászott a háztetőn és megsütötte a zsákmányt egy függönytartóból készült nyáron. Sőt egyszer annyira nyomorgott, hogy minden ruháját zálogba volt kénytelen tenni és a szobájában kellett maradnia egy hétig; házi ruhája egy paplan volt, abba takarózott. Arabs voltamjegyzik meg erre stoikusan. Régibb művei közül az egyikben, a Klaudius gyónásában van sok olyan szubjektív vonatkozású dolog, mely valószínűleg a nagy férfiú akkori életmódját vázolja. Végre a Hachette-féle könyvkereskedésben kapott valami alkalmazást. Ettől a naptól fogva biztos existenciája volt, abban hagyta a versírást és a próza felé fordult.

Zola versei inkább a tudományra emlékeztetnek, semmint a szerelemre vagy az igazi

művészetre. A világ főséges elemeiről való általános szemlélődések ezek a versek, szemlélődések, amelyeket azért ír meg az ember versben, mert prózában világosan kellene magát kifejezni. De ezekben a kísérletekben az olvasót sem az imént még érthetetlen végtelenségnek látszó talányok megoldása, tehát sem a vizioszerű megfejtés, sem pedig az az elmés, finom, zamatos és mesterkelt poézis nem ragadja meg, amelyben például Theophile Gautier volt olyan nagy, Zola bevallja, hogy mikor „arabs” korában ezeket az alexandrinusokat írta és szobájából mint egy fellegvárból nézett le az egész Párisra, néha maga is kételkedett alkotásainak erejében. De végkép sohasem esett kétségbe: — „Nem bánom, ha nagy költő nem leszek, azért még mindig a prózában lehetek nagygyá!” Ez kétségkívül erős hitre vall, mely a saját nagy talentumában való hitből fakadt, mivel érezte ő ezt a szunnyadó nagy tehetséget, miként az anya is érzi a gyermeket, kit szive alatt hordoz.

Később egy kötet novellát adott ki, a Contes à Ninont; ennek igazi irodalmi színe volt már, bájos is volt és finoman stilizált, de a nagy ember későbbi írói jellemvonásai még nem mutatkoztak benne. Egy évrő rá a Klaudius gyónása következett; ez autobiográfia-féle, de nem sok világosság, nem sok lendület van benne. Azután következett egy szép könyv, a Thereseraquin; melyből pompás dráma is lett később. Majd a Madeline Féra-t írta, ezt a jelen-

Lehet-e csodálni, ha a hadsereg önzete ily viszonyok között tultengett? A hadsereg, látván, hogy az állami életben ő nem csupán az első, de az egyetlen tényező, elszigetelte magát a nép minden egyéb rétegétől. Komolyan vette isteni voltát és eddig még nem látott souverainitással emelkedett a többi állami tényezők fölé. Hogyne? Mikor évenként számíthatatlan milliókat szavaztak meg neki a bugrisok, a „péquin“-ek, titkos rendelkezési alapul. Ő volt a nemzeti dicsőség hagyományainak egyetlen letéteményese és korlátlan hatalommal uralkodott saját körében.

Már most megtörtént a váratlan, hihetetlen dolog. A félistenek megbotlottak, forma-hibákat követtek el, talán tévedtek: a bálvány elárulta anyagi véges voltát.

Ki várta ezt? Ki képzelte ezt? Ki tartott ettől?

Vannak emberek, akik panaszkodnak a generálisok ellen! Hát állhat még a világ sokáig?

E meglepő tény előtt lesújtva áll Franciaország. Remegve tekint isteneire és fölháborodva az istentagadókra.

És mi történik? A közművelődés táborából, amaz eszmények honából, melyek kultuszát a francziák a hadsereg magasztalásának nagy munkájában elhanyagolták, előáll egy ember, egy tulzó idealista, egy irodalmár: Zola, a bötüöltö bolond és azt mondja, hogy nem a hadsereg a földolog a világon, hanem az igazság; a generálisok, a lehanyatlott és újra remélt dicsőség főpapjai tévedtek és erőszakoskodtak. Vegyék ki kezükből a vakon sujtó pallost és gyógyítsák meg a sebet, melyet vele egy kis emberke becsületén vágtak! Fészkelődik, lármáz, sőt tombol a szerencsétlen. Óriási irodalmi hirnevét, az egész nemzet rég megszerzett rokonszenvét, az egész világnak felé irányult becsülését fölteszi egy rá nézve egészen ismeretlen ember sérelméért.

Ez a látvány bámulatra méltó.

A letiprott eszmény kikel a hatalom birtokában levő erőszak ellen.

Ily határtalan bátorság előtt kalapot kell emelni.

Mit kockáztatnak a generálisok? Semmit. Hibájukat a könnyüvéru francia nemzet el fogja feledni egy hét alatt. És mit kockáztat Zola? Mindent. Mert ő el van veszve, ha nem sikerül dolga. Ő a nemzeti bálványt sértette meg. Ezt nem bocsátják meg soha.

Részünkről nem állhatunk a vitakozó felek közé véleményünkkel. Nem ismerjük a generálisok aktáit; nem ismerjük Zola bizonyítékait. Csak azt látjuk, hogy egy ember küzd egy világnagy hatalom ellen. Akár győz ez az ember, akár nem, a szerep, melyre vállalkozott nagyszerű és tiszteletet parancsol.

Nálunk e látvány idegenszerű. Nálunk az író szerepköre más és mindig más volt. De a francia szellemi életben az író ily szereplése hagyományos. Zola nem is eredeti az ő ténykedésében. Ő csak azon az úton halad, melyet Voltaire tört meg és Hugo Viktor is szívesen követett. De Voltaire és Hugo a külföldről küzdött, biztos menedékhelyből. Zola pedig Páris kellő közepén áll ki egy háborgó nemzet haragja elé.

Ez az ő tettének nagy dicsfénye. És bármikép dől el pöre, mi hálásak leszünk neki azért, hogy nyílt látványban bizonyította a világnak a tragikumot, mely abból támad, ha a szellem művelésére hivatott nemzet elejti természetes föladatát és az erőszak eszközeit emeli nemzeti hitének oltárára.

Ez az eszmény táborának harcza a nyers erő seregei ellen.

A harcnak végét mi, mint nézők, várhatjuk nyugodtan, de nem közönyösen.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órakor ülése van.

A polgári törvénykönyv. A magyar általános polgári törvénykönyv előkészítése tárgyában alakított bizottság mult szombaton tartotta Erdély Sándor igazságügyminiszter elnöklése alatt harmadik teljes ülését. A következő három kérdést vitatták meg:

1. Felvétessék-e a felülepítményi jog a magyar általános polgári törvénykönyv tervezetbe?

2. Ha igen, mint tisztán idegen telekre vonatkozó dologi jog szerkesztessék-e, vagy pedig a jogositvány önállósításával ingatlan jellegével ruházassák-e fel a mint ilyen a telekkönyvezés külön tárgyául szolgáljon-e?

3. Végül miként határozassák meg az építményi jog viszonya az építványhoz?

E kérdésekhez a bizottság majdnem valamennyi tagja hozzászólt és azok megvitatását a legközelebbi teljes ülésen folytatják. A polgári törvénykönyv szerkesztő-bizottsága pénteken tartotta ugyancsak Erdély Sándor igazságügyminiszter elnöklése alatt heti ülését, amelyen folytatták a dologi jog általános része felett a vitát és megállapították az alkotó rész és tartozék fogalmával kapcsolatos alapelveket.

A várnai mandátum. A néppárt semmiféle esz-köztől sem riad vissza — írják a várnai kerületből — hogy jelöltjét a győzelemhez segítse. Így legujabban valami Czorincsek nevű káplán a kisuczajhelyi választóknak egy, állítólag gróf Hunyady Lászlónétól eredő táviratot mutogat, amelyben az áll, hogy Vaszary Kolos hercegprímás Rossival kanonokot a szeminárium rektori állásától felmentette. Ezt a táviratot Markovics, a néppárt jelöltje, mindenfelé szétküldötte. Rossival távirati kérdésére a hercegprímás a hirt megcáfolta. Nyilvánvaló, hogy a gróf Hunyady Lászlóné nevével rutul visszaétek.

Pártértekezlet. A néppárt ma este Molnár János elnöklése alatt értekezletet tartott, amelyen a földművelésügyi költségvetést tárgyalták. A Házban e tárczához Rakovszky István és esileg Mócsy Antal szólnak fel.

József főherczeg visszavonulása.

Nem egészen új a hír, mely azt jelenti, hogy József főherczeg, a magyar királyi honvédség főparancsnoka, lemond e méltóságáról és helyét Ottó főherczeg foglalja el. Eleinte csak úgy suttozták, mert nem hitte senkisé, hogy a legmagyarabb főherczeg, aki annyi buzgalommal töltötte be a reája ruházott állást, szabadulni akar a katonai szolgálatól és különösen nem hitte senkisé, hogy épen Ottó főherczeg legyen az utódja. Később, noha semmiféle hivatalos megerősítést nem nyert ez a dolog, hangosabban és határozottabban beszélték a honvédség főparancsnoki állásában leendő személyváltozást és a legutóbbi napok

téktelen regényt, melyben csak a leírás eleven-sége ötlük szembe.

Időközben otthagya a könyvesboltot és belépett a Figaro szerkesztőségébe. Czikkei feltűntek, a Salonról olyanokat írt, hogy a festők világa forrongott tőle. Később több újságnak is dolgozott és kezdtek ismerni nevét. Akkoriban készült a Rougon-Macquart-ciklusnak terve is.

Az Assomoir megjelenéseig azonban csekélyke volt a siker és Zolát jobban becsülték például Oroszországban, mint Franciaországban. Az oroszok buzgón olvasták műveit és ők már akkor is csak a regényírót látták Zolában. Ekkor a Le Bien Public közölni kezdte az Assomoir-t. Nagy botrány lett ebből. Képzelték csak; a szerző minden aggodalom nélkül használja a legalszerűbb szokat és nem riad vissza semmiféle vakmerőségtől; alakjai a köznép szülöttei és ő maga is az ő nyelvükön beszél, néha pláne tolvajnyelven! Az előfizetők erre protestálnak, visszaküldik a lapot, a kiadó kezd félni és beszünteti a lapot, mely aztán később kis hetilap formájában jelenik meg: „A tudományok köztársasága” a címe és Catulle Mendés a szerkesztője. Mikor a regény könyvalakban is megjelent, nagy lett a változás. Az első egy-két kiadást hamar elkapkodták és Albert Wolff, akinek a Figaro olvasóira nagy volt a befolyása, bátran pártját fogta a szerzőnek és a könyvnek. A siker előre nem látott tartóssággal járt. A könyvet annyi sok példány-

ban adták el, hogy arra még nem volt relativ példa. A költő dicsősége megszületett.

Zola forradalmár az irodalomban, elszánt ellensége mindennek, ami régi. Elszánt forradalmár mindenki, akinek élénk szelleme van, aki szomjuzza az újítást, akinek teremtké-pességei vannak és aki megunt mindent, amit már nagyon ismer, az mind elszánt forradalmár.

A romantika iskolájában nevelkedvén, el-telvén ez iskola mesterműveitől és lírai lendü-letétől, ifjkorunkban a romantika szárnya visz bennünket az irodalomba. De minden forma, még a legszebb is egyhanguvá lesz végre, különösen azoknak, akiknek a toll a szerszámuk, akik benn élnek az irodalomban reggel-től estig. Így keletkezik bennünk a változatosság után való vágyakozás és így kezdünk közö-nyösek lenni a legcsudálatosabb mesterművek iránt is, mert nagyon is jól ismerjük a dolgo-kat, mert ugyszólván kitanultuk már az építés titkát. Végre keressük az újat, vagy jobban mondva, ráakadunk az ujra. - Az „uj“-at megragadjuk, megvizsgáljuk, tökéletesítjük, lefoglaljuk a magunk számára — és akkor azt hisszük, hogy fölfedeztük az újat. Így hömpölyög a művészet tova. Nincs új do-log itten. Sem Victor Hugo, sem Emile Zola nem fedezett fel újat. De ez irodalmi átalaku-lások néha botránnyal járnak és mindig meg-szólal ilyenkor egy literátus nagy párt, amely azt mondja, hogy: „A meglevőt nem lehet fe-lülmulni.” Helyes is ez a beszéd. De ha nem is tudunk valamit fölülmulni, azért mégis van

tere a cselekvésnek. A forrás mindenütt meg-maradhat ugyan annak, de a folyóvizet lehet azért szabályozni. Vagyis új medret ásunk az irodalomnak.

Zola tehát forradalmár. Csakhogy olyan forradalmár, aki épp azt a szellemet akarja le-igázni, amelyben ő maga is nevelődött; olyan-forma, mint egy pap, aki hűtlen lesz az oltár-hoz, mint Renan például, aki tulajdonképen támogatta a vallást, mikor az emberek azt hitték, hogy támadja a vallást. Zola is, akár-hogy támadja a romantikusokat, maga is ro-mantikus, aki naturalistának nevezi magát; táp-lálja a romantikusok erejét, persze táplálja új utakon.

Elmélete a következő: Nincs egyéb mίν-tánk, csak az élet, mivel mindent az érzékeink-vel fogunk fel. Ha tehát az életet eltorzítjuk, rossz az alkotásunk. A fantáziát, már Horatius jól jellemezte Ars poetica-ban: „Emberfejet a ló nyakára ragasztani, ezt a monstrumot madár-tollakkal ékesíteni, szép asszonyoknak haltestet adni.” Ezzel azt akarta mondani a költő, hogy minden, a mi nem pontosan felel meg a valóságnak, torzítás, tehát monstrum. Ebből az következik, hogy a fantázia csak szörnyeket szülhet.

Zola szerint tehát műalkotásokat csupán az igazság szülhet. Semmit sem szabad ki-találni. Mindent lelkiismeretesen kell meg-figyelni és leírni. Megvan azonban az írónak a maga külön temperamentuma, megvan az a sajátsága, hogy a dolgoknak egyéni szint

eseményei már mintha megerősitenék a híreket.

A József főherceg pihenés után való vágyódásán nincs mit csodálkoznunk. Sokáig szolgált, sokat dolgozott és míg a terhes szolgálat kifárasztotta, erélyét lelohaszthatta, kedvét megcsappanthatta fiának, László főhercegnek tragikus halála. S hogy utódja Ottó főherceg lesz, azt igazolja az, hogy ugy a főherceg, mint családja szorgalmasan tanul magyarul. Csak a napokban irtuk meg azt az érdekes és kedves jelenetet, amikor a király a bécsi Hofburgban megexamiálta a magyar nyelvből Ottó főherceg kis fiát, aki bizony megmutatta, hogy jól tud már magyarul.

Ma Bécsből újabb híreket kapunk József főherceg visszavonulásáról, mely még ebben az évben bekövetkezik. Az osztrák császárvárosból ugyanis tudósítónk a következő telefonjelentést küldi:

Bécs, február 7.

József főhercegnek a honvédfőparancsnoki méltóságtól való felmentése, ha nem is a legközelebbi napokban, de mégis még ez évben várható. József főherceg már fiának, László főhercegnek tragikus halála után ismételtén kérte, hogy terhes katonai állásától fölmentsék, hogy ezután csakis családjának és a tudománynak élhessen, kérésének azonban ő Felsége, nagyon fontos érdekek veszélyeztetése nélkül nem tehetett eleget. Csak a legutóbbi időben vált lehetőségessé kívánságát teljesíteni, azonban a fontos személyváltás az ezidei hadgyakorlatok befejezése előtt sem közzététetni, sem végbemenni nem fog.

József főherceg ezután az év legnagyobb részét Alcsuthon és Fiumében fogja tölteni, csak a nyár egy részén fog a Margit-szigeten tartózkodni, hogy családját a budapesti társaságból ki ne vonja. A budai királyi várak mellett levő főparancsnoki palotát Ottó főherceg fogja átvenni.

Már azt a toastot is, melyet Ottó főherceg a német császár Budapesten való látogatásakor mondott, úgy fogtuk fel, mint e fontos személyváltás bevezetését.

A jószívü parlament.

(A képviselőház ülése.)

Nagyon jószívü emberek ülnek az üveg-tető alatt. Mikor néhanapján mentelmi ügyeket tárgyainak, szinte megható az a féltékenység, amelylyel minden panaszt zaklatásnak minősítenek, csakhogy a tisztelt képviselő urakat ne kelljen kiadni. De ez még semmi. Egész nagyságában olyankor nyilatkozik meg ez a jószív, amikor távollévő képviselőtársak fölött kellene törvényt ülni. A távollévőket viribus unitis védik, mert, oh jószágos ég, távollévő mindenki lehet és nagyon kellemetlen, ha ilyesmiért pénzbüntetésre ítélik az embert.

Látni kellett volna tehát, milyen buzgón kutatták a jelenlevők, hogy miképpen lehetne a szombati katalogus-olvasás következményeit a távollévők feje felől elhárítani. Valami könnyelmű honatya Demokritoszt idézte, akinek mondása szerint *közös halban nincsen szálla* és közös büntetésben nincsen fájdalom, de ezt a könnyelmű fiatal embert lehurrogta az ő drágalátos Demokritoszával együtt. És még sokkal buzgóbban keresték a kibuvót.

Mikor aztán az elnöklő Berzeviczy bejelentette, hogy a szabályok értelmében föl kell olvasni, sőt jegyzőkönyvbe is kell foglalni a távollévők névsorát, Kubik Béla fölpattant:

— Tisztelt Ház! Én követeltem a határozatképesség megállapítását, de . . .

És most szörnyüségessé ugrásokkal próbálta kimagyarázni, hogy az a katalogus-olvasás voltaképpen nagy injuria volt, mert két óra után történt, amikor pedig már senki sem köteles a Házban lenni. A szabályok szerint két órakor végződik az ülés, azért tehát senkit sem illik megbüntetni, ha két óra után már nem volt a Házban.

Az egész parlament csodálatos jószívvel fogadta el ezt a kis sophismát. Megelégedéssel mondták:

— Ugy van!

Nem úgy a generális. Tisza Kálmán jól látta, hogy a szabályok teljes szigorának alkalmazása fájna a tisztelt Ház jószívének, nem kifogásolta tehát, hogy a katalogus-olvasás súlyos processusát akaszszák meg, de már a hamiskodó kifogás ellen élénken tiltakozott. A

katalogus-olvasás teljesen rendjén volt és a szabályok világosan megjelölik, hogy mit kell tenni azokkal, akik miatt a Ház nem tudott határozatképes lenni. De ha a parlament bölcsesége a szabályok ellen akar határozni, azt megteheti.

A parlament bölcsesége élénken helyeselt: — Igen. Határozzunk a szabályok ellen!

S miután még Horánszky Nándor és Olay Lajos a decorum kedvéért megpróbálták, hogy a szabályok megkerülésének valami tetszetős okát adják: a parlament bölcsesége határozott. Bölcsen és jószívüen, hogy senkinek se legyen bántódása, legfőlebl a megsértett szabályoknak, amelyek nem tudnak panaszkodni. Különben is megérdemlik azok a házszabályok, hogy egyszer a parlament is rontson a tekintélyükön. A sok obstrukció alatt ugyanis eleget rontottak e gyöngé szabályok a parlament tekintélyén. Most nem adósai többé egymásnak.

A szombati távollévők ilyenformán nem kerültek a jegyzőkönyvbe. A diurnumokból sem leszen levonás. S mert a veszedelem olyan szépen elmúlt, a mai jelenlevők is hamarosan iparkodtak távollévökké válni. Tizenegy óra tájban körülbelül megint elkelt volna egy kis katalogus-olvasás. De Kubik Béla ma már nem volt olyan kegyetlen. Inkább maga is kísértelt a folyosóra, sok társával együtt nem törődve a kereskedelmi tárcza hátralevő tételeinek letárgyalásával. Egyébként csak három tétel körül folyt ma még kisebb-nagyobb vita. A posta tételénél Thaly Kálmán, Major Ferencz és Kossuth Ferencz hozták szóba a vidéki posta-épületek, a posta-takarékpénztárak és az olcsóbb bélyegek kérdését, amelyekről a kereskedelmi miniszter minden irányban megnyugtatta a felszólalókat. Az államvasutak tételénél csak Major Ferencz néhány egészségügyi jótanácsát kellett meghallgatni, míg a helyi érdekű vasutak tételénél már nagyobb vita indult, mert itt Kállay Lipót megsürgette a vicinális törvényjavaslatot is. A miniszter bejelentette, hogy a javaslat már készül s ebben a törvényhozás megnyugodott, sőt a miniszter ajánlására a helyi érdekű vasutak segélyezésének összegét még ötvenezer forinttal föl is emelte.

adjon. A naturalizmus tehát így definiálható: „A természet, melyet az író egyénisége szemlél”. —

Csakhogy ez a definíció ráillik az egész irodalomra. Mindnyájunk szellemének megvan a maga külön iránya, mindnyájan mást látunk a dolgokban; abszolút, meztelen igazság nincsen is és így senki sem mondhatja, hogy ő látja az igazságot. Amit én igazságnak tartok, azt tévedésnek tartja a másik. Ennélfogva az ember nem kötelezheti magát arra, hogy az igazságot fogja nyújtani, hanem csak arra, hogy a maga temperamentumával fogja nézni és visszaadni próbálni az igazságot.

Zola, ámbár szerinte csak a megfigyelés útján akadhatni az igazságra, maga is igen visszavonultan él, keveset jár ki, nem nagyon figyeli meg a világot. Abból a néhány megjegyzésből és elbeszélésből konstruálja alakjait, jellemeit és regényeit, amit mások mondanak el neki. Azután a kompozíciót „logikusan” végzi el, azaz a valósághoz, a lehetőséghez tartja magát. Csakhogy ő a romantikusok gyermeke, aki hajlami szerint maga is romantikus, aki nem tudja elvetni a poézist, szereti a nagyítást, szeret a dolgokkal és a történetekkel szimbólumokat kifejezni. Ez ellen a hajlandóság ellen küzd ugyan, de hiába; nagy benne ez a hajlandóság és Zola mindig engedni kénytelen. Elméletei és alkotásai így örökösön ellentmondanak egymásnak. De mi közünk nekünk az ő elméleteihez, ha megmaradnak az alkotásai! Csodálatos műveket alkotott, olyanokat, amelyek

Zola akarata ellenére ugyan, de mégis hősi költemények gyanánt hatnak. „Páris gyomra” például nem az enivalók eposza-e?! A „Nana” meg nem-e a szexuális hüné?! . . .

Zola stílusa tömött, szenvedélyes, kiáradt rohanó folyamhoz hasonlatos. Született író, tehát nem sokat kellett fáradsággal azzal, hogy stílusát kiművelje; nem virtuóza a szónak de mestere neki. Fényes oldalai nincsenek ennek a stílusnak, de hiszen Zola a nagyközönségnek ír, nem pedig a művelt, elfinomult amatőröknek. A stílus mindenféle finomságára tehát nincs szüksége neki: világosan ír jól hangzó mondatokat. Ennyi elegendő.

Mennyit szídták, mennyit gyalázták ezt az embert! De ő így felelt az erkölcsbiráknak: „Miért hazudjunk? Hiszen megcsalni nem tudunk senkit. Megismernek, uraim, benneteket, akárminő is a lárvá. Tudják, hogy hazug az arzetotok, mikor udvariasan mosolyogtok és azt mutatjátok, hogy hisztek a barátaitok és barátaitok hazugságában. Egymás fülebe sugjátok a boudoirok történeteit s magatok életének szennylapjait. De ha valaki hangosan meri elmondani azt, amiről csak suttogni szokás, akkor aztán van láрма. A Messalinák szégyenkeznek, a Robert Macaire-ek érzékenyek. No, én daczolok ezzel a társasággal és be fogom bizonyítani bátorságomat.” Bebizonyította.

Zola személyisége rávall egyéniségére. Középtermetű, jólelkű, de makacs ember benyomását kelti. Feje a régi olasz mesterek férfiarcképeire emlékeztet és nem szép ugyan,

de sok szellemre vall és sok energiára. Alacsony homlokát haj nem fűdi, mert a haját rövidre nyírattja, orra egyenes és szinte szobrászi. Vastag, fekete hajusza van. Alakja széles és erőteljes. Sötét és éles a pillantása; és különben rövidlátó. Ha gunyosan mosolyog, a felső ajka sajátságosan vonaglik.

Életmódja egyszerű. Kerüli a világot, kerüli a botrányt, kerüli a lármás párisi társaságot. Remete módjára él Médanban, ahonnan alig jön be Párisba, hogy a párisi lakását is használja évente vagy két hónapig. Villája olyan, mint egy hasábfarmájú nagy torony, amelynek lábához kis házikó van odaragasztva; az óriás mellett áll így a törpe. Zola egy igen nagy szobában dolgozik, ahonnan ellát a rétre, melyet a vasut választ el kertjétől és ellát a réten túl a Szajnára, melynek hullámai Triel felé hömpölyögnek. A háttérben a síkság látszik és fehérülő falvak erdős hegyoldalakon. Reggeli után néha egy pompás fasoron át a folyóhoz sétál és csolnakjára ül, a „Nana”-ra, melyen átevez a Szajna szigetére. Annak egy darabja szintén az övé; kis pavillont építtetett oda és nyáron ott szórakozik a látogatóival. Ugy látszik, az újságírástól visszavonult; de visszavonulása nem végleges; meg fogjuk látni, hogy amint alkalom kínálkozik, bizonyosan megragadja az alkalmat, hogy ideáért az újságokban sikra szálljon. Mert harczias természetű ember. És harcz és háború nélkül sohase tud majd élni.

És ezzel a tisztelt Ház leörölte volna a harmadik tárczát is.

Egy kis szünet után pedig mindjárt belefogott a negyedik tárcza költségvetésének tárgyalásába is. De a földmivelésről, úgy tetszik, behatódobban akar a törvényhozás vitatkozni és erre vall már az is, hogy itt az előadó is szükségesnek tartotta a bizottság álláspontját kifejteni. És Papp Géza egy tömör, formás beszéd keretében nagyon szépen oltotta meg a feladatát. Utána még Bernáth Béla beszélt a szőlők rekonstrukciójáról s aztán a vitát mára megszakították, hogy Rakovszky István is elmondhassa szombatról elmaradt interpellációját a *Liszkófalvi véres nap* dolgában. Sürgősnek jelezte az interpellációt, de nagyon mérsékelt hatást csinált vele, mert maga is kénytelen volt megvallani, hogy a rózsahegyi választáson a szavazás rendben és törvényesen folyt, csak Liszkófalván nyult a csendőrség fegyveréhez. Egyébként a belügyminiszter a mai ülésben nem jelent meg s így erre az interpellációra még nem felelhetett.

... A tudósítás teljességéhez tartozik megemlíteni arról az éljenzésről, amely *Wlassics* Gyulának szólt, amikor a mai ülés elején *beterjesztette a kongruára vonatkozó törvényjavaslatot*.

KÜLFÖLD.

Az új nyelvrendeletek. *Bécsből* jelentik: Az új nyelvrendeletet még e héten fogják kibocsátani. Az ifju-csehek nincsenek ugyan az új rendelettel megelégedve, de másminő engedelményekkel fogják őket kielégíteni. A kormány meg van győződve arról, hogy ily módon újból helyre lesz állítva a béke s *márczius elején az alkotmányos munkálkodás ismét megkezdhető lesz*.

Zola pöre.

Ma kezdődött meg a párisi esküdtszék előtt Zola Emil pöre, amelyben vádló a francia kormány, vádlott pedig századunk egyik nagy írója Zola Emil.

Az egész világ Párisra tekint s várja, miként fog végződni az egyenlőtlen küzdelem az ugynevezett magasabb államraison és az igazság szeretetével és a szókimondás bátorságával vértezett lángeszű író között.

Bármiképen döntenek is a párisi esküdtek s bármiként ítél is a bíróság, Zolának a világ közvéleménye előtt nyert pöre van.

Az emberiség szíve mélyén lakozó igazságérzet büszkén tapsol ennek a fenkölt lelkű poétának, aki a nyilvánosság ítélőszéke elé idézi a sötétben bujkáló kormányhatalmat s az igazság elismerésére kényszeríti a titkos eszközökkel dolgozó erőszakot.

A nagy per előzményeiről és lefolyásáról szóló távirati értesítéseink a következők:

A tárgyalás előtt.

(Távirati tudósítás.)

A vad hajsza Zola Emil ellen lecsendedett. A küzdő felek az előcsatározásokban kimerültek. A lapokban és az utcákon csend van, amely sajátságos ellentétben áll az előző napok izgatott hangulatával.

Az első hó is leesett Párisban s van abban a hideg, fehér lepelen valami megnyugtató.

A rendőrség mindazonáltal óriás előkészületeket tett, hogy az esetleges izgatottságok zavargásokká ne fajuljanak. A törvénykezési palota körül és a szomszédos utcákban nagyszámu gyalogos és lovasrendőrt állított fel, akik azonnal közbelépnek, ha csak a legkisebb nyugtalanságot is észreveszik.

A párisi lapok természetesen óriás tömegben hozzák a híreket a tárgyalásra vonat-

kozólag, de jellemzi mindannyiokat a nyugodt, csendes hang, amelylyel nyugalomra és mérsékletre intik a közönséget. A lapok azt hiszik, hogy a pör tárgyalása legfeljebb *három napot fog igénybe venni*.

Hivatalos tanuk.

Amint előre látható volt, a diplomáciai testületek tagjai, akiket Zola tanuságtételre óhajtott meghívni, az őket megillető exterritoriális jognál fogva még csak idézést sem kaptak az esküdtszékétől. Így tehát nem is jelennek meg a tárgyaláson.

A hadügyminiszter állítólag felhatalmazta mindazokat a katonatiszteket, akiket Zola tanuként beidézteni kér, hogy megjelenhessenek az esküdtszék előtt s felelhessenek a hozzájuk intézett kérdésekre, mindazonáltal azok között a korlátok között, amelyeket a katonai felelősségük előjük állít.

Ennek megfelelően, mint a *Gaulois* jelenti, *Merbier* tábornok, a volt hadügyminiszter s *Piquard* ezredes is meg fognak jelenni az esküdtszék előtt.

Mint hogy *Piquard* ezredes jelenleg vizsgálati fogságban van, a szabályzat szerint egy ezredes fogja elkísérni a tárgyalásra.

A volt *Dupuy*-miniszterium tagjai, akiknek a kormányzása alatt a Dreyfus-ügy lefolyt, újabban ismét tanácskozást tartottak, amelyben *Dupuy*, *Guerin*, *Poincaré*, *Delcasse*, *Leygues* és *Davelle* vettek részt. Elhatározták, hogy tanuskodni fognak a pörben. Megemlítjük itt, hogy *Faure*, a jelenlegi köztársasági elnök, továbbá *Barthou* és *Hanotaux*, akik a jelenlegi kabinetnek is tagjai, nem vesznek részt a perben, amennyiben Zola nem kívánta az ő beidéztesüket.

Egy dolog azonban bizonyos és ez az, hogy a *Dupuy*-kabinet tagjai a Dreyfus-ügyre vonatkozólag semmiféle kijelentést sem fognak tenni, még akkor sem, ha ez iránt megkérdeznék őket. Abból az elvből indulnak ki ugyanis, hogy Zolát az *Esterházy*-pörben eljárta hadbírótság rágalmazása miatt vonták felelősségre s a Dreyfus-ügyben köti őket a hivatalos diszkreczió.

A minisztertanács *Faure* elnöke alatt tegnap azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy *Billot* hadügyminiszter és *Mercier* volt hadügyminiszter megjelenjenek-e az esküdtszék előtt és valljanak-e? A tanácskozás eredménye az lett, hogy felhatalmazták őket vallomást tenni.

A különböző antiszemita egyesületek, élükön *Drumond*-dal és *Tibaud*-dal, manifesztumot bocsátottak ki, amelyet falragaszokon terjesztettek. A nyilatkozatban erősen kifakadnak a zsidók ellen, akik mindent elkövetnek, hogy egy nyomorultat, aki bűnét bevallotta, megmentsenek a büntetéstől és a zsidó szindikátus tagjai most a hadsereg vezetőit is sértegetik.

Zola a tárgyalás előtt.

Zola a tegnapi nap során még ráért arra, hogy egy laptudósító előtt a hozzá érkezett tengersok levélre és távira vonatkozólag is nyilatkozatokat tegyen.

Zola ezekről így nyilatkozott:

— Igen, valósággal elárasztottak levelekkel és táviratokkal. Naponkint körülbelül öt-százat s összesen talán nyolczezeret kaptam. Ott vannak mind abban a fali szekrényben. A feleségem volt olyan szives, hogy elvállalta ezeknek az irásoknak a rendezését. Azokat a leveleket, amelyek barátaimtól, vagy olyan ellenfeleimtől érkeztek, akik szükségét érzik annak, hogy azokkal a csufondáros támadásokkal szemben, amelyekkel engem sokan illettek, szolidarisáknak vallják magukat velem, külön választja.

A sok levél közt akad akárhány olyan is, amelyben névtelenül bár, de a legkiméletlenebb és legobscénabb módon sértegetnek. Ezek azonban az elenyésző kisebbséget képezik.

A többiek mind bravót kiáltanak felém s arra buzdítanak, hogy folytassam bátran tovább a harcot az igazság győzelméért.

Minden társadalmi osztályban, a hercegtől kezdve a szakácsnéig visszhangra talált az én akcióim.

Sok olyan levelet kaptam, melyeket azok a barátaim intéztek hozzám, akiket negyven év óta nem láttam, viszont kaptam olyanokat is,

amelyek finom női kezektől származtak s amelyek ifjúkori emlékeket ébresztenek fel a lelkemben, amelyek már régen elaludtak.

Ellenfeleim ugyan azt fogják mondani, hogy az üdvözlő levelek legnagyobb részét külföldről kaptam, de hát törődik a manó az ő támadásaikkal.

Az én lelkiismeretem nyugodt s a kérdés bármint megoldása is elégtételül fog szolgálni nekem.

Az interviewernek arra a kérdésére, hogy vajjon sok tanura számít-e? — Zola így felelt:

— Ennek a kérdésnek nincs jelentősége. Ha lesznek tanuk, azokkal fogunk tárgyalni, ha nem lesznek, úgy azok nélkül. Mindent megakadályozhatnak, de azt nem, hogy védőügyvédem, *Laborie*, *Clemenceau*, az *Aurore* szerkesztőjének védője és én elmondjuk védőbeszédeinket.

Ezek a beszédek, remélem, elegendők lesznek arra, hogy a közvéleményt a Dreyfus-ügyben felvilágosítsák. Abban az ügyben, amely tiszta, mint a forrás vize, s gyerekesen egyszerű.

Ezeket mondotta *Zola*, aki a tegnapi nap nagy részét a védőkkel töltötte el s velük együtt dolgozta ki az esküdtek előtt elmondandó beszédét.

Hogy mikor mondhatja el ezt a beszédet, arról a vélemények eltérők. Némely lapok azt hiszik, hogy *Zola* a tárgyalás végén fog nyilatkozni, mások meg azt vélik, hogy a bizonyító eljárás előtt fog felszólalni.

Az utca.

A törvénykezési palota körül nagy sokaság tolongott, a rendőrök azonban a csoportosulásokat folytonosan megakadályozták. A tömeg nagyobb része antiszemitákból állott, akik csakhamar kimutatták a pártállásukat.

Zola igen korán jelent meg az ügyvédjével zárt kocsiában. Mikor a tömeg meglátta őt, hangos üvöltözésben tört ki. Felharsant vagy kétféle szóból az ismeretes jelszó:

— A bas *Zola*!

Ebben a pillanatban egy csomó külföldi, különösen belga újságíró vette körül Zolát, akik az abzug kiáltásokra zajos éljenzéssel válaszoltak.

Az éljenzők és az abzugolók között egy kis dulakodás támadt, melyet azonban a rendőrök csakhamar megszüntettek.

Majdnem ugyanakkor, amikor *Zola* kocsija az igazságügyi palota elé hajtott, érkezett meg *Rochefort* is a titkárával.

A tömeg egyrésze megéljenezte *Rochefort* ot míg a másik rész azt kiabálta, hogy:

— A bas *Rochefort*!

Erre *Rochefort* az utóbbiak felé fordult s így szólt hozzájuk:

— Ugy-e, kaptok vagy 4—5 frankot fejéknél? Ez nem sok. Ezzel ugyan nem tette tönkre magát a szindikátus.

Rochefort azután bement a törvénykezési palotába.

Nagy csapat rendőr czirkált állandóan a palota körül. A köztársasági gárda egy százada készenlétben van és a törvényszéki elnök rendelkezésére áll.

A tanuk sorra érkeznek, közöttük sok katonatiszt is, kiket a tömeg éljenzéssel fogad.

Az ügyvédi szobában.

Zola ügyvédjével biztos és nyugodt léptekkel hagyta el a kocsit s a rendőrökkel telt előcsarnokon át a tárgyalási terem előtt levő ügyvédi szobába ment.

Ott már élénk társalgás folyt, amely leginkább a körül forgott, hogy sikerül-e majd bebizonyítani azt, hogy *Dreyfust* a titkos bizonyító irások alapján ítelték-e el?

Különösen a *Matin* cikkét tárgyalták, amely leírja azt a beszélgetést, amelyet ennek a lapnak a tudósítója *Demange*-al, *Dreyfus* védő ügyvédjével folytatott. — *Demange* ugyanis a következőket mondta:

Hogy a *Dreyfust* elítelt bíróság titkos okírások alapján döntötte-e, csak 1898-ban tudtam meg, amikor egy társammal találkoztam, aki e haditörvényszék egy tagjával érintkezett volt arról a dolog

ról. Az illető katonatiszt naiv módon adta tudtára, hogy a haditörvényszék elé titkos okírást terjesztettek.

— De én istenem! — úgy szólt kollégám a tiszthez, hiszen akkor önök jogi vétséget követtek el!

— Már mért volna az jogi vétség? kiáltotta a tisztt. Hiszen az okírást maga a hadügyminiszter hozta volt el.

Midőn erről értesültem, — így folytatja Demange — azonnal az igazságügyminiszterhez siettem s megkérdeztem tőle, van-e tudomása arról, hogy a Dreyfus fölött ítélt bíróság titkos okírás alapján döntött?

Az igazságügyminiszter erre azt válaszolta: van s megjegyezte, hogy Mercier hadügyminiszter Hanotaux külügyminiszter megnyugtatóására közölte vele annak az okmányoknak a tartalmát, amely azt a szót tartalmazza, hogy: *Cet animal D...*

Hanotaux-t ugyan megnyugtatta ez a közlés; de az igazságügyminisztert nem. Demange erre azt kérdezte, vajjon titokban közölték-e a hadbíróssággal?

— Bizonyára nem, — volt a felelet — mert hiszen az rettenetes volna!

Dreyfus Mathieu-ról azt állítja Demange, hogy csodálatos ember. Midőn azt mondták neki, hogy testvére érdekét helyezze az állam érdeke alá, azt felelte:

— Hiszen két esztendeje egyebet se teszek. Ennyit közöl a *Matin*.

A tárgyalás.

Az egész tárgyalásnak a szignaturáját két tény adja meg.

Az első az államügyésznek az indítványa, amely azt követelte, hogy a tárgyalás csak azokra a vádakra szorítkozzék, amelyeket Zola az Esterházy pörében eljárt haditörvényszék ellen emelt.

A másik fontos tény az, hogy a bíróság ezt az indítványt elfogadta s kihirdette azt a határozatot, hogy a vádlottaknak nincs joguk a Zola-féle cikkben foglalt valamennyi vádat és állítást bizonyítani.

Csak azokat az állításokat bizonyíthatják, amelyek az idézőlevélben vannak.

Ezekből most már előre lehet tudni, hogy a kormány ugyanazt a taktikát követi a Zola perben, amelyet oly sikerrel használt az Esterházy-fele eljárásban.

Egyszerűen lehetetlenné teszi, hogy kellemtelen igazságok kiderüljenek.

Megerősítik ezt a feltevést még a következő tények, amelyek jellemzően világosítják meg a kormánynak a Dreyfus-Zola-ügyben folytatott vakondok-politikáját.

A tárgyalás megkezdése előtt a törvényszék elnöke hosszabb ideig értekezett Zola ügyvédjével, s ez alkalommal figyelmeztette őt arra, hogy ha Zola elkövetné azt az elővigyázatlanságot, hogy oly titkokat árulna el, amelyek akár a nemzeti védelmet, akár a külügyi összeköttetéseket érintenék, *kénytelen volna a leghigorubb büntetést, esetleg öt évi súlyos börtönt Zolára mérni.*

A törvényszék elnöke továbbá az ellen is tiltakozott, hogy Zola olyan leveleket olvasson fel, amelyek Esterházy őrnagy ügyére vonatkoznak. Végül azon a kérdésen tanakodtak, hogy Zola és ügyvédje bizonyos kérdéseket *írásban nyújtsanak át* az elnöknek, nehogy a közönség azokról tudomást szerezzen. Az elnök kijelentette, hogy fentartja magának, hogy amikor a nemzeti védelemről vagy a külügyi politikáról lesz szó, a tárgyalás nyilvánosságát azonnal beszüntesse.

Ez az eljárás nem egyéb, mint az igazságszolgáltatás klotürje.

A tárgyaló terem.

Az a helyiség, ahol a század egyik legérdekesebb pöre folyik, inkább izléses és komolyan egyszerű berendezése, mint térbeli dimenziói által tűnik fel.

A falak fabetétekkel és sötétkék tapétákkal vannak borítva.

A terem egyik fele a hallgatóság, másik fele a bíróság számára van elkészítve. Az elnöki szék

háta mögött a falon egy szép Krisztus-kép lóg, amely egy kiváló francia festőnek, *Bonnatnak* a műve.

Balfelől van a közváltónak az emelvénye, jobboldalt a védők és a vádlottak helye. Az ügyész háta mögött vannak elhelyezve az esküdtek padosorai. Ennek megfelelően a másik oldalon lévő padosorok a lapok törvényszéki tudósítói számára vannak fentartva.

Ez körülbelül a tárgyalóterem képe. Meg kell még jegyezni azt, hogy a hallgatóság számára rezervált helyek alig képesek nyolcvan-száz embert befogadni.

Tekintettel a rendkívüli alkalomra, a törvényszék elnöke a külföldi lapok tudósítóinak a hallgatóság első padosoraiban negyven ülést adatott.

A bíróság, a vádlottak és a tanúk.

A tárgyalási terem ajtai félúzenkettőkor nyíltak meg s a szűk folyosókon szorongó közönség nagy erővel betódult. Az aránylag kicsiny tér csakhamar és a legnagyobb zsivaj között zsufolásig megtelt. Mindez nem történt meg a legsimábban. A hölgyek rengeteg számban jelentek meg s mindegyik be akart jutni a terembe.

A rendőrök azonban meglehetősen udvariatlanul visszatartották őket. A tolongás oly nagy volt, hogy a tanúk is csak nagynehezen tudtak a terembe bejutni. Zola és Clemenceau egy mellékajton át léptek be diadaluk avagy pedig martíromságuk színhelyére. Nagy volt a konfúzió a katonatiszti és a polgári tanúk között. Úgy látszik, ez a két elem az egész világon egyforma. Itt sem igen akartak összekeveredni egymással.

Nagynehezen tudott csak *Scheurer-Kestner* Dreyfus Lucie-nek bebocsátást szerezni. Még *Perrenx* vádlottat sem akarta a közönség átértesíteni. *Rochefort* az első padosorban ül.

A közönség végre nagynehezen, de valahogy mégis elhelyezkedett s ekkor ráért arra, hogy szemügyre vegye a tanukat, akik már ekkor mind benn voltak a teremben.

A legnagyobb érdeklődést egy talpig gyászba öltözött fiatal asszony kellette, aki csendesen ült a tanúk padjának a sarkában és se jobbra, se balra nem nézett.

Ez a gyászruhás alak *Dreyfus* Lucie volt, az Ördögsgízget szerencsétlen rabjának a felesége.

Meglehetősen feltűnést keltett *Clemenceau*, az egyik vádlott is, akinek magas, elegáns alakja csakhamar megnyerte a hallgatóság rokonszenvét.

Perrenxra, az *Aurore* szerkesztőjére rá sem hederítettek, de nagyon érdeklődtek *Laborie* ügyvéd iránt, aki fiatal kora dacára egyike Páris legkeresettebb kriminalistáinak.

A nyulánk természetű, szőke haju és bajszu csinos fiatal ember külső megjelenésével is már felkeltette különösen a hölgyközönség szimpátiáját.

Egyszeribe csak felnyílik az egyik oldalajtó s a huissier harsány hangon elkiáltja:

— A bíróság!

Mindenki feláll és a törvényszék tagjai, élükön de la Gorgue elnökkel, a vádhatóság képviselője *Van Cassel* államügyész és a harminczhat esküdt bevonulnak és helyet foglalnak.

A bíróság elnöke de la Gorgue körülbelül ötven éves, magas, tekintélyes külsejű férfi, akinek arca jóságra és szelidségre vall.

Ekkor belép Zola a terembe. A hallgatóság egy része éljenez, egy része pisszeg.

De la Gorgue elnök kijelenti, hogy ha a hallgatóság nem marad csendesen, azonnal kiűrítetteti a termet.

Zola nagyon elfogulatlanul viselkedik. Néha odaszól néhány szót kiadójának, ki szintén jelen van a tárgyaláson. Zolán szürke ruha van, gomblyukában a becsületrend szalagjával.

Az elnök 12 óra 10 perczkor megnyitja a tárgyalást.

Vád, előterjesztések.

Az esküdtek kisorsolása után a törvényszék jegyzője fölvívta az idéző levelet, amely így szól:

„A szajnai esküdtszék előtt kitézött tárgyalásra 1898. február 7-én megjelenni tartozik mint vádlott:

I. J. A. Perreux az ellene emelt vád miatt, hogy a január 13-án megjelent *Aurore* számaint eladta, terjesztette, amely számokban közölte Zolának Faure Félixhez intézett nyílt levelét.

E helyek oly állításokat tartalmaznak, amelyek a hadsereg iránt való tiszteletet csökkentik, sértik a hadbírósságot, amely január 11-től 13-ig Esterházy ügyét tárgyalta és amelynek nyilvános működését rágalmazzák.

II. Emile Zola, mint bűnrészes, miután Perreux urnak, vagy valamelyik munkatársának a cikket átadta, amely azokat a sértéseket és rágalmaikat tartalmazza. Ez eljárás az 1851-ik évi június 29-iki törvény 23., 29., 30., 31., 35., 42., 43., 45., 47. és 52. §-ai, valamint a Code penale 59., 60. §-ai értelmében büntetendő.

Az idézőlevél felolvasása után az elnök az általános kérdéseket intézi Zolához:

Elnök: Neve?

Zola: Zola Emile.

Elnök: Kora?

Zola: 58 éves vagyok.

Elnök elrendeli a teljes vádirat felolvasását.

A vádirat szerint *Billot* hadügyminiszter kijelenti, miszerint a tábornokok és a hadsereg minden közege fölötté áll az ellenük intézett támadásoknak, de a hadügyminiszter az igazságszolgáltatás ellen intézett támadást nyugodtan el nem tűrheti s ezért a törvény értelmében Zolának és az *Aurore*-nak üldözését követeli az általuk elkövetett támadásokért.

Ezután *Van Cassel* főállamügyész emelkedik fel szólásra és azt követeli, hogy a tárgyalás pusztán csak azokra a vádakra szorítkozzék, amelyeket Zola az Esterházy pörében eljárt hadi törvényszék ellen emelt.

Meg kell akadályozni — ugymond — hogy a vitát más térre vigyék át, mert nem szabad egy követ fujni a vádlottakkal, akik az egész mesterkedésükkel a Dreyfus-pör revízióját szeretnék elérni.

Zola bizonyítani köteles a következőket: 1-ször, hogy a haditörvényszék lelkiismeretlenül és felsőbb parancsra ítélt.

2-szor, hogy Esterházy bűnös a hazaárulásban, melyért Dreyfus szenved.

Az államügyész egyik hivatalnokja felolvassa ezután az ügyészség indítványait, amelyekben kéri a bíróságot, zárjon ki mindent, ami az idézőlevelek tartalmának meg nem felel.

Van Cassel főállamügyész az ő indítványát azzal okolja meg, hogy ő az idézési jog szerint nem terjeszkehdhetett túl a hadügyminiszter által elrendelt bírói üldözésen. A minisztert, mint vádlót, illeti meg természet szerint az a jog, hogy a tárgyalás körét megszabja, csak azt a részt emelve ki, amelynek üldözését szükségesnek látja. Meg kell akadályozni, hogy a tárgyalás más térre vitessék át.

A törvény különben világosan előírja azokat a szabályokat, amelyek mellett a pör revíziója hőkövetkezhetik. Most azonban revíziót nem követeltek. Csak arra szorítottak, hogy megkíséreljék egy másik tiszt elítélését a más bűnéért. Ez a mesterkedés azonban hejtörést szenvedett. Ma forradalmi eszközt akarnak alkalmazni, de ennek a törvényvel állunk elébe, amely előtt mindenkinek meg kell hajolnia.

Laborie, Zola védője azt feleli, hogy a Zola cikkében foglalt valamennyi vád szoros kapcsolatban van egymással. Ezért tehát, hogy védelmezhesse magát, kell, hogy mindenről nyilatkozhassék.

Laborie ezután hozzátette:

— Tiszteljük a res judicatát, de olyan esetben, ahol sem törvényesség, sem igazságosság nincs, ott senki számára sincs res judicata. Önöknek kezei meg vannak kötve s most meg akarják kötni a mieinket is. Mi nem tudjuk behozni a bizonyítást az Esterházy-ügyben eljárt bíróság ellen emelt vádjainkat, anélkül, hogy a Dreyfus-pörben összeült bíróság törvényszégeire ki ne terjeszkedjünk.

Szemünkre vetik azt, hogy a Dreyfus-pör revízióját nem kértük. A tárgyalás végén majd csodálkozni fognak azon, hogy nem a főügyész tett indítványt ez ügyben. Én nem mondom, hogy a főügyész nem loyális, de jogom van kimondani, hogy fél az igazságtól. Legyen sza-

bad öt sajnálom. Zola egész határozott vádat emelt és a hadügyminiszter három nyomorult passzust szedett ki a hatalmas cikkből, csak azért, hogy az esküdtek előtt való védelmet elnyomja. A közvélemény azonban becsületes tárgyalást követel.

Laborie beszéde óriási hatást keltett.

Ezután Delhomme, Vorinard és Conard írásszakértők azt kérik a törvényszéktől, hogy engedtessek meg nekik, hogy résztvehesse a tárgyaláson. Kérelmüket azzal okolják meg, hogy meg akarják akadályozni azt, hogy az esküdtszék azzal a perrel foglalkozzék, amelyet ők Zola ellen a rendőrbíróság előtt már megindítottak.

Laborie védő reflektálva a szakértők kérésére, felszólítja a törvényszéket, hogy a kérelmüket ne teljesítse.

A bíróság a vád és a védelem előterjesztésének dolgában délután két órakor visszavonul határozathozatalra.

Az egy órai szünet alatt, míg a bíróság bent tanácskozott, a hallgatóság rendkívül élénken vitatta a pör esélyeit. Komolyabb incidens azonban nem történt.

Megtagadják a bizonyítást.

A bíróság három órakor a terembe lép s az elnök a tárgyalást újból megnyitja. Azután kihirdeti a bíróság határozatát, amely így hangzott:

A vádlottaknak nincsen joguk a Zola cikkében foglalt valamennyi állítást bizonyítani.

Csak azokat az állításokat bizonyíthatják, a melyek az idéző levélben fel vannak sorolva.

A három írásszakértő kérelmét a tárgyalásban való részvételre vonatkozólag a bíróság nem teljesíti.

Senki se akar vallani.

Következik a tanúk névsorának felolvasása.

Elnök bejelenti, hogy számos levél érkezett hozzá, melyben egyes tanúk különböző okokat hoznak föl a czélból, hogy meg nem jelenésüket kimentsék. Ezeknek egy része beteg.

Clémenceau ügyvéd (közbekiált): Ugy látszik, valami járvány ütött ki erre az alkalomra!

Laborie eláll hét tiszt kihallgatásától, akik bírak voltak az Esterházy-pörben, de határozottan követeli a Dreyfus-pör bírának kihallgatását.

Az **elnök** felolvassa több tanu levelét, akik kimentik elmaradásukat. Köztük vannak: Luxer tábornok, Ramel ezredes, Passy, Milcent és dr. Gibert. Felolvassa továbbá az elnök az igazságügyi miniszter átiratát, amelyben tudatja, hogy a minisztertanács nem adta meg a felhatalmazást a hadügyminiszternek arra, hogy megjelenjen és tanuvallomást tegyen a bíróság előtt.

Laborie ez ellen óvást tesz.

Az elnök ezután fölolvassa a Dreyfus-pör vádirata fogalmazójának levelét, aki a hivatali titok miatt nem vallhat. **Casimir-Périer** megtagadja a vallomást, mert mint a köztársaság akkori elnökét, az alkotmányos felelősség hallgatására kötelezi. (Mozgás.)

Laborie védő újra óvást tesz.

Elnök bejelenti, hogy **Paty du Clam** ezredes, ambar a törvényszéki épületben jelen van, nem vallhat. Ennek okául a következőket hozza föl: Az Esterházy-pörben zárt ajtók mögött tárgyaltak. **Paty du Clam**-nak kihallgatása és vallomása a haditörvényszék által elhatározott titoktartást sértene.

Laborie kijelenti, hogy nagy nyomaték-kal bíró tényekről van tudomása, Du Paty de Clam-nak, mint a Dreyfus-ügy vizsgálatával megbízott tisztnek működéséről; olyan tényekről, amelyek kiinduló pontjai voltak a Dreyfus-ügyben és az Esterházy-pörben elkövetett későbbi hibáknak és szabálytalanságoknak. Ő oly tényekről tud, amelyekre nincs más tanuk. Ez az eljárás minden igazságosság és méltányosság ellen való! Az esküdteknek minden tényről tudomással kell bírni. Csakis **Paty** vallomásával vagyunk képesek a vádlottak jóhiszeműségét bizonyítani, amelyet a törvény a fölént itélethez megkövetel. Ezek oly tények, amelyek az Esterházy-üggyel és nem a Dreyfus-pörrel állunk kapcsolatban.

Ennek következtében teljes joga van **Paty de Clam** kihallgatását követelni és a törvény minden eszközzel vallomásra bírni. Du Paty de Clam bele van keveredve azokba a tényekbe, amelyek Piquardot illetik, valamint azokba az ügyekbe, a melyekkel most Bertholus vizsgálóbíró van megbízva. **Paty de Clam** kihallgatása végett el kell halasztani a tárgyalást.

Laborie mondja: **Patynak** a következő tényről kell vallania. Ő 1892-ben a gróf **Communges** családjához bejáratos volt, ahol Piquard ezredes is szívesen látott vendég volt. Ugy a grófot, mint leányát, **Blanche comtesse**-t, tanuknak beidézni kériük.

Elnök: A kisasszony beteg, nem jöhet el.

Laborie védő (folytatva): Be fogjuk bizonyítani, hogy mikor Esterházy ellen az üldözést megindították, Piquard két hamis táviratot kapott, melyekből annak kellett volna kiderülni, hogy ő. Piquard, **Dreyfus** feleségének machinációjától nem áll távol. Az egyik távirat **Esperanza**, a másik **Blanche** névvel volt aláírva. Az utóbbi táviratban ez állt:

George, a zárt levelezőlap szerzője.

Aláírva: **Blanche**.

Ezzel azt akarták elhitetni, hogy a gróf-kisasszony sürgönyzött Piquardnak. (Mozgás.) A gróf a hamisítás megállapítása végett vádat is emelt, **Piquard** egy rendőri ügynököt vádolt a hamisítással. Ez ügyben kell gróf **Communges** kihallgatni.

Elnök: De hisz ő azt állítja, hogy erről semmit se tud!

Laborie: Majd meglátják, hogy tud! Majd ő felvilágosításokat ad arról, hogy **Paty du Clam** micsoda szerepeket játszott. E viszonyban még egyebek is történtek. Mire **Davoust** herceg, **Paty** főlebbvalója közbenjárt, hogy a család bizonyos leveleket visszakapjon, **Paty** egynek kivételével, amelyet állítólag elloptak tőle — valamennyit visszaadta. **Paty** azt mondta, hogy igyekezni fog ezt is visszaszerezni.

Erre aztán jelentkezett egy hölgy, aki azt írta, hogy ötezer frankért a Champs-Elyséesben egy éjjeli rendez-vouson visszaadja a levelet. Ott aztán megjelent az ismert fátyolos hölgy és **Paty du Clam** is és a hölgy ötezer frankért a levelet át is adta.

Elnök: De micsoda összefüggésben áll ez az egész dolog az Esterházy-pörrel?

Védő: Kérem, mindjárt megmagyarázom. Zola abban a véleményben van, hogy a fátyolos hölgygyel való manipulációnak **Paty du Clam** az értelmi szerzője. Zolának meg kell engedni, hogy bebizonyítsa, hogy Esterházy valóban bűnös (Mozgás a közönség körében.) és hogy a fátyolos hölgyet **Paty** dirigálta. Meg kell tudnunk, micsoda viszonyban állt ezzel a hölgygyel, és ezért követelem kihallgatását és kijelentem, hogy ezzel nincs érintve az a szerep, amelyet mint vizsgálóbíró a Dreyfus-pörben vitt.

A főügyész a bíróságra bizza a döntést.

Laborie: Ami a fátyolos hölgyet illeti, majd bebizonyítja, hogy az a **Paty de Clam** és nem Piquard ezredes környezetéhez tartozik. Ha mellőzhetlenül szükséges, hallgassák ki **Paty de Clam**ot zárt ajtók megett. Ebben az ügyben nincs titkos állami kérdés; a nemzeti védelemről sincs itt szó. Ezt állítani plaisanterie volna.

A főügyész: A nemzeti védelem a plaisanterie!

Laborie (hevesen): Senkit sem jogosítok fel, még a főügyészt sem, hogy hazafiságot gyanúsítsa. (Tetszés.) Az a bizonyíték, esküdt uraim, amelyet önök elé akarunk terjeszteni, olyan nyilvánvaló, hogy meg akarnak gátolni annak megszerzésében, de ha kell, egyedül, tanuk nélkül bizonyítok s ha nem aratnék sikert, akkor majd a bagnoban marad az az ember, akit az ő számára csinált külön törvénnyel küldtek oda. (Élénk ellenmondás.)

Boulancy asszony mentegetődik, hogy nem vallhat.

Laborie követeli, hogy a tanunak a Bertholus vizsgálóbíró előtt tett vallomását olvassák fel.

A főügyész ellenzi ezt, rámutat arra, hogy a vallomás nem vonható ki a még be nem fejezett vizsgálatból.

Laborie kifejti, mért fektet súlyt a tanu kihallgatására és azt mondja, hogy **Boulancy**

asszonynak még más ulánus-levelei is vannak. **Laborie** leírja azokat az üldöztetéseket, amelyeknek a tanu Esterházy részéről ki van téve, aki halállal fenyegette, ha másnak mint neki, adja ki a leveleket. Azt mondja, hogy e levelek közt olyanok is vannak, amelyek sértő kifejezéseket tartalmaznak a hadseregnek nézve.

Clemenceau Albert támogatja **Laborie** kérelmét és követeli, szerezenek be **Boulancy** asszony állapotáról orvosi bizonyítványt.

Más tanuk, köztük **Lebrun-Rénauld** és **Ravary** is kimentik elmaradásukat.

Mercier tábornok kijelenti, hogy nem tesz eleget az idezésnek.

Laborie tiltakozik ez ellen és kifejti **Mercier** kihallgatásának fontosságát.

Zola határozottan állítja, hogy **Mercier**, mint hadügyminiszter, **Dreyfus**nak és védőjének tudta nélkül megmutattatott a haditörvényszéknek egy titkos iratot, amely azonban nem bírt jelentőséggel. Ha ez nem igaz, jelentse ki ezt holnap **Mercier** itten; ha pedig igaz, akkor neki nincs többé szüksége **Mercierre** (Mozgás.)

Több más tiszt is kimentik az elmaradását.

Zola: (fölkáll) Szeretném tudni, vajjon ezek az emberek önszántukból, vagy pedig a hadügyminiszter parancsára cselekesznek-e!

Az államügyész kijelenti, hogy erről nincs tudomása.

Elnök fölolvassa **Boisdeffre** vezérkari főnök levelét, aki azt írja, hogy nem jelenhetik meg, mert az Esterházy-ügy nem az ő, hanem Páris kormányzójának ügykörébe tartozik.

Laborie: Igazán azt kell hinni, hogy ezek a tisztok azt képzelik, hogy ők külön kasztot alkotnak, a jogon kívül állanak s a törvényeknek és a jog tiszteletének egyáltalában nincsenek alávetve.

Clemenceau ügyvéd: Igazán furcsának találhatja mindenki, hogy a tisztok az esküdtek előtt megjelenni nem akarnak. Pedig az állam legelső-tisztviselői, a miniszterek is idejönnek és vallanak. Igazán csodálatosak azok a kifogások, amelyeket ezek az urak kitalálnak. Egyesek azt mondják, hogy ők azért nem jönnek, mert nem tudnak az Esterházy üggyről semmit, a többiek pedig azt mondják, hogy ők tudnak ugyan az üggyről, de a hivatalos titok köti őket. (Derütség.)

A bíróság erre visszavonul, hogy afölött döntsön, vajjon a tanuk mentése elfogadható-e?

A bíróság egy óra hosszat tanácskozott ezen és mikor visszatért a terembe, az elnök bejelentette, hogy a bíróság holnap fogja ez ügyben hozott határozatát kihirdetni.

A mai tárgyalás délután ötkor végződött. A holnapi folytatólagos tárgyalás déli 12 órakor kezdődik.

Zola üdvözlése.

Zola naponkint átlag ötszáz, eddig összesen 8000 táviratot kapott a világ minden tájáról. Ma pedig, perének megkezdése napján egyre özönlöttek a táviratok az esküdtszék tárgyaló termébe.

Zolát Magyarországról is számosan üdvözlöttek.

Az egyetemi radikális párt ma a következő táviratban üdvözlötte Zolát:

„Zola, esküdtszék Páris.

Mi, kik a legnemesebb nemzetközi igazságokért küzdünk, örömmel üdvözlöljük önt ma az igazságért vívott harcában. Biztosítjuk, hogy ez uton haladva, rokonszenvünk ön iránt csak fokozódni fog.

A budapesti egyetemi hallgatók radikális pártja.

A *fiamel* olasz *Thália*-kör a következő táviratot küldte Zolához:

Emilie Zola

Cour d'assise, Paris.

Önhöz, mint az ártatlanság hátor és derék védelmezőjéhez ezen távoli kikötő városból, ahol latin faj él, a győzelemhez és dicsőséghez forró jókívánatait küldi a *Thália*-kör.

Finnéből Zolához még több táviratot is küldtek, amelyekhez a Grande és Magrittimo kávéházakban ezren felül gyűjtöttek aláírásokat. A nevezetesebb táviratok ezek:

Emilie Zola Páris.

„Fiume szabad város könyvnyomdászai önnök, mint derék hősek s az igazság bajnokának, diadalt kívánnak.“

Emile Zola, Paris.

„Eme latin földről, ahol minden nemes szivben visszhangra talált az ön feljajdulása az igazságtalanság ellen, az ártatlanság diadalához jókivánatait küldi

Fiume ifjusága.“

Kolozsvárról ma a következő táviratot küldték Zolához:

„A toll hőseinek, a nagy francia forradalom elvei és a civilizált államok létfeltételét képező s a Dreyfus-perben homályba helyezett igazság rettenthetetlen bajnokának bámulatunkat, hódolatunkat és hő kívánságunkat a győzedelemért.“

Haller Károly, Lukács Adolf, Csiky Viktor, Kolozsváry Sándor, Óváry Kelemen, Kiss Mór, Pisztor Mór, Vályi Gábor, Klupathy Antal, Jancsó György, Kuntz Ignác egyetemi jogtanárok, Haller Rezső, Fischer Lajos, Szacsay Dénes, Bokros Béla, Deák Albert, Weisz József, Deák Albert, Menyhárt Gáspár, Tutsek Sándor, Bruckner Antal, Náthán Sallamon, Gergely Albert, Weisz Miksa, Bernát Albert, Halász Ákos ügyvédek.]

Brüsszel, február 7.

Belgium minden részéből ezrével küldik Zolának az üdvözlő táviratokat. **Ma kilencz-ezer táviratot kapott százezer aláírással és ezenkívül még 70.000 magántáviratot is.** Szombatra ide várják Zolát, hogy a „Messidor“ opera előadásán jelen legyen. Ebből az alkalomból a leglelkesebb ovációkban fogják a nagy írórt részesíteni.

A külföld véleménye.

Berlin, február 7.

A Zola-pör iránt itt a nép minden rétege a legnagyobb érdeklődést tanúsítja. Az esti lapokat, amelyek a tárgyalásról már hoznak tudósításokat, ezerszámra veszik. Az összes lapok a franciaországi közállapotokkal foglalkoznak.

A „Norddeutsche Allg. Ztg.“ Zola cím alatt vezércikket hoz, amelyből a következőket emeljük ki: Az a kérdés, amely a párisi esküdt-bíróságot ma foglalkoztatja, egész Európa érdeklődését kinyerte és reá a legnagyobb fontossággal van. E kérdés a legkülönbözőbb, ma még a sötét háttérben bujkáló irányzatoknak adott új életet, amelyek a mai rend felforgatását célozzák. Nem kisebb ember, mint **Méline** miniszterelnök jelölte meg amaz agitációt, a melynek élesztésén **Drummont** és **Rochefort** oly oly szorgalmasan fáradoznak. Ez az agitáció a Boulangismusnak ujjaszületését jelenti. Ezzel az agitációval akarják most a közvéleményt ama rendíthetetlen férfiú műve felől megtéveszteni, aki ma vádlottként áll az esküdtek előtt.

London, február 7.

Valamennyi lap foglalkozik a Zola-perrel. A „Star“ szerint ez a világnak eddig előfordult legemlékezetesebb bűnpöre. A „Daily News“ azt írja, hogy a Zola-per tanult mindenképen meg akarják akadályozni abban, hogy vallhassanak. **Nagyon sok bankház megígérte a hivatalnokainak, akik mint írásszakértők fognak szerepelni a perben, hogy minden pénzbüntetést, amelyet a tárgyaláson való meg nem jelenés következtében rájuk kirónának, ők hajlandók helyettök fizetni.**

TÁVIRATOK.

Orosz-angol kiegyezés.

Köln, február 7. A „Kölnische Ztg.“ jelel Londonból: Jól értesült körökben az a hír, hogy **Coursel** francia nagykövet közbenjárására, Oroszország és Anglia között megegyezés jött létre, melynek értelmében az angolok a **Talien-Van** kikötőre vonatkozó követelményeiket elejtik és ennek fejében **Port-Arthur** szabad kikötőnek nyilvánítatják. Az oroszok az angolok törekvéseit Peckingtonban a chinai kölcsön ügyében támogatják, más versio szerint pedig ők maguk is részt vesznek a kölcsönkibocsátásban.

A krétai kormányzóság.

Köln, február 7. A *Kölnische Zeitung* jelenti **Pétervárról**, hogy a krétai kormányzóság ügyét **György** herceg javára fogják valószínűleg eldönteni, olyképen, hogy az **európai concert felbomlik, amennyiben a hatalmak a kormányzó installatiójában részt nem vesznek és a krétai vizeken levő hadihajóikat visszahívják.** A török csapatokat is visszavonják és ezután György herceg állását a szultán beleegyezése nélkül is elfoglalhatná.

Bécs, február 7. A krétai kormányzóság kérdését az utóbbi napokban kevésbé pesszimistikus szemüvegen át nézik. Aminek oka az, hogy az utóbbi napokban semmi sem történt, ami a kérdést elmérgesítette volna. Ebből azt a következtetést vonják itteni politikai körökben, hogy **Oroszország követeléseit mérsékelte**, illetőleg ama két alternatíva közül, hogy a György herceg jelöltsége mellett kitarson, vagy pedig a krétai kérdéstől egészen visszavonuljon, **az utóbbit választotta.**

Károly Lajos főherceg emléke.

Bécs, február 7. Márczius elején fog megjelenni az államnyomdában **Károly Lajos** főherceg életének leírása. A műnek, mely rendkívül díszesen van kiállítva, **Ottó** főherceg festette a czimlapját. A mű a népszerű főhercegnek emléket van hivatva megörökíteni.

A francziák külügyi politikája.

Páris, február 7. A kamara ma folytatta a **külügyi költségvetés** tárgyalását. **Deblonde** és **Goblet** felszólalása után, **Hanotaux** külügyminiszter kijelentette, hogy Franciaország helyzete Abessziniában kitünő. Ami a görög-török kérdésről, az **európai diplomácia kereszttől viszi akaratait a szultánnál.** Az európai concert fontolóra veszi György herceg jelölését **amit Franciaország kedvezően fogad.** Az Oroszországgal való szövetségről nyilatkozni — ugymond a miniszter — **lehetetlen.** A szövetség történelmi tény és nem valamely párt műve. Valamennyi kabinet segédkezett annak létrehozásán. **Milleraud** szemére veli a kormánynak, hogy más hatalmak miatt belekeveredett a görög-török konfliktusba és Németország javára elveszti preponderanciáját Konstantinápolyban. Szólv felvilágosításokat kér az Oroszországhoz való viszonyról, — **Méline** miniszterelnök **visszautasítja azt a szemrehányást, hogy német politikát követne** és bebizonyíthatja, hogy a Franciaország és Oroszország közt fennálló egyetértés **az európai concert fentartására és a konfliktus elkerülésére szolgált.** (Tetszés.)

A horvátok költségvetése.

Zágráb, február 7. A mai ülésen folytatták a költségvetés részletes tárgyalását. A **belügyi osztály** költségvetésének befejezése után elfogadták **Jagic** indítványát, amely felhívja a kormányt, hogy a parasztsztyál érdekeit jobban védő községi törvényjavaslatot terjesszen elő. Ezután megkezdtek a **vallás- és közoktatási osztály tárgyalását** és annak két első címét vita nélkül elfogadták.

Azokat a tiszteit előfizetőinket, kiknek előfizetése február elsején lejárt, arra kérjük, hogy a megújításról sziveskedjenek mielőbb gondoskodni, mert különben a lap szétküldésében fennakadás lenne.

E helyen tudatjuk olvasóinkkal azt is, hogy **Mikszáth Kálmán** satirikus korrajzát:

AZ UJ ZRINYIÁSZ-T

február 16-án kezdjük közzélni.

Most belépő előfizetőinknek kívánságukra szivesan megküldjük a most folyó

KÉT ASSZONY

czimű orosz regény eddig megjelent folytatásait.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP
kiadóhivatala.

HIREK.

— **Az özvegy trónörökösne Budapest.** **Stefánia** özvegy trónörökösne február hó 15—19-ike közt Budapesten lesz. Ez alkalommal megátogatja a Fehér Kereszt Egyesület országos lelencházát s annak nagytényi katolikus árvaházat. A fenséges asszony valószínűleg jelen lesz azon a nagyszabásu hangversenyen, amelyet a katolikus körben e hónap 18-án rendeznek a nagytényi árvaház s a László-gyermekotthon javára.

— **Mikszáth Kálmán mint próféta.** 1895-ben, február 17-én a Pesti Hirlapban báró **Bánffy** Dezsőről, az új miniszterelnökről irt jellemrajzot Mikszáth Kálmán. Ott, ahol a miniszterelnöki palotába való beköltözéséről szól, így folytatja:

„E palota küszöbét még egy lakója se lépte át aggodalom nélkül s nem hurczolkodott ki belőle melegegetett szívvél.

Mindenki többit visz oda, mint amennyit visszahoz. Természetesen illúziókban, reményekben és nem egyebekben. Egyebekben inkább az ellenkező áll, mert Tisza alatt levették ugyan a homlokzatról a kifogásolt sasmadarat, de a **golyának**, ugy látszik, nincsen megtöltve oda szállni.“

Hogy milyen igaza volt, mutatja a következő hír:

A miniszterelnök családi öröme. A budavári miniszterelnöki palota fölött ma reggel ott röpdösött s megszállott a jó golyamadár és egy egészséges **leánybabával** ajándékozta meg báró **Bánffy** Dezsőt. A miniszterelnök déli 12 óraker érkezett meg a képviselőházba, ahol a folyosón a seregesen üdvözlésére siető képviselők zajosan megéljeneztek. Báró **Bánffy** sugárzó arcczal fogadta a szerencsekívánságokat.

— **Aszombati udvari bál.** A február 19-én, szombaton tartandó **udvari bál** a királyné nevében **Mária Jozefa** főherceggasszony fogja amaz udvarképes hölgyek és leányaik bemutatásait elfogadni, akik az udvarnál még nincsenek bemutatva. E bemutatásokra gróf **Andrássy** Aladárnál született báró **Wenckheim** Leontinánál kell jelentkezni e hónap 10-én, csütörtökön és e hónap 13-án vasárnap délután 2 és 5 óra közt az **Andrássy-ut 59. számú** palotájában. Akadályoztatásuk esetére az illető hölgyek ezt a bejelentést, budapesti szállásuk megjelölésével, írásban vagy táviratban megtehetik.

— **Kézfogó.** Dr. **Nagy Imre** eljegyezte Budapesten **Szabó** Ilonka kisasszonyt.

— **Elvira** hercegnő regénye. **Rómából** jelentik: A bíróság ma hozott ítéletet abban a válpörben, melyet **Folchi** festő ellen indított a felesége. A bíróság kimondta a házasság felbontását és **Folchi** elítélte, hogy feleségének havonként 300 líra tartásdíjat fizessen. **Folchi** hír szerint **Elvira** hercegnővel most Monte-Carlóban időzik.

— **Halálozás.** A **Schlick**-féle vasöntő- és gépgyár részvénytársaságot s vele együtt a hazai vasipart érzékeny veszteség érte. **Langenfeld** Frigyes, a vállalat egyik alapítója, majd vezérigazgatója, utóbb pedig igazgatósági tagja, tegnap déln 11 óraker hossza szenvedés után 62 éves korában meghalt. A megboldogult, mint egyszerű munkás kezdte pályáját és vasszorgalma, valamint szakértelme által küzdötte fel magát a honi iparvállalatok egyik legnagyobbjának vezetőjévé. — A vas-és fémipar egyes ágai terén nemcsak mint számottevő szakember, de mint uttörő is szerepelt s ebbeli érdemei tiszteletet szereztek nevének. A **Ferenc József**-rend lovagkeresztjének s több külföldi rendjének birtokosa volt. **Langenfeld** már évek óta szenvedett súlyos betegségben, mely ellen hiába keresett gyógyulást; míg végre a halál megváltotta szenvedéseitől. Halálát özvegye, született **Schlick** Sarolta és tekintélyes, kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése e hónap 9-én délután 3 óraker lesz a váczikórut 82. számú gyászházban.

— **Malaczká veszedelme.** Csak alig néhány nappal ezelőtt adták hírül, hogy **Malaczkán** rövid két hét alatt háromszor riadtak föl a lakosok tüzi veszedelemre, már is újabb két tüzesetről értesít ottani levelezőnk, melyek közül az első vasárnap virradóra, a másik pedig tegnap este ütött ki. **Első ízben nyolcz, másodízben meg a lévárdi uton öt épület hamvadt el.** A lakosság rettegése kimondhatatlan, amit csak fokoz az a körülmény, hogy

majdnem minden nap hol az egyik, hol a másik házból *czédulákat találunk, melyek azzal fenyegetik a tulajdonost, hogy legközelebb ő reá kerül a sor.* A gyűjtögetés kétségtelen, de a tettest vagy tetteseket eredménytelenül nyomozza a hatóság.

— **Daun tábornok arcmása.** A bécsi udvari muzeum műtörténeti osztályában lopás történt. Egy fekete keskeny farámába foglalt, 26 centiméter magas, 21 centiméter széles bronzdomboru képinást emelt el valaki tegnapelőtt délben 12 és 2 óra között. Hogy kicsoda, azt majd kideríti valamelyik rendőrség. Nem valószínű, hogy éppen a budapesti, mert a bécsiek egész bizonyosra veszik, hogy az udvari muzeum tolvaját csak Budapesten foghatják el, mivelhogy szokere rudját a magyar székesfőváros felé is fordította. A detektívek fogása már rendőri szempontból nem lesz valami érdekes dolog, hisz az egész lopott holmit hivatalosan csak 200 fortra becsülik. A domboru arcmás gróf Daun Henrik József, császári és királyi tábornokot ábrázolja, aki 1722-től 1749-ig *Buda várának* parancsnoka is volt. A régi osztrák család sarjadéka nagyon jól érezhette magát nálunk, máskülönben aligha gondolt volna Buda fejlődésével. Pedig ezzel sokat törődött s a *Városmajor* alapítatása, első beépítése 1724-ben az 6 fűradósára s nagyrészt az ő tárczája terhére is történt. Az elveszett műtörténeti tárgyon ez a felírás olvasható: *Raphael Donner fecit.* Daun tábornok kortársának, *Donner György* Rafael osztrák szobrásznak az aláírása ez, aki 1727-től 1739-ig herceg *Esterházy* Imre építési igazgatója volt. Megmaradt művei finom formaérzékű, merész fölfogású tanuskodnak. Pozsonyban, a dóm-templom előtt levő, szent Mártont ábrázoló, olomból öntött lovagszobor is Donner Rafael alkotása.

— **Litzenmayer nagybeteg.** München városából aggasztó hírek érkeznek *Litzenmayer* Sándor festőművész hazánkfia állapotáról. *Győr-ből* jelentik ugyanis, hogy a festő győri rokonságát arról értesítették, hogy a művész súlyos beteg fekszik. Állapotáról a müncheni udvar naponként adat magának értesítést. A győriek nagy érdeklődéssel várnak a beteg állapotáról érkező minden hírt, nemcsak azért, mert *Litzenmayer* Győr szülőtte, hanem azért is, mert arra ajánkozott, hogy az új városbáz számára megfesti a király arczképét.

— **A diákok megrendszabályozása.** Az osztrák vallás és közoktatásügyi miniszter a bécsi, genfi, innsbrucki és prágai egyetemekhez rendeletet intézett, mely a legutolsó zavargásokra való tekintettel megrendszabályozza a diákokat. Elrendeli többek között a következőket: Az 1897/98-iki első félév utolsó előadásai és felolvasásai február 7-én tartatnak meg. Az egyetemek összes helyiségeit az előadások berekesztésekor a *hallgatók elől el kell zárni.* Csakis azoknak engedhetők meg a bemenet, akik alapos megokolás alapján a rektori vagy dékáni hivattól, esetleg a semináriumi vagy intézeti gondnokságtól engedélyt kapnak.

Azoknak a diákoknak, akik a márczius 7-én kezdődő második félévre beiratkozni akarnak, irásban is meg kell ujtaníni azt a fogadalmat, hogy lelkiismeretesen engedelmeskednek az egyetemi törvényeknek. *Aki ezt az irásbeli fogadalmat meg nem újítja, azt nem szabad beírni.* Azok a diákok, akik ellen fegyelmi vizsgálatot indítottak, nem iratkozhatnak be a második félévre mindaddig, míg a fegyelmi vizsgálat befejezve nincsen. — Itt megemlítjük, hogy a bécsi diákok ma délután öt órakor *tüntető sétát* rendeztek.

— **Földrengés.** *Zágrábból* táviratozzák, hogy *Krapinában* ma reggel 4 óra 15 perczkor *erősebb földrengést* éreztek.

— **Arassanak az igazolványok!** A földművelés-munkások erősen készülődnek az idén az aratási sztrájkra. Nagyan szítja a mozgalmat a szociáldemokrata-párt is, mely a sztrájk ügyében ezirvel küld szét felhívásokat az ország különböző részeibe. A felhívás arra biztatja a munkásokat, hogy ne kössenek szerződést és a következő utasításokat adja nekik:

Ne szóljatok az igazolványok ellen, mert a törvény értelmében bezárnak benneteket, de nem zárnak be, ha nem kötünk szerződést. Ne kössünk szerződést, akkor nem kell igazolvány.

Arattassák le a gabonát az igazolványokkal. Csak mint szabad emberek akarunk aratni, nem pedig mint rabszolgák. Ne kössünk szerződést! Agitáljunk az ország minden részében és figyelmeztessük munkástársainkat a veszedelemre. Menjetek el olyan községekbe, ahol mozgalom még nincs és szervezzetek. Ipari munkás testvéreink! Felkérünk benneteket az egész országban, legyetek segítségünkre. Közös érdekünk van. Ha minket bilincsekbe vernek, azután ti lesztek sorban. Összetartással buknunk nem lehet.

Itt megemlítjük azt is, hogy Szabolcs-megyéből ma egy küldöttség járt a miniszterelnöknél, arra kéri őt, hogy védelmezze meg a megye közönségét a szocialisták ellen. A veszedelem, úgy mondták, óriási s ezért csendőrséget, teljhatalmu kormánybiztos kiküldését és a szociális sajtó megrendszabályozását kérték. A miniszterelnök azt felelte, hogy *karhatalom kirendelése iránt a legstürgebben fog intézkedni.* Kormánybiztos kiküldését nem tartja szükségesnek és ha arra a tapasztalatra jut a kormány, hogy a mai sajtótörvény érintetlen fentartása mellett lehetetlen a közrend, az élet- s a vagyonbiztonság megvédelmezése, akkor a sajtótörvénynek törvényhozási uton való megváltoztatása végett megteszi a szükséges lépéseket.

— **A férj merénylete.** *Szathmári* Lajos hajdu-nánási kovácsmester, — mint levelezőnk jelenti — tegnap agyon akarta löni a feleségét. *Szathmári* mindig ütötte-verte az asszonyt, aki végre is válópört indított ellene és hazament a szüleibe. Férje többször üzent neki, hogy menjen vissza hozzá, különben agyonlövi, de az asszony hallani sem akart felőle. Tegnap azután *Szathmári* ráesett az asszonyra s amikor ez egy üzletből kijött, revolveréből kétszer rálőtt. A szegény asszony, akinek fejébe furdott az egyik golyó, össze-rogyott. Férje ekkor még kétszer lőtt rá, de egyik lövés sem lett halálos. Többet löni nem tudott, mert elfogyott a tölténye. Ekkor egy közelben lakó cigányasszonyhoz ment, ennek 5 krajczárt adott, hogy vegyen neki két golyós-töltényt. Az asszony el is ment, de utközben értesülvén *Szathmári* vérengzéséről, a töltényeket a városházához vitte, honnan rendőrök és az időközben előkerült csendőrök is a cigányasszony házához mentek, ahol *Szathmárt* elfogták s vasra verve a rendőrség börtönébe kísérték.

— **A Szalavszky-Rakovszky-ügy.** A *Szalavszky-Rakovszky*-ügyben egybehívott becsületbíróóság mára kitűzött tárgyalását elhalasztotta holnapra. A meghívott tanúk nem érkeztek még meg a fővárosba s emiatt nem tarthaták meg a mai tanácskozást. Holnap este fél 7 órakor jönnek össze a Nemzeti Casinóban s ekkor kezdik meg a tanúhallgatást — *Benkeő* László pozsonymegyei földbirtokossal. Ezenkívül talán csak egy tanu vallomására lesz még szükség. *A döntés csak két-három nap múlva lesz meg.*

— **Szenzáció a váci-utcában.** Nagy csődület volt ma a váci-utca 13. számú ház előtt. A sétáló közönségből sokan futottak be a házba és a harmadik emeleti 35. számú lakás hamarosan megtelt kíváncsiakkal. Egy fiatalember hevert itt a padlón holtan, szívéből ömlött a vér. A halott kezében füstölő revolver volt. Az öngyilkos ifju *Piller* Miklós, a Magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság hivatalnokja volt. *Piller* előkelő családból való; apjának nagy birtokai vannak *Abauj-Tornamegyében.* Ő maga mindenkor szorgalmas tisztviselő és szolid fiatalember volt. Négy év előtt jött föl Budapestre a nevezett társasághoz, ahol azóta szép állásra jutott. Öngyilkosságának oka valószínűleg *boldogtalan szerelem,* bizonyosan egyelőre nem lehet tudni, mivel semmiféle irást sem találtak nála, Beszállították a bonczoló intézetbe, édesapját pedig táviratban értesítették a szomorú esetről.

— **A liskófalvi plébános.** *Moser* Károly liskófalvi plébános nemes gondolkodásáról kapunk ma hírt. Olvasóink még emlékeznek arra, hogy *Liskófalván* összeütközött a lakosság a csendőrséggel és ekkor a csendőrök agyonlőtték *Weil* Róza nevelőnőt. A csend azóta helyreállott a községben és

a kirendelt katonaság is visszament állomáshelyére, Lőcsére. *Moser* Károly plébános most a templomban a szószékről kikelt azok ellen, akik a zavargásokban részt vettek és a szerencsétlen véget ért *nevelőnő lelkiüdvéért, bár a nevelőnő zsidó vallású, misét mondott.* A zavargás ügyében egyébiránt *Ujjady* Béla vizsgálóbíró és dr. *Aczél* Béla százados-hadbíró megindította a vizsgálatot.

— **Betiltott fáklyászene.** Altalános ismert dolog, hogy a szász nők küldöttsége minő kudarcot vallott Bécsben és Budapesten. Ennek daczára is ünnepelik őket — bankettel, üdvözetekkel, sőt legutóbb még *fáklyás-zenét* is akartak rendezni a tiszteletükre. A fáklyás-zenét azonban a rendőrség betiltotta. Csak arra vagyunk kíváncsiak, vajjon minő ovációkban részesültek volna a derék szász honleányok, ha küldetésük nem fiascával, hanem véletlenül — sikerrel járt volna?

— **Ünnepi főrendek.** A főrendiház néhány tagja ma délelőtt gróf *Andrássy* Aladár elnöklése alatt értekezletet tartott, amelyen elhatározta, hogy ama főrendiházi tagok tiszteletére, a kik 1865. év óta királyi meghívó alapján megszakitás nélkül tagjai a főrendiháznak, ünnepélyt rendeznek. Az ünnep részleteinek megállapítása czéljából bizottságot küldöttek ki.

— **A veleslavini kastély titka.** A *Prága* közelében levő *Veleslavin* kastélyban lejátszódott szerelmi drámának, amelyről már több ízben írtunk, — mint *prágai* levelezőnk jelenti — a következők az előzményei: *Suleberger*, egy dúsgazdag amerikai bányatulajdonos fia, aki a müncheni egyetemen a vegytan hallgatója, egy bérházban lakott a *Carlstrassen* *Reiner* kisasszonnyal, egyik másodrendű színház tagjával. A kisasszony előkelő bécsi eredetű családból származik, szülei azonban és fiatalabb leánytestvére *René* névelve Amerikában élnek. *Reiner* kisasszony nemrégiben értesítést kapott hugától, hogy utban van München felé. Néhány nappal a bejelentés után meg is érkezett és nénjénél szállt meg, később azonban kiköltözöködött tőle és ugyanabban a házban más lakást bérelt. A mult hét egyik napján meglátogatta *Sulzbergert* egy barátja *Oesteren*, aki hazájából, Olaszországból, Bécsbe igyekezett és utközben kiszállt Münchenben. A báró, aki gyakran járt föl *Sulzbergerhez*, megismerkedett a *Reisner*-testvérekkel és a fiatalabbat megszerette. Meg is barátkoztak hamarosan és titokban bejárták a farsangoló München összes mulatóhelyeit. Egyszerre aztán eltűntek mindketten. A báró elbucszott a *Sulzbergertől*, a kisasszony azonban nem szólt nénjének semmit elutazásáról. Senki sem tudta hirtelenében, hogy hova tűntek el, csak a halálhírt vívő táviratok és levelek adtak hírt a fiatal pár szomorú végéről. A *Prága* mellett levő *Veleslavin* kastélyban, amely *Oesterenék* tulajdona, agyonlőtték magukat. Hogy mi indíthatta őket erre a lépésre, azt sem *Sulzberger*, sem *Reisner* kisasszony nem tudják megmondani. *Boldogtalan szerelemről szó sem lehet, mivel nagyon szerették egymást és Oesteren anyja sem ellenezhette a viszonyt, mert nem is tudott róla.* Az öngyilkos leány mindent elkövetett, hogy személyazonosságát ne lehessen megállapítani. Eldobott magától minden irást és fehérműiből kivágta a monogrammot. A rejtélyes ügyben nagy apparatussal folytatják a vizsgálatot.

— **Szomorú gyermekesék.** A felnőtteknek, akik amugy is egyre azt panaszolják, hogy ma már nincsenek gyermekek, elmondunk a következőkben négy gyermekesét. Mindeniknek gyermekek a sajnálatra méltó hősei. Az első *Abel*, a mannheimi udvari opera kiskoru tenoristája. A nagy föltűnést keltett eset a következő. A *Mannheimer Tageblatt* színházi kritikusa megbetegedett és feleségével, aki szintén nagy színházértő, helyettesítette magát. Egyik ottani daloskór szinpadán *Suppének* *A nőnevelő* című operettjét adták elő az operaház tagjai. Erről az előadásról írván, *Abel*-ről nem valami kedvező bírálatot írt *Richardné.* A gyermek tenoristát szörnyen felbőszítette a dolog, és még aznap berontott *Richard* lakására. A szobalány nem akarta bebocsátani. *Abel* azonban nem tágitott, s *Richardné* kénytelen volt őt fogadni. Bevezette a szalonba és leültek.

— Richard urral akarok beszélni, szót izgattottan a tenorista.

— Nem lehet, uram, férjem súlyos beteg.

— Ugy? Ön tehát Richardné? E szerint ön írta rólam azt a becsmérlő kritikát?

— Az asszony tiltakozott a durva hang ellen, a művészt azonban még ingerelte a tiltakozás.

— Maga még szólni mer? Gyalázatos persona!

Ezt kiabálta Abel, aztán botjával többször végigvágott a meglepetéstől megmeredt asszonyon, majd egy nagy ujságsomót dobott arcába és többször mellbe lökte. Az asszonyt a határtalan brutáltság magához térítette és az ajtóhoz ugrott, hogy bezárja, nehogy elmenekülhessen támadója.

Abel azonban utánament, s eltaszította Richardnét és lerobant a lépcsőn. Richard, aki időközben mindent megtudott, annyira rosszabbul lett az izgalomtól, hogy kórházba kellett szállítani. A különben tehetséges tenorista további pályafutásának valószínűleg véget vet ez a hallatlanul durva támadás.

— A második eset *Londonban* történt. *Oriss* Frigyes, egy 14 esztendőes fiu rálőtt egy 10 esztendőes lánykára és súlyosan megsebesítette. A rendőrségen, ahova nyomban a merénylet után bezállították, azt mondta, hogy azért lőtt rá a lánykára, mert *imádta, de az mást szeretett*. A tizenégy esztendőes *Othello* áldozatának testéből Röntgen-sugarak segítségével vették ki a golyót.

— A harmadik eset a *Gotha* melletti *Hohenkirchenben* történt. Egy *Ditmar* Elza nevű tizenkét esztendőes iskoláslányt ötszörös gyújtogatás miatt elfogtak és javítóintézetbe küldték.

— A negyedik esetnek, amely talán a legszomorubb valamennyi közt, *Porosz-Szilézia* színhelye. Egy 18 és két 15 esztendőes fiu szövetkezett rablógyilkosságra és szándékukat végre is hajtották egy helypénzszedőn. A fiatal bűnösöket több esztendei fogházra itélték.

— A huszár öngyilkossága. *Pancsován* — mint tudósítónk táviratozza — *Nándor* János közhusár fejbeltette magát. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

— *Árverések a vasutakon*. A magyar államvasutak igazgatósága közhírré teszi, hogy a vasuti kocsiokban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyakat: bőröndöket, táskákat, kalapokat, ruhákat és fehérneműket, botokat, napernyőket, esernyőket stb. *Fiume* állomáson február 18-án délelőtt 9 órakor, *Kis-Czell* állomáson február 24-én délelőtt 9 órakor és *Budapest* Keleti-pályaudvar állomáson február 28-án délelőtt 9 órakor fogja eladni.

— *Agyonütötte az apját*. Borzalmas gyilkosság történt tegnap a pozsony megyei *Konyha* községben. *Jankovits* Mihály fiatal gazdaember már régóta viszálykodott az apjával, ki, mivel a fia tulajdonos módon szerette az italt, sehogysem akarta még átadni neki a jószágait. A családi perpatvar végre annyira elmérgesedett, hogy a fiu tegnap este bal-tával támadt rá az öregre s vadállati kegyetlenséggel *levágta kezét, lábát s aztán széthasította a koponyáját*. A szencsétlen aggastyán néhány percnyi kínlodás után meghalt. Az apagyilkost nyomban elfogták a csendőrök s átadták a malaczkai járásbírósnak.

— *Furcsa kenyérkereset*. *Párisból* írják lapunknak: Különös foglalkozást választott magának itt egy csavargó belga ember. Mikor már néhány esztendőt töltött volt Párisban és megismerte a halotti tornak ma már csak Párisban divatos szokását, elhatározta, hogy inséges életét erre az alapra fektetve, fogja folytatni. Ugy csinálta a dolgot, hogy valahányszor egy jobbnódu polgárt temettek, oda-sompolygott a halottkísérők közé, mintha ő is közéjük tartozna. Jóelőre szerzett magának információkat a halott kiletéről, egyéniségéről és élete folyásáról. Mikor aztán a pap elmondta imáját, akkor odaállt ez a különös ember a koporsóhoz és olyan szép, megható, intímhangú és hiven jellemző bucsuztatót mondott, hogy az egész gyászoló közönség keserves zokogásba tört ki. A halott hozzátartozói és az összes jelenlevők mind azt hitték, hogy a szónok az elhunytak legjobb barátja és meghívták halotti torra. Az idegen méltóságteljesen visszautasította a meghívást, de nem hagyák békében, míg el nem fogadta. Akárhányszor megesezt, hogy tőle kérdezték, hogy hol

tartsák meg a tort. Ő ilyenkor olyan vendéglőst ajánlott, akivel, mint annak ügynöke, állandó összeköttetésben állott. Zsebeit jól megtömte enniivalókkal, hogy legyen miből megélnie a legközelebbi temetésig. Sokáig élt ebből a különös kereseti forrásból, míg végre elkopott a ruhája és temetése képtelen lett. Belátta, hogy így nem folytathatja üzletét és a napokban jelentkezett a rendőrségnél.

— *A rend, az egyszerű!* Mindenben és mindenütt a rend az első és a legfőbb dolog. Jól tudják ezt Olaszországban és az olasz közigazgatási és hivatali pontosság igazán mesés. Ime néhány példa:

Egy katona betörte az egyik őrségi épület ablakát. Jelentkezik rapportra; a parancsnok intézkedett, hogy a mérnöki kar egy századosa és egy gazdasági hivatalnok kimenjenek a helyszínére a kár megállapítására. Ki is ment a bizottság és megállapította, hogy 1 lira 25 centesimi kár történt. Fölvevén a napdíjat és a fuvarpénzt, 13 lira 50 centesimi megindították a hivatalos eljárást az ablak megcsináltatására és eljegyzőkönyveltetésére, ami rengeteg sok papírba és időbe került.

— *Ravennában*, a nyilvános sétátéren áll egy kőpad. Erre a padra évek óta nem volt szabad ráülni és egy rendőrt is állítottak melléje külön ennek a tilalomnak az épségbentartására. Hogy miért tiltották el a pad használatát, azt senki sem tudta, mert az, aki elrendelte, még aznap éjjel meghalt. Csak most, évek múltán derült ki a tilalom oka. A sétálóhelyek fölügyeletével megbízott tisztviselő írásban rendelte el, hogy a kőpadra ne engedjenek senkit se ráülni és hogy egy rendőr ügyeljen ott. De miért? Mert a padot — befestették. Mivel az illető hivatalnok meghalt, mielőtt a tilalmat visszavonhatta volna, a tilalmat főtartották továbbra is.

Egy hírlapíró táviratot adott föl *Bergamoba*. Mivel a czimzettnek csak másnap kézbesítették, mikor már értéktelen volt, a földadó visszakérte a pénzét. Rengeteg sok hivatalos értesítés és jegyzőkönyv megírása után visszaküldték másfél liráját és a távirat elkészése ügyében tartott enquete jegyzőkönyvét.

— Mibe kerülhetett ez a sok enquete? Kérdezte a hírlapíró?

— Vagy hatvan lirába.

— Hm, ez jó gazdálkodás! —

Egy nyugdíjas özvegyasszony beteg volt szeptember elsején és nem mehetett el a nyugdíjat fölvenni. Október elsején elmegy és kéri mind a két hónapról szóló pénzét.

— A szeptemberit nem kaphatja meg, jó asszony, csak az októberit.

— Miért?

— Mert nem igazolta, hogy szeptemberben is élt.

— De uram, ha októberben élek, hát csak szeptemberben is éltem.

— Hja, az mindegy, a szabály a fő. Különb, ha akarom, hiszem, ha akarom, nem.

— *Comoban* meghalt egy hivatalnok. A holttestet *Sacilába* szállították a vasuton. Egyik utközi állomáson odamegy egy ur a vasuti főnökhöz s jelenti, hogy koszorut akar a koporsóhoz hozzátenni. A főnök semmiáron sem akarta megengedni, mert, ugymond, a *koporsó sulya ugysis meghaladja az utasnak megengedett szabadsuly maximumát*. Végre mégis belement a dologba és 1 lira 75 centesimi lefizetése után elfogadta a koszorut. Aztán kiállított egy béczt, amely szerint annak tulajdonosa a tulsulyért járó összeget megfizette. A bécza tulajdonosa pedig a halott volt.

— *Házassági dráma*. Egy *Mordin* nevű asszony, aki *Coutles*-ben, *Alangon* mellett mint cseléd szolgált *Poussel* porasztagazdánál, három év óta férjétől elválva élt. Tegnapelőtt meglátogatta őt a férje, aki *Heurtevent*-ben (*Normandia*) béres. Azért jött az asszonyhoz, hogy pénzt kérjen tőle a gyermekük eltartására. Az asszony szíves készséggel át akarta adni a kért összeget, de mikor javában beszélgetett, a férj hirtelen így szólt a feleségéhez:

— De hát mire való ez tulajdonképen? Nyolcz nap mulva ugysis megöllek, ha ugyan egy fél óra mulva meg nem cselekszem ezt.

E szavak után eltávozott. Az asszony nem sokat törődött vele, pedig a férj komolyan fenyege-

tözött. Fegyverért ment s azzal az ablakon keresztül rálőtt az asszonyra, aki szörnyet halt. A gyilkos tutásnak eredt és künn a mezőn fogták őt el.

— *Az orrok orra*. Az emberiség legnagyobb része semmi hasznát sem látja az orrának. A budapesti embernek egyenesen terhére van ez a testrész, különösen, ha a sors kegyelméből a *Ferencváros* és *Kőbánya* között levő területen lakik. Arra talán a legidősebb emberek sem emlékeznek, hogy akadt volna halandó, aki különös nagyra becsülte volna az orrát s a költők legfeljebb maró epigrammokkal örökítették meg. A köznapiasságból most egyszerre kiemelkedik boldog tulajdonosa révén, a kinek nemcsak kiváló hirnevet, hanem nagy vagyont is szerzett. Ha hinni lehet az amerikai lapoknak, ez a csoda orr boldog tulajdonosa *Virginia* államban született s *John Morsmann* névre hallgat. Azaz nem igen hallgat biz ő, mert siketnéma.

A hallás hiányát a természet végtelenül kifejtett szaglási érzékkel pótolta, amelynek rendkívüli érzékenysége sok, mesébe illő tényt vezetett vele.

— Száz méter távolságról megkülönbözteti bárkinck a nemét s megérzi rajja még azt s vajjon Észak- vagy Délamerikából származik-e, vagy a *Continensen* ringatták-e bölcsőjét, kizárólag a szaga után. Szaglási képességét egy *petroleumtársaságnak* boesátotta rendelkezésére s már eddig mintegy *negyven petroleumforrást fedezett fel, amelyek 150—200 méter mélységben rejtőztek azelőtt*. A gyakorlatias yankee persze nem a társaság iránt érzett rokonszenvből ajánlta fel szolgálatát, hanem illő díjazásért, amelyet jelentéktelennek egyáltalán nem mondhatunk, mert eddig több, mint fél millió dollárt szerzett magának.

Rendkívülb módon még aligha gyűjtött vagyonát a csodák hazájában élő lény s bámulatát a szokatlanságokban tobzódó telivér amerikai sem vonhatja meg *John Morsmann*tól. Mi szerényebb igényű európaiak egyszerűen hibetelennek találjuk ezt a hírt s csak arra vagyunk kíváncsiak, mit fog legközelebb kitalálni az amerikai leleményesség.

— *Akik mindent lopnak*. *Titelen* a napokban még eddig ismeretlen tettesek behatoltak *Nonnenmacher* Endre fűszeres boltjába s ott a *Wertheim-szekerény*-nyel próbáltak szerezni, de sikertelenül. Azután a kézi pénztárt nyitották ki s körülbelül 10 forintnyi aprópénzt vittek el belőle, melyek után minden értékés tárgy elkerülésével az élelmi szereket s a dohánnyt dézsmálták meg s reája bort s pálinkát ittak. A maradékot egy zsákba gyömöszölve magukkal vitték. A gyanu *Sárik* Sándor faczér csizmadiale-gényre hárul, aki már több ízben követett el lopást. Belsőrs előtti estén is a bolt előtt sétált s másnap egy *lopott csolnakon a városból eltűnt*. Ugy őt, mint esetleges czinkotársait a csendőrség keresi.

— *Örökös kerestetik*. *Rappach* Lujza grófnő, gróf *Rappach* Károlynak, a magyar királyné kamarásának és *ottensteini és ottenegi Lamberg* Lujza grófnőnek leánya, 1744-ben férjhez ment de *Vallada* Ferencz marquishoz, aki dédapja volt gróf de *Paraty* Mihálynak, a portugál udvar jelenlegi bécsi követének.

A *Rappach*-családnak nagy hitbizománya volt, mely most valószínűleg a bécsi követre száll át. A hitbizomány jelenlegi tulajdonosa, a portugáliai gróf de *Caspari* Ferencz özvegy és gyermektelen és ezért dr. *Herzfeld* Jenő bécsi ügyvéd, a *Rappach*-féle hitbizomány gondnoka, már fel is szólította gróf de *Paraty* Mihályt, a portugál udvar bécsi követét, hogy igényeit, mint a nevezett majorátus prezumptív örököse jelentse be.

— *Kifosztott földmives*. Sokáig megemlegett *Gözse* Gábor vidéki földmives azt az időt, amikor eszébe jutott, hogy *Budapestre* jöjjön vendégségbe. A jámbor ember ugyanis a déli vasuton megérkezvén, betért egy közeli pálinkamérésbe, hogy megtudja, merre vezet az ut a *Lipót-körútra*?

Egy *Pillinger* nevű napszámos és a felesége készségesen ajánlkoztak a kalauzolásra és a nagy szíveségtől meghatott jámbor földmives rájuk bízta magát. *Pillingerék* mindenféle zig-zug utczákon hurczolták át *Gözsét*, aztán egy sötét utczán tíz krajczár kölcsönt kért tőle *Pillinger*. A földmives elővette erszényét, hogy a legnagyobb készséggel átadja a kért összeget, *Pillinger* azonban kiragadta kezéből az erszényt és megugrott a feleségével együtt. A rendőrség azonban elcsípte őket a *Szemlőhegyen* levő „*Zöld Jäger*” czimű kocsmában.

— **A Thyria megérkezése.** *Fiumei* levelezőnk írja: Tegnap Fiuméba érkezett az osztrák „Lloyd-társaság” óriási, 5500 tonnás „Moravia” nevű hajója s a Szapáry-riván horgányt vetett. Jutta rakományt hozott Indiából. Mára várják pedig a „Thyria” nevű angol hajó megérkezését, mely 1897. évi szeptember 21-én az „Ika” nevű hajót elsüllyesztette.

— **Életmentő kis leány.** A lélekjelenlétével — vagy talán csak az ösztönével két ember életét mentette meg tegnap Pécskán egy 9 éves kis leány *Kevercsán* György, ó-pécskai lakos tegnap este lámpagyújtás közben vigyázatlanságból feldöntötte a lámpát. A lámpából kiömlő petroleum lángot vetett s ettől *Kevercsán* neje és a szobában levő édes anyja ruhái meggyulladtak. A nagy ijedségtől a menekülésre nem is gondoltak. Talán oda is égnek, ha segítségkiáltásukra be nem rohan *Kevercsán* 9 éves lánya s mintegy ösztönyszerűleg párnákat és pokróczokat dobott mindkettőjükre. Ezzel a tüzet sikerült elfojtania és a két asszony több égési seb árán megmenekült a biztos tűzhaláltól.

— **Hirtelen halál.** *Rechtenster* Vilma, morvaországi születésű varrónő a vöröskereszt-utca 13. szám alatt levő lakásán rosszul lett és hirtelen meghalt. Halála okának kiderítése végett be szállították a bonczoló intézetbe.

— **Betörés a Kossuth Lajos-utcában.** *Ungár* Lipótnak a Kossuth Lajos-utcában levő divatru kereskedésébe az éjjel betörték és ötszáz forint értékű női ruhaneműt loptak el. A rendőrség letartóztatta *Bernfeld* Lajos, *Horacek* Rezső csavargókat, a kiket a betöréssel gyanúsít. A lakásukon megvizsgálták házkutatás nyomra vezetett a rendőrséget más viselt dolgokra nézve is. A vizsgálatot megindították.

— **Gyilkosság a menyegzőn.** *Pitvaros* községben vasárnap lakodalom volt, melyen a menyasszony rokona, *Kovács* György pitvarosi legény, mint főrendező szerepelt. Amialatt hévvel dirigált s osztogatta a parancsot, összevezetett a lakodalmas néppel, amely kifogásolni merete rendszerbálya. Az összejelentésből verekedés támadt, amelynek hevében *Kovács* György fejszét ragadott s azzal a becsmélők egyikét, *Dovalovszki* Pált, úgy ütötte föbe, hogy az szörnyet halt. A fejszés főrendezőt a csendőrség nyomban letartóztatta.

— **Garázdalkodó czipészlegények.** *Singer* Ignác czipészlegény tegnap este 10 óra után látogatába ment feleségével a *Barcsay-utca* 3. szám alá egy ismerőséhez, míg a kapunyitásra várakoztak, *Dikler* Márton és *Balla* Márton arra haladó czipészlegények belekötöttek feleségébe, mi ellen *Singer* tiltakozott. Verekedés lett a dologból amelynek az lett a vége, hogy *Singer* a kórházba, a támadókat pedig a rendőrségre vitték.

— **Krigner-féle Akacia arccrème** 1 forintért, szappan 50 krajczárért kapható országszerte a gyógyszerárakban. Főraktára: Budapest, Kálvin-tér, Koronagyógyszertár.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Csurgay Adél a Népszínházban.** A népszínház igazgatósága szerződtette *Csurgay* Adél operanékesnőt, a mannheimi udvari színház volt tagját, ki közelébb a budapesti Operában a „*Sevillai borbély*”, „*Mignon*” és „*Hugonották*” főszerepeiben nagy sikerrel vendégszerepelt. A fiatal énekesnő, mint szerződtött tag, a „*Hoffmann* meséi” hármas szerepében fog legközelebb a Népszínházban fellépni.

* **Hubay Jenő művészkörutja.** Hubay Jenő ma hagyta el a fővárost, hogy hosszabb külföldi hangverseny-körutját megkezdje. Lipcse, Bréma, Hamburg, Berlin, München van a körut programjába felvéve. A körut befejeztével 18-án Baselen, az ottani Opera igazgatóságának meghívására, a „*Cremónai hegedős*” első előadásán a hegedűszólót fogja játszani. Majd Franciaországba megy, hol Rouenban, Brüsszelben, Marseillean, Nancyban és márczius elején, Lamoureux meghívására, Párisban fog hangversenyezni.

* **Verescsagin-kiállítás.** A nagy orosz festőnek, Verescsagin Vazulnak a képei most vannak utban Budapestre. Minthogy 150 képből álló gyűjteménye érkezik hozzánk és a városligeti új múcsarnokban lesz látható. A kiállítás február 20-án nyílik meg. Verescsagin jelenleg Moszkvában időzik s értesítette dr.

Ambrozovics Dezsőt, a képzőművészeti társulat titkárát, hogy ha egészségi állapota megengedi, okvetlenül ellátogat Budapestre.

* **Tina di Lorenzo Budapesten.** Tina di Lorenzo a társulatával holnapután este érkezik meg Budapestre és csütörtökön kezdi meg vendégjátékát a Vigszínházban. *Flavio Ando*, egykor Duse és most Tina di Lorenzo jeles partnere, már egy nappal előbb jön meg, hogy a színpadi berendezések iránt intézkedjék. Az olasz cyclus alatt lesz a Vigszínházban két délutáni előadás, az egyik csütörtökön, 10-én, a másik vasárnap, 13-án. Mind a két alkalommal a „*Szöke Katalin*” kerül színre.

* **A Böcklin-kiállítás.** Az országos képtár *Böcklin*-kiállításá s zerdán, e hónap 9-én nyílik meg és az időtől hetenkint s zerdán, pénteken és vasárnap lesz nyitva. A képtár igazgatósága a kiállításról katalógust készített, melyet *Lehrs* Miksának Böcklin művészetéről írott tanulmánya vezet be.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* **A Kisfaludy-társaság új pályatételei.** A Kisfaludy-társaság az idén a következő új jutalomtételeket hirdeti:

I. **Lukács Krisztina-jutalom:** Kivántatik a magyar könyvillusztráció története. Jutalma a Lukács Mórictól nejjének, Bily Krisztinának emlékére tett alapítványból 500 forint. Benyújtásának határideje: 1898. október 31-ike.

II. **Bnyovszky Gyuláné színművésznő jutalma:** Kivántatik kisebb költői elbeszélés. Jutalma 600 frt. Benyújtásának határideje: 1899. október 31-ike.

III. **Széher Árpád-jutalom:** Kivántatik egy ballada. Jutalma 250 frt. Benyújtásának határideje: 1898. október 31-ike.

IV. **Széher Árpád-jutalom.** Kivántatik egy kisebb vig költői elbeszélés. Jutalom 250 forint. Benyújtásának ideje: 1898. október 31-ike.

V. **Somogyi Dezső-jutalom:** Kivántatik a (Bessenyei föllépteig számított) régi magyar irodalom valamelyik kiválóbb alakjának (például *Zrinyi*, *Gyöngyösi*, *Mikes*) életrajza, legfeljebb két ivnyi terjedelemben, vonzó és tanulságos olvasmányul 13—15 éves növendékek számára. Jutalma 200 frank aranyban. Benyújtásának határideje 1899. október 31-dike.

VI. **Ifj. Bojári gróf Vigyázó Sándor-jutalom:** Kivántatik egy magyar történelmi tárgy, prózában írandó kisebb elbeszélés, amely fél nyomtatott ivtől két ivig terjedhet. Jutalma a bojári gróf *Vigyázó* Jozefin által elhunyt testvére *Vigyázó* Sándor nevére tett alapítványból 120 forint. A jutalom 1899. április 28-án adatik ki. Benyújtásának határideje 1898. október 31-ike.

A pályamunkák idegen kézzel, tisztán és olthatólag másolva, bekötve, lapozva, a szerző valódi nevét rejtő lepecsételt, jelmondatos levél kíséretében, a fenn kitett határideig a társaság titkárához (Arany János-utca 1. sz.) küldendők. Megjegyzendő, hogy mindegyik pályadíjért versenyző munkák közül csak az nyerhet jutalmat, mely nem csupán aránylag jobb a többinél, hanem, amelynek önálló bece is van. A jutalommal kitüntetett pályamunkák a szerző tulajdona maradnak. A társaság fenntartja magának, hogy azokat évlapjaiba díjtalanul fölvehesse, sőt ha szerzőjük egy év lefolyása alatt ki nem adná, külön is, minden díjazás nélkül közrebocsáthassa. A pályaművek kéziratái a társaság levéltárában maradnak.

Az Árpádok és Dalmátia.

A Magyar Tudományos Akadémia bölcsészeti és történelmi szakosztálya ma délután 5 órakor tartott ülésén *Marczali* Henrik *Az Árpádok és Dalmátia* címmel felolvasást tartott. A felolvasás bevezető része a következőket mondotta:

A nyugoti világ történelmi élete a földközi tenger mellékén fejlődött és nőtt nagygyá. A politikai hatalom és a műveltség egyaránt ez óriási, három földrészt összekötő medencének partjait választotta, évezredek keresztül legfőbb székhelyül. Dél és kelet felől az idők folyamán észak és nyugat felé terjedt a polgárosodás és az uralom egyaránt. Egyiptom és Phoenicia; Sparta, Athén és Makedonia;

Karthago és Róma jelölik e százados haladásnak legfőbb stadiumait.

Míg kelet régi kultúrnépei mint egyedül rangu ellenfelek állottak szemben a hellénekkel és latinokkal, a nemzetek érintkezése leginkább csak a nyílt tengerre, déli és keleti öbleire és szigeteire szorított. Az észak felé ryuló öblök mentén csak egyes görög, római vagy pún telepek közvetítették a forgalmat Európa szárazföldének barbár népeivel.

Még Róma is előbb csak a kontinens nyugati keskeny részét vonta hatalma és műveltsége körébe. A kelta világ az övé lett: a germán ellenállott. Abban a mértékben, amint az imperatorok és legiók előrehaladtak Európában, kellett növekednie a Földközi tenger középső, legmélyebben a szárazföldbe nyuló öble, az Adria, jelentőségének.

A népvándorlás végét jelöli földrésznünk déli felszigetei hegemoniájának. Közép-Európa, erőteljes új népek birtokában, sajátos kulturát fejt ki. Róma és Byzánc, a régi urak, most a hódításoknak válnak legfőbb czélpontjaivá.

És mind e nemzetek mintegy ösztönyszerűleg azon vannak, hogy lábukat megvegyék a népeket összekötő Adria mellett. A román és a görög ott találkozik a némettel és szlávval. Majd a IX. század végén megjelenik köztük a magyar is.

Abban a mértékben a mint Németország, Magyarország és a mögöttük és mellettük megszálló szláv nemzetek haladnak és erősödnek, nő az őket a déli világgal összekötő tengerésznek fontossága. És midőn a keresztesháborúk által megújul a keleti népekkel való érintkezés, az Adria válik a világgforgalomnak és a tengeri uralomnak központjává. Nemcsak saját alakulása és helyzete idézi ezt elő, hanem az is, hogy szinte egyenes folytatása a Vörös tenger keskeny csatornájának. Közép-Európának nemcsak a déli felszigetek felé nyit utat, hanem szintugy Egyiptomba, a fűszeres Arábiába, a kincses Indiákba is.

Napjainkban egyrészt Közép- és Kelet-Európa államainak hatalmas fejlődése, másrészt a szuezi ut megnyitása következtében ugyanazok a tényezők még fokozottabban éreztetik befolyásukat.

Egy pillantás a térképre, megmutatja, mennyire különböző az adriai öblöt beszögellő két nagy felszigetnek feléje forduló alakulása. Itália mintegy hátat fordít neki. Az arczelal nyugat felé van fordulva. Arra lejtősödik az Apennin, arra terülnek el az Arno, a Tiberis völgyei és Campania síksága; arra kinálnak a hajósnak biztos révet nemcsak a szárazföldnek, hanem a szomszéd szigeteknek pompás kikötői. Keleten ellenben egyforma, keskeny partszegély vonul végig, mely csak csekély folyokat enged kifejlődni és melyet az Apenninek hatalmas gerince csaknem egészen elvág a nyugati területektől. De a tenger felé sem igen nyílik útja. Az egész végtelen partvonalon, Brindisitől Velenczéig csak Anunának van valamirevaló kikötője.

Igaz, hogy a Balkán felsziget följelősödése délnek és délkeletnek a Bosporus és aegnei tenger felé vezet. De azért nyugati partvonal, bár közelében csap el a Dinári Alpepek fővonala, számtalan öblével és szigetével, a Fjordokra emlékeztető sziklaalakulataival, mégis a föld legtagosultabb területeihez tartozik. Északon a Vehebit és Karst, délen a Kom és Dormitor hegybástyái elválasztják ugyan a part mellékét a belföldtől. De közöttük hosszú területen, aránylag csekélyebb az emelkedés, számos a Boszna és Drina völgyébe átvezető hágó. Ez a kedvező fekvés tette e vidéket, Dalmátiát, már az ókorban is egyik első tengeri hatalom fészkevé. Ez segítette elő, hogy e partszegély természetes központja, ahol Spalato és Trau épültek, a római idők óta magához vonja a Balkán felsziget északnyugati részének forgalmát és igen jelentékeny gazdasági és irodalmi műveltségnek válják székhelyévé. Erre tartanak, mint sugarak, a Kerka és a Cettina völgyei; erre nyitnak utat, e felsziget belsejébe a Dinara szorosai; innét húzódik át legszélesebben a szigetek öve, majdnem a Monte-Gargano feleutjáig, az Adria bejárása felé.

Ez volt az a tenger mellék, mely a magyar történelem egy jelentékeny és tán eléggé még nem méltatott fejezetének szolgált színhelyül.

FŐVÁROS.

(Följelenítés a polgármesterek ellen.) Dr. Hartmann Elek letárgyaltatta a hetedik kerületi községi választást az összes forumon, a választást azonban mindenütt helyben hagyták. Hartmann erre a belügyminiszter elé vitte az ügyet. Hogy folyamodásának még nagyobb súlyt adjon, nem csak a hetedik, hanem a második kerületi községi választást, sőt Márkus József főpolgármester és Halmos János polgármester működését is megtámadta s arra kérte a minisztert, hogy fegyelmi vizsgálatot rendeljen el egy évégből kiküldendő miniszteri biztos vezetése alatt. A belügyminiszter leküldötte a kérelmet a főváros közigazgatási bizottságának, amely *Matuska* Alajos alpolgármester elnöklete alatt ma tanácskozott a dolog felől. *Rácz* Károly azt ajánlotta, hogy az iratokat a szükséges észrevételek megtétele végett adják ki a két megtámadott félnek, a bizottság azonban háromtagu albizottságot küldött ki az ügy megvizsgálására. Az albizottság tagjai dr. *Wagner* Géza, *Tenczer* Pál és *Gombár* Tivadar.

(Uj sétatér.) A budai sétaterek száma szaporodik. A Gellérthegy alját, a Ferencz József hidja és az uj eskütéri hid feje közé eső rakodó partot alakítják át kellemes üdülő és szórakozó helyllyé. A budai oldal nem szűkülökdiik ilyesmiben, mégis nagy örömmel fogadták ezt a tervezetet, különösen azok, akik az uj sétatér közelében laknak. Az átalakítás már meg is kezdődött. A hegyoldal kiálló szikláit lefaragták, a környéket feltöltik és beültetik.

(Az eskütéri hid.) A főváros az eskütéri hid építéséhez szükséges telkeket átadta már a kereskedelmi miniszternek, ez pedig a hidépítő vállalkozóknak. A munka megkezdését tehát most már semmi sem akadályozza.

VIDÉK.

* (Vasmegye közgyűlése.) Vasmegye törvényhatósága — mint *Szombathelyről* jelentik — ma tartotta *Reiszig* Ede főispán elnöklete alatt évnegyedes rendes közgyűlést. Nagyobb vita keletkezett a *Rábaszabályozás által okozott károk kérdésénél*. A törvényhatóság elhatározta, hogy a főispán vezetése alatt *küldöttséget indít a kormányhoz a sérelmek orvoslását kérelmezendő*. Ezután a közgyűlés *Dózsa* Gyula királyi tanácsost, a szabadelvű párt jelöltjét, egyhangulag közigazgatási bizottság tagjává választotta. A főispán ifju *Miskolczy* Imrét közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

* (A verseczi püspöki consistorium.) A püspöki consistorium gyűlését, melyet decemberben elhalasztottak — mint *Verseczről* írják — február 17-én hívják össze. Nagy érdeklődéssel néznek a gyűlés elé, mert néhány választáson kívül *több interpelláció is lesz, melyeknek éle Zmejano- vics püspök személye ellen irányul*. Többek közt szemére vetik, hogy jöllehet állandóan székhelyén Verseczen kellene laknia, ő mégis a mesici kolostorba tette át székhelyét, állítólag azért, mert a püspök nem igen akar érintkezni egyházmegyéjének lelkesi és világi elemeivel.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— *Uzsora*. A budapesti törvényszék hat hónapi fogházra ítélte ma *Hermann* Adolf kereskedőt, akit néhány év előtt a váltóhamisítás miatt elítélt. *Egán* Lajos jelentett föl *uzsora vétsége* miatt. *Hermann* a vád szerint 100 forintot adott *Egán*nak egy 250 forintról kiállított váltóra.

Egy képviselő sajtópöre.

A budapesti sajtóbírósa ma tárgyelta *Pichler* Győző országgyűlési képviselő sajtóperét, amelynek előzményeit nemrég ismertettük. *Pichler* még 1896-ban *Dinamittal dolgozó román izgatók* felírásával cikket írt az „Egyetértés”-ben s az oláh nemzetiségi izgatók aknamunkáival foglalkozva, megtámadta *Máhr* Antal bozovicsi királyi járásbíró, aki emiatt a főügyesség útján perbe fogta.

A főügyesség *Pichler* cikkéből a következő kitételeket incrimálta:

„Szenzációs feljelentés érkezett ma az igazságügyminiszterhez; benne harminczkét körjegyző,

községi bíró és anyakönyvvezető súlyos vádakat emel *Máhr* Antal bozovicsi járásbíró ellen. Nem kisebb vádat emelnek *Máhr* ellen, mint azt, hogy ő, kinek hivatalos állásánál fogva kötelessége lenne a magyar állameszme tekintélyének megvédése, maga is a nemzetiségi izgatókkal paktál és velük együtt a magyarság ellen tör.” A cikk szól az izgatokról s így folytatja: „A vezérkarnak szellemi vezetője és irányítója *Máhr* járásbíró; a nemzetiségi izgatásokban ő adja a tanácsokat és utasításokat, csakis az ő szellemi vezetésének tudandó be az, hogy az oláhok minden egyes alkalommal és minden ellen, ami magyar, vakmerő bátorsággal agítanak... A Vaskapu-munkálatoknál sok bozovicsi járásbeli román napszámú dolgozott. Ez alkalommal a román izgatók rábírták a munkások egy részét, hogy *dinamitot lopjanak*. Hogy mily czéllal gyűjtötték az izgatók a dinamitot, kitűnik abból a *merényletből*, melyet *Petrovics* László bányai körjegyző ellen követtek el. *Petrovics* üldözve az oláhokat, ezért 1894. október 9-én éjfélkor lakásába az ablakon keresztül egy dinamittöltényt dobta be. A robbanás oly erős volt, hogy a *dinamit teljesen szétrombolta* a ház falát, maga a *körjegyző pedig 42, a neje 3 sebet kapott*.”

Ezek közlése után elmondja a cikk, hogy a járás derék főszolgabírája, *Szabó* Gusztáv az esetről hivatalos jelentést tett, de — ugymond — *Máhr* járásbíró az alatt az ürügy alatt, hogy *Komáromi* nevű albirája beteg, a feljelentést 42 napig *főkjában tartotta s a vizsgálatot meg sem indította*. A magyar lakosság deputációval kérte a bűnösök ellen való eljárást, mire *Szabó* főszolgabíró most már egyenesen a kiályi ügyészséghez fordult s így végre vizsgálóbíróvá küldték a községbe. Ez a vizsgálat — mint a cikk írta — meglepő eredményre vezetett, mert *több helyen elrejtett dinamitot találtak*, *Bogojevics* Demeter lakásán és magtáraiban. *Bogojevics* hívetét letartóztatták és *Máhr* járásbíró aznap *Bogojevics* családja tagjaival egy korcsmában tanácskozott a teendőkről. Főlemélti ezután, hogy *Máhr* járásbíró hónapok mulva sem fejezte be a vizsgálatot s aztán a járásbíró egyéb viselt dolgait szellőzteti. Azzal vádolja őt, hogy *folyvást izgat, felbujtogatja a népet a jegyzők, bírák és anyakönyvvezetők ellen. Nert Máhr állandó összeköttetésben áll a legveszedelmesebb nemzetiségi izgatókkal*. Ezért a lakosság elhelyezését kérte a miniszteről, ki elé a sürgős feljelentéssel járultak.

A mai tárgyaláson *Zsitvay* Leó elnökölt. A főügyészséget *Sélley* Barnabás királyi alügyész képviselte. Megjelent a panaszos járásbíró is; a bevádolt képviselőt *Eötvös* Bálint ügyvéd védte. Az esküdtszék a következő tagokból alakult:

rendes tagok: dr. *Lendl* Adolf, *Entz* Géza, dr. *Mariska* Vilmos, dr. *Kárpáthy* Béla, *Blazsek* Antal, dr. *Balassa* Károly, *Balogh* Albin, dr. *Pfanzler* Lajos, dr. *Hortoványi* József, *Grötschel* Imre, ifju *Mittermayer* József; póttagok: dr. *Bartha* Gábor és dr. *Pártos* Gyula.

Mindenekelőtt *Pichler* Győző vádlottat hallgatták ki az általános kérdésekre:

- Neve?
- *Pichler* Győző.
- Kora?
- 28 éves.
- Vallása?
- Római katolikus.
- Foglalkozása?
- Országgyűlési képviselő vagyok.
- Miféle iskolát végzett?
- Jogot végeztem.
- Volt-e már büntetve?
- Soha.

Ezután felolvasták a vádlevelet.

Az elnök: Kivánnak-e a felek a vádlevélre vonatkozólag előzetesen nyilatkozni?

Pichler vádlott: Két előleges kijelentést óhajtok tenni. Az első az, hogy én *Máhr* járásbíró urat sohasem ismertem, ma látom itt először s így természetes, hogy cikkem megírásánál *személyes motívumok nem vezethettek*. Célom csak az volt, hogy az ott folyó *politikai üzelmeknek* elejét vegyem. A második rövid megjegyzésem pedig az, hogy cikkemnek legalább háromnegyed része nem egyéb, mint *szószertint való idézés a miniszterhez érkezett feljelentésből* s ama bűnpör aktáiból, amely bűnpör a karánsebesi királyi törvényszék előtt folyt.

Dr. *Eötvös* Bálint védő: Ezek után, mint-hogy a sértett fél közhivatalnok, kérem megengedni annak bizonyítását...

Az elnök: A bizonyítás kérdésére később térünk. Most felolvassuk előbb a cikket.

Az elnök: Ki írta e cikket?

Pichler: Én.

— Milyen minőségben?

— Mint az *Egyetértés* szerkesztőségének belső tagja.

— Hol volt alkalma önnek arra, hogy a cikk adatainak valóságáról meggyőződjék.

— Értesültem, hogy a miniszterelnökséghez bizalmas feljelentés érkezett, mely arról szólt, hogy a Vaskapu munkálatainál *nagyobb mennyiségű dinamit tűnt el* s ez a dolog aggodalomba ejtette a környék lakosságát, mert akkor már ismeretes volt, hogy a Vaskapu megnyitásánál királyunk mellett több más koronás fő is jelen lesz. Én ekkor több cikket írtam a nemzetiségi kérdésről, s akik erről tudtak, a történekről értesítettek engem. Kijelentem, hogy az igazságügyminiszterhez érkezett feljelentéshez nem úgy jutottam, hogy a miniszteriumban valami hivatali visszaélés történt, hanem nekem ugyanakkor megküldték a feljelentés másolatát a megyéből. Én aztán szintén még aznap megírtam a cikket.

Sélley alügyész: Képviselő ur, ön...

Az elnök: Itt nem a képviselő, hanem a vádlott áll.

Az ügyész: Jó. Hogyan méltóztatott önnek ahhoz a bizalmas feljelentéshez hozzájutni, melyet *Szabó* főszolgabíró ur intézett a megye főispánjához?

— E bizalmas feljelentésről, kijelentem, most hallok először. És hozzátehetem, hogy ily bizalmas feljelentések után kutatni helyesnek nem tartom.

Eötvös Bálint védő megengedni kéri annak bizonyítását, hogy a miniszterhez csakugyan beadták a följelentést s kéri annak felolvasását. Bemutatja azt az ítéletet, amely szerint *Máhr* Antal a „millenniumi” fákat kivágatta és ezért *mezőrendőri kihágás* címén elítélték.

A közzéadól viszont több tanu kihallgatását kéri, akikkel azt akarja bizonyítani, hogy *Máhr* Antal ellen valóságos hajsztát indítottak az ellenségei, aminek az volt a czélja, hogy a járásbíró elhelyezték *Bozovics*ról.

A sajtóbírósa a bizonyítás kérdésében határozathozatal végett visszavonult.

Félórai tanácskozás után az elnök kihirdette a törvényszék határozatát, amely a valóság bizonyítását megengedi.

Felolvasták a följelentést, amelyet 32 községi bíró és jegyző adott be a miniszteriumhoz. Ez a följelentés ugyanazokat a vádakat sorolja fel, melyeket *Pichler* is közzétett. E szerint *Máhr* bíró állandóan érintkezett *Lucaci* legjobb barátával. Felolvasták a Tribunában megjelent, *Lucaci* utdvözlő táviratot, amit állítólag *Máhr* fogalmazott, majd *Szabó* főszolgabírónak *Jakabffy* főispánhoz intézett bizalmas levelét olvasták fel, amelyben *Szabó* főszolgabíró a járásbíró áthelyezését kéri, mert nemzetiségi érzelmei miatt a lakosság rossz szemmel nézi. A főszolgabíró hangsúlyozza, hogy *Máhr* jó viszonyban van a nemzetiségi izgatókkal.

Ezután a tanuk kihallgatására került a sor.

Jakabffy Imre főispán azt adja elő, hogy *Máhr* bíró az általa bekért információkból ismeri.

— Tudom — ugymond — hogy nem a magyar, hanem a román *kaszinóba jár*, a román nacionalistákkal érintkezett és amint nekem a főszolgabíró jelentette, a magyar állameszme ellen működik.

Pichler: Igaz-e, hogy méltóságod ajánlotta a miniszterelnöknek *Máhr* bíró áthelyezését, még pedig nemzetiségi izgatásai miatt?

Jakabffy főispán: Bocsnát, de azt hiszem, hogy arról, ami köztem és a miniszterelnök ur között történt, nem tartozom felvilágosítást adni.

Pichler: Helyes! Kérem, elállok a kérdéstől. *Salacz* karánsebesi törvényszéki elnök azt mondja, hogy *Máhr* ellen, mint hivatalnok ellen sohasem panaszkodtak. A dinamitmerénylet dolgá-

oan a járásbíró, mint aki a vizsgálatot vezette, közelebbeszerűen járt el.

Oszlányi Kornél karánsebesi királyi ügyész megerősíti az elnök vallomását, majd dr. **Stein József** volt vizsgálóbíró és **Novák Gyula** megyei főügyész hallgatták ki.

A bizonyító eljárás befejeztével **Sélley Barnabás** köztársasági rágalmazás vétsége miatt kérte a vádlott megbüntetését. **Eötvös Bálint** védő fölmentést kért.

Az esküdtek hosszabb tanácskozás után **Pichler Győző** vádlottat egyhangulag nem vétkenek mondták ki s e verdikt alapján a sajtóbíróság a vádlottat fölmentette, a kincstárt pedig 265 forint eljárási és ügyvédi költségekben elmarasztalta. Az esküdtszéki tárgyalás éjjel után 2 órakerült véget.

SPORT.

† **Magyar lovak külföldön.** A magyar istállótulajdonosok évről-évre mindjobban érdeklődnek a németországi versenyek iránt. Tavaly ez az érdeklődés még csak a sikversenyekre terjedt ki, ezidén azonban már az akadály- és gátverseny-sportra is figyelemmel vannak istállótulajdonosaink. A berlin-karlsruheri **Haupt-Hürden-Rennen-re** ugyanis a napokban volt a nevezési zárlat és ez alkalommal gróf **Degenfeld Imre** és **Captain Gaston** négynégy lovat nevezett. Az előbbi Góhért, Kékényt, Lalát és It'a Courions-t, az utóbbi Abgar-t, Ladroné-t, Csipké-t és Else II.-t. Ilyen nagy érdeklődést a karlsruheri versenypálya iránt nálunk még nem tapasztaltak.

† **Az operaénekes versenystállója.** Jean de Reszke, az ismert lengyel operaénekes, aki tudvaleg pályáinkon is futtatott, az idén 33 telivért adott trainingbe. Versenystállója Borowno-ban van, míg két kétévese Herbert Reevesnél van trainingben. A kiváló származású telivérek előreláthatólag az idén is gyakran fognak szerepelni az osztrák-magyar pályákon.

† **Vörös frakk Alagon.** Az urlovasok kedvelt alagi versenypályáján az idén a „vörös frakk” is szerepelni fog. Kiírtott ugyanis egy akadályverseny (Drag-Hunt-Steeple-Chase), amely vadászdressben, vagy egyenruhában lesz lovagolandó, olyan lovakkal, melyekkel rendszeren a falka mögött szoktak vadászni. Az érdekes verseny november hónap 5-én lesz.

FARSANG.

Felfordult világ a Fácánban. A budai dalárda február 16-án tartja az idei farsangi estélyét a Fácán termeiben. Mint bennünket a rendezőség értesít, a dalárda ez alkalommal be fogja mutatni a **felfordult világot**. Talán a budai dalárdisták február 16-án tótágast állva fognak énekelni és táncolni a Fácán termeiben?

Medicus-tánczestély. Azon elterjedt hírrel szemben, hogy a „Medicus-tánczestélyt” elhalasztják, a rendező-bizottság tudatja a közönséggel, hogy azt február 16-án a **Royal-szálloda** összes termeiben okvetlen megtartják.

Technikus-tánczestély.

Dehogy „tánczestély”; bál volt az. A derék „földkóstoló jelöltek”, ezek a komoly, számító fiúk, jól kiczirkalmazták ezt a mulatságot.

Szép leányok, szép asszonyok raja lepte el ma este a **Royal-szálló** nagytermét, aranyszárnyu pillangócsapat röpködött a sima parketten. A legszebb leányok tánczoltak edzett legények karjain. Oh, kinek jutott volna most eszébe a trigonometria és a felsőbb mathesis? Legfeljebb akkor gondoltak erre a mérnökjelöltek, mikor eszükbe jutott, hogy miként fogják felmérni a dunáninenni vagy a tiszántuli hozományt.

A mulatság kitünő hangulatban kezdődött és végig mindinkább hatványozódott a jókedv.

Radics Béla is olyan precíz luzta a talpalávalót, mintha nem vonó, hanem czirkalom lett volna a kezében. A tánczrend is szellemes bohóság volt: egy rajzeszközökkel felszerelt rajztábla, melyen egy ezüstből készült Amor könyököl kezében körzővel s a rajzpapíron levő két szav közötti távolságot méri.

A közönség mertebb alakjai közül ott voltak: **Hollán Ernő** államtanácsos, **Plósz Sándor** államtitkár, **Sárkány Sámuel** evang. püspök, dr. **Vartha Vincze**

műegyetemi rektor, **Asbóth Emil**, **Ilosvay Lajos** és **Klein Gyula** dékánok és a tanári kar majdnem teljes számmal. Ott voltak:

Asszonyok:

Antony Istvánné, **Balthazár Józsefné**, **Buócz Adolfné** (Esztergom), **Bursik Jánosné**, özvegy **Brukner Antalné**, **Bossányi Miksáné**, **Berkes Imréné**, **Böckh Jánosné**, **Csáky Albinné**, **Czigly Jánosné**, **Dunki Vilmosné**, **Erdősi Károlyné**, özv. **Fáy Antalné**, **Ferenczy Lászlóné**, **Góth Edéné**, **Gessler Józsefné**, **Gessler Arthurné**, **Jakabffy Ferenczné**, **Jámbor Gyuláné**, **Janik Béláné**, **Keckeméthy Istvánné**, **Kraft Nándorné**, **Knuth Károlyné**, **Kovács Emilné**, **Kiss Lászlóné**, **Kudora Károlyné**, **Kommer Ferenczné**, **Kempe Odónné**, **Liedemann Rezsóné**, **Mendlik Alajosné**, **Molnár Gézánné**, **Mártzy Lajosné**, **Meguser Jánosné**, **Mokry Endréné**, **Zsigmondy Béláné**, **Mandelló Agostonné**, **Nagy Jenőné**, özvegy dr. **Nagy Gyuláné**, **Plósz Sándorné**, **Pohl Antalné**, **Péchy Béláné**, **Rácz Flórisné**, özvegy **Rédl Jenőné**, **Schweiger Gyuláné**, **Sthymmel Gyuláné**, **Schubert Jánosné**, **Ráth Péterné**, **Siró Józsefné**, **Steindl Imréné**, **Faludy Gézánné**, **Beck Jánosné**, **Ferenczy Lászlóné**, **Farkas Gyuláné**, **Blazsejovszky Károlyné**, **Sárkány Sámuelné** (Pillis), **Szandtner Károlyné**, **Stahl Paula**, **Szeidl Ambrusné**, **Thuróczy Agostonné**, **Udvardy Fer-né**, **Zsidy Mihályné**.

Leányok:

Antony Adél, **Balthazár Ilonka**, **Bunt Mariska**, **Buócz Margit** (Esztergom), **Bursik Adé**, **Bossányi Jolánka**, **Böckh Vilma**, **Csáky Vilmoska**, **Czigly Gusztika**, **Czigly Friczike**, **Dulácska Irénke**, **Dunkel Éllácska** (Kassa), **Erdőssy Ilonka**, **Fáy Elza**, **Fáy Annuska**, **Fiala Margit**, **Ferenczy Margit**, **Ferenczy Mariska**, **Góth Lidike**, **Galgóczy Jolánka**, **Gessler Aranka**, **Geiszler Ellike**, **Heuffel Olga**, **Jakabffy Mártha**, **Jámbor Tita**, **Janik Elza**, **Keckeméthy Mariska**, **Kraft Elza**, **Knuth Lujza**, **Kiss Margitka**, **Kiss Irénke**, **Kudora Berta**, **Kudora Ilonka**, **Kommer Katicza**, **Kertész Margit**, **Kertész Elza**, **Kesselbauer Kornélia**, **Liedemann Erzsike**, **Liedemann Elluska**, **Liebold Lujza**, **Mártzy Aranka**, **Meguser Jolán**, **Lietz Ilonka**, **Mokry Iduska**, **Mián Rózsika**, **Milán Ilonka**, (Wönök) **Nagy Mariska**, **Plósz Gizella**, **Plósz Jenke**, **Pohl Margit**, **Pohl Jolánka**, **Péchy Paula**, **Péchy Mariska**, **Rácz Irénke**, **Rácz Albinka**, **Rédl Gabika**, **Sthymmel Jolán**, **Schubert Iluska**, **Stempien Sarolta**, **Stempien Katicza**, **Stempien Gizike**, **Szandtner Vilma**, **Szeidl Margitka**, **Scholz Juczika**, **Thuróczy Mariska**, **Udvardy Janka**, **Fölser Jenny**, **Steindl Ida**, **Tettessy Ilonka**, **Siró Dóra**, **Ráth Aranka**, **Faludy Ilona**, **Beck Vilma**, **Ferenczy Mariska**, **Farkas Mariska**, **Farkas Olga**, **Vig Alice**, **Udvardy Imike**, **Wagács Rácz Ida**, **Waltz Gizike**, **Zsigmondy Margit**, **Zsigmondy Sárika**, **Zsidy Mariska**, **Lampl Vilma**, **Mendlik Magda**.

ÜZENETEK A KÖZÖNSÉGNEK.

2011. sz. előfizető. 1897. jan. 10. Van. Okt. 20.

3998. előfizető. Széplak. Örülünk, hogy az ön

huszonöt községében a jégvermek tele vannak a legjobb minőségű jéggel. Ez azonban nem czáfolja meg azt a hírdőket, mely azt konstatálta: nincs jég. Tessék elhinni, hogy lesz még néhány község, ahol van jég, de ez a néhány község kisszámu lakosságával csak elenyészően csekély része annak a sok millió más embertömegnek, mely nagyon érzi és még jobban fogja érezni a jéghiányt.

Nógrádi kis menyecske. Brávó, adja férjhez az anyósát, még pedig lehetőleg olyan férfihoz, kinek még él a mamája s így az ön anyósa csak egy al-anyós lesz, akivel, esetleg a fő-anyós segítségével sokkal könnyebben elbánhatik. Az önkéntes mentő szerepére a mi ismerőseink közül senki sem mer vállalkozni.

Laius. Kérdései oly diskrét természetűek, hogy azokra csak a leglakonikusabb rövidséggel válaszolhatunk. 1. Joga van, de nem illik. 2. Nem. 3. Igen. 4. A jegyesek egymásnak ajándékba szokták venni a jegygyűrűket. 5. A félművelt embert bajos meghatározni. Legegyszerűbb az egészen művelt emberrel szembe állítani, amikor is az ellentétek jobban kivilágosodnak. Művelt embernek azt szokás nevezni, aki tanultsága mellett modorában, viseletében, szóval az emberekkel való érintkezésben is kifogástalan. A műveltséghez tehát nemcsak tanulás kell, hanem nevelés is. A kettő együtt adja ki a művelt embert, amiből világos, hogy aki tudós, de neveletlen, valamint aki finom modorúval nem párosítja például a helyesírás ismeretét, azt a legjogosabban lehet a félműveltek, az értelmiség e demivierge-i közé sorozni.

D. J. M. Szombathely. A kérdéses alapszabályok nem állanak rendelkezésünkre. Sziveskedjék az Országos Gazdasági Egyesülethez (Köztelek) fordulni).

F. F. P. Sorsjegyei közül a 4290 sor 27. számú Magyar nyerevénykölcsön sorsjegye a legkisebb nyerevényfelhuzatott ki.

B. S. Torontál Topolya. A kérdéses sorsjegy értéke 6 frt. 25 kr.

Cs. P. Székesfehérvár. Méltóztatik ismerni a térszűke nevű rettenetes szörnyetegét az ujságcsinálásnak? Mikor a nyomda elkezd „uszni” a pár ezer sor tulszedésben, akkor a szegény segéd-szerkesztő mit tegyen? Neki áll és vérző szívvel bár, de könyörtelenül kiírja, egyéb, érdekesebb, mulhatatlanul közlendők kedvéért, egyszer-egyszer még a tőzsdei árjegyzéseket is. Egyébiránt, tessék megvizsgálatolni, mert ez csak a legvégső szükség esete s tíz évben egyszer fordul elő.

G. Sz. Bács Doroszló. — **G. I. Ujvidék.** — **D. L. Szilágy Balla:** Sorsjegyeik nem nyertek.

Margaréta. Beküldött tárczája nem felel meg ami igényeinknek s ennél fogva sem ingyen, sem pénzért nem reflektálunk annak közlésére.

Zuglói párbaj. Erős okunk van azt hinni, hogy misztifikációval van dolgunk. A levelének aláírt tisztelőreméltó név sehogyssem áll összhangzásban a feladászerű hírrel s nem hisszük, hogy annak a névnek tudós viselője „segédeg”-et írjon.

E. G. Mélykut. A helyes címzés: „X. vármegye tekintetes közigazgatási bizottságához.”

Uj előfizető. Széplak. Utána nézetünk s értesítjük.

Argus. Ha a cikksorozat be lesz fejezve, a rávonatkozó, részben polemikus cikkekre is alkalmasint sort kerítünk.

Szorgalmas olvasó. Ön nem csalódott. A nagy-buzgósága ósnyomozó gróf nemcsak 5-én, hanem ma 7-én is jelen volt a képviselőház ülésén és így valószínűleg még nem utazott el második ázsiai útjára. Szerecsés férfiú, kinek holléte iránt bájos fiatal hölgyek érdeklődnek.

Elsőéves filozófus. Fialat barátom, az ön érzékeny leveléből szivhezszólóan zokog a legszomorubb fajtája az emberi inségnek: a diák-nyomor. Ha módunkban állana az ön és fájdalom nagyszámu, igazán baj társainak gyásos helyzetén valamiképp segíteni, örömmel megtennők. Csakhogy ez lehetetlen. Nem egyes emberek, hanem az egész társadalom van arra hivatva, hogy az ilyen természetű szociális bajokat ha nem is orvosolja, legalább enyhítse. Ma mindössze annyit tehetünk önért, aki önértetes, nemes hangu levelével fölébresztette maga iránt rokonszenvűnket, hogy ezen a helyen hívjuk fel olvasóink figyelmét:

ha kinek nevelőre, óraadóra, fordítóra, társalgóra, írrokra, vagy más eflélere volna szüksége, egy szép írásu, komoly és becsületes törekvésű elsőéves bölcsészett hallgatót ajánlunk, kinek lakezime: V., Lipót-körút 34. sz., III. em. 30/b.

NYILTTÉR.

A Schlick-féle vasöntőde- és gépgyár-részvénytársaság igazgatósága szomorú és fájdalmas kötelességet teljesít, midőn ezennel jelenti, hogy

LANGENFELD FRIGYES

a társulat igazgatóságának tagja, a **Ferencz József-rend lovagja** és több rendjel birtokosa,

ki vállalatuk egyik megalapítója és majdnem két évtizeden át annak érdemduus vezénylő-igazgatója volt, tevékeny életének 62-ik évében, hosszas és fájdalmas betegség után f. hó 7-én d. e. 1 óraker jobblétre szenderült.

Társulatunk az elhunytban egy alapos szakismeretekkel bíró tanácsadót veszített, mi, igazgatótársai pedig a fenkőlt gondolkodásu, nemesen érző, önzetlen barátot és buzgó munkatársat gyászoljuk, kinek emlékezete becses és maradandó leszen mindnyájunknak.

A megboldogult hült tetemei folyó hó 9-én d. u. 3 óraker kísértetnek az V. kerület, váczki-körút 82. szám alatti halottsházából a kerepesi-uti sírkertbe örök nyugalomra.

Budapesten, 1898. évi február hó 7-én.

Húzás már pöntöken! Engen herczeg szobor sorsjegy 50 kr. Főnyer. 75.000 kor. értékben. Ajánlja: Birnfeld Testv., Fűrdő-u. 4. Fleissig S., Erzsébet-körút 2.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, február 7. Májusi járadék 102.40, Ezüstjáraadék 102.30, Osztrák aranyjáraadék 103.90, Magyar aranyjáraadék 103.40, Magyar koronajáraadék 99.80, Osztrák hitelrészvény 226.—, Osztrák-magyar állanvasut 144.75, Déli vasut 35.40, Osztrák bankjegy 170.—, Rövid lejáratu váltó Bécsre vagy Budapestre 169.95, Rövid lejáratu váltó Párisra 81.—, Rövid lejáratu váltó Londonra 20.42, Orosz bankjegy 216.75, Olasz járadék 93.90, Laura-kohó 182.40, Harpeni 175.50, Olasz központi vasut 134.10, Török sorsjegy 113.10.

Az utótőzsdén: Osztrák hitelrészvény 226.60, Osztrák-magyar állanvasut 145.—, Déli vasut

Raktárállomány búzában és lisztben: A fővárosi közraktárakban 122.200 métermázsza buza és 84.800 métermázsza liszt. A nyugotiban 59.489 métermázsza buza és 2824 métermázsza liszt. Silos 40.200 métermázsza buza.

Határidőüzlet búzában: Szilárd irányzat mellett a forgalom mindjárt magasabb árákon kezdődött. Délután némai gyengülés állott be.

Előfordult határidőkötések búzában.

Határidő	Dél-élelti és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
	kezdet	forgalom	zárlat	kezdet	forgalom	zárlat
márczius	12.—	12.01-03-04-06-05	12.04	12.04	12.09-02	12.01
május	—	—	—	—	—	—
szep.	9.40	9.41-42-41	9.40	9.40	9.39	9.38

Hivatalos határidőjegyzések búzában.

Határidő	Déli tőzsde zárlata				Leszámló árfolyamok
	február 7-én		február 5-én		
	penz	áru	penz	áru	
márcs.	12.04	12.05	11.98	11.94	—
szep.	9.39	9.41	9.38	9.39	—

Rozs.

Készárüzlet rozsan: Élénk vételkedv mellett, a rozs ára 5—7¹/₂ kral javult.

Előfordult eladások rozsan.

menyiség mmásában	ó vagy u	származás	minőség megj.	átadási hely	ár, netto 100 Kgr-kint	Kész vagy 3 óra
500	uj	pestvidéki	—	Budapest	8.90	8h.
200	—	—	—	—	8.90	—
100	—	—	—	—	8.65	kp.
200	—	—	—	—	8.67 ¹ / ₂	kp.
600	—	felsőmagyar	—	Léva	8.60	—
800	—	nógrádi	—	B.-Gyarmat	7.80	—

Hivatalos jegyzések rozsan.

ó vagy u	faj	hektoliterenkinti súly kilogrammban	100 kilogramm készpénz ára
			frtől
uj	elsőrendű	70—72	8.80
uj	másodrendű	—	8.70

Raktárállomány rozsan: A közraktárban 31.600 métermázsza; a nyugati pályaudvaron 6815 métermázsza.

Határidőüzlet rozsan. Kevés forgalom mellett e cikk ára is emelkedett.

Előfordult határidőkötések rozsan.

Határidő	Dél-élelti és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
	kezdet	forgalom	zárlat	kezdet	forgalom	zárlat
márczius	8.73	8.74	8.72	8.72	—	8.72

Hivatalos határidőjegyzések rozsan.

Határidő	Déli tőzsde zárlata				Leszámló árfolyamok
	február 7-én		február 5-én		
	penz	áru	penz	áru	
márczius	8.71	8.73	8.69	8.70	—

Takarmányfélék.

Készárüzlet takarmányfélékben. Zab szilárd, az árak tiz krajczárral javultak — Árpát szint lázasan keresnek magasabb árak mellett. — Tengeri ártartó.

Előfordult eladások takarmányfélékben.

Menyiség méter. mázsában	ó vagy u	faj	minőség	átadási hely	ár, netto 100 Kgr-kint	Kész vagy 3 óra
100	uj	zab	—	Budapest	6.80	készp.
100	—	—	—	—	6.45	—
800	—	—	—	—	6.57 ¹ / ₂	—
100	—	—	—	—	6.70	—
100	—	elsőrendű	—	Bicske	6.20	—
100	—	árpa	—	Kőbánya	6.80	—
200	—	elsőrendű	—	Budapest	6.60	—
100	—	tengeri	—	Kisújszállás	4.75	—
600	—	—	—	Szarvas	4.95	—
200	—	—	—	Budapest	5.80	—

Hivatalos jegyzések takarmányfélékben.

Áru	ó vagy u	Faj	Hektoliterenkinti súly kg.-ban	100 kg. készp.	
				frtől	frtig
Árpa	uj	takarmány	60—62	6.50	6.50
—	—	égetni való	62—64	6.70	7.40
—	—	sörfőzdei	64—66	8.—	9.50
Zab	—	—	59—41	6.50	6.65
Tengeri	—	bánsági	—	5.20	5.25
—	—	másnemű	—	5.15	5.20

Raktárállomány takarmányfélékben: A közraktárakban 40.200 métermázsza árpa, 10.600 métermázsza zab, 62.500 métermázsza tengeri. A nyugati pályaudvarban 3973 métermázsza árpa, 3680 métermázsza zab, 13.600 métermázsza tengeri.

Határidőüzlet. Zab szilárd, tengeri elhasznált.

Előfordult határidőkötések takarmányfélékben.

Áru	Határidő	Dél-élelti és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
		kezd.	forgalom	zárl.	kezd.	forgalom	zárl.
Tengeri	május	5.33	5.32-31-33-34-36-34-33	5.32	5.32	5.31	5.30
Zab	—	—	—	—	—	—	—
Zab	márcz	6.37	6.38	6.37	6.38	—	—

Hivatalos határidőjegyzések takarmányfélékben.

Áru	határidő	déli tőzsde zárlata				leszámló árfolyamok
		február 7-én		február 5-én		
		penz	áru	penz	áru	
Tengeri	májusra	5.32	5.34	5.31	5.32	—
Zab	márcziusra	6.37	6.39	6.33	6.35	—

Gabona- és lisztforgalom.

A m. kir. közp. statisztikai hivatal az 1898. évi február hó 4. este 6 óráig február 3. este 6 óráig Budapestre vasuton és hajón érkezett s innen elszállított gabonaküldeményekről és a budapesti fővármivatalnál előjegyzett gabona- és lisztmennyiségekről a következő kimutatást teszi köze:

Az áru megnevezése	Erkezett		Elszállított	
	vasuton	hajón	vasuton	hajón
helyi forgalomban				
buzza	5480	—	5480	—
rozs	205	—	205	—
árpa	2984	—	2984	—
zab	2048	—	2048	51
tengeri	377	—	377	2026
összesen	11044	—	11044	2077

(a fővármivatalnál előjegyzetett:)

Az áru megnevezése	Visszkivétel czéljából való behozatala előj. mennyiség méterm.	Az áru megnevezése	A visszkivételre előjegyzett mennyiség, métermázsákban
rozs	—	rozsliszt	—
árpa	—	árpaliszt	—
összesen	—	összesen	2054

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, február 7.

A tőzsdét ma főleg a két hitelrészvény érdekelte. Az osztrák hitelintézetről Bécsen át azt jelentették, hogy 17 frt osztalékot fog fizetni és e hír oly pozitívással lépett föl, hogy a magasabb osztalékokra számítóknak teljesen kedvét szegte. Az osztrák hitelrészvény ennél fogva mintegy fél forintot vesztett árfolyamából, aminek különben az általános gyengébb tőzsdei irányzat is hozzájárult. Ezt meg ismét az okozta főleg, hogy a krétai kérdésben bonyodalmaktól tartanak, mert a szultán kijelentte, hogy lehetetlen hozzájárulnia ahhoz, hogy György görög herceg legyen Kréta kormányzója. A magyar hitelrészvény, amely ma szintén érdeklődés tárgyát képezte már erősebb árhanyatlást szenvedett. Reggel 381.50 frton indult és este 279.25 frinton zárult, tehát a mai nap folyamán 1¹/₄ frttal olcsóbbodott. Indokul erre azt hozták fel, hogy a bank ujonnan berendezett köszöntőlevele nem prosperál. Ezt ugyan a bank sietett megczáfolni, de a részvények csökkenését nem akadályozta meg ezzel. Egyéb papirokban csekély tüzet volt, jobbra csekély áron.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 381.50—380.50, Osztrák hitelrészvény 361.30—360.10, Osztr.-magyar államvasut 341.50—340.75, Közuti vaspálya 401.—401.50 frton köttetett.

Dél-élelti 11 óra 25 perczkor zárulnak: Osztr. hitelrészv. 360.50, Magyar hitelrészv. 380.25, Aranyjradék 121.30, Koronajradék 99.40, Leszámloló bank 252.50, Jelzálogbank 273.50, Rimamurányi 245.50, Osztr.-magy. államvasut 340.75, Ipar- és kereskedelmi bank 103.—, Déli vasut 81.12, Közuti vasut 401.—, Villamos vasut 275.50.

A déli tőzsdén előfordult kötések: Közuti vasut 401.50—402.50, Magyar hitelrészvény 380.50—378.75, Magyar ipar- és keresk. bank 103.—, Magyar jelzálogbank 273.50—271.50, Magyar leszámloló bank 253.50, Rimamurányi 247.—245.50, Osztr. hitelrészv. 361.—359.50, Osztrák-magyar államvasut 341.—340.25, keresk. r. t. 208, orsz. központi takarékpénztár 850, Pesti hazai takarékpénztár 8100 (felv. nélkül), Drasche 760, általános közszémbánya 115.

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 2.—2.50 frt; 8 napra 5.50—6.— frt; február utóljára 9.—10.— frt.

Délutáni 1 óra 30 perczkor zárulnak:

	február 7.	február 5.
Magyar aranyjradék	121.25	121.25
Magyar koronajradék	99.40	99.40
Magyar hitelrészvény	379.25	382.—
Magyar ipar és keresk. bank	103.75	103.75

Magyar jelzálogbank	272.—	273.75
Magyar leszámloló bank	253.—	252.50
Rimamurányi vasmű	246.—	248.—
Osztrák hitelrészvény	359.70	360.20
Déli vasut	81.—	82.—
Osztr.-magyar államvasut	340.50	342.—
Közuti vaspálya	401.75	401.75
Villamos vasut	276.50	276.50
Az utótőzsdén Osztr. hitelr. 351.75—359.30		
—360.60, magy. hitelr. 379—378.75—380.25, osztrák-magyar államvasut 340.50—340.—340.50, közuti vasut 402.25 forinton köttetett.		

Délután 4 órakor zárulnak:

	február 7.	február 5.
Osztrák hitelrészvény	360.50	360.70
Magyar hitelrészvény	380.25	381.75
Osztr.-magyar államvasut	340.50	341.25
Leszámloló bank	253.25	252.25
Jelzálogbank	272.—	273.75
Rimamurányi vasmű	245.50	246.50
Közuti vaspálya	402.25	401.—
Villamos vasut	276.—	276.—
Ipar és keresk. bank	103.—	103.50
Déli vasut	81.—	81.—

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDEK.

Budapest, február 7. Terményekben csekély forgalom változatlan árákon.

Hivatalos jegyzések.

Faj	Ar 100 Kilo-grammonként	
	Penz	Áru
	frt	frt
Diszónozár ingyen hordó	Budapesti vidéki	54.50
Szalonna	magyar fa légenszáritott vidéki városi légenszáritott, 4 darabos	48.50
	8	49.50
	füstölt	55.50
Szilva	boszniai, 1897. évi usance-minőség	14.75
	120 darabos	15.25
Kész árú	100	18.50
	85	19.50
Zsákkal együtt göngyölytiszta súly helyett	szérbial, usance-minőség	14.25
	100 darabos	16.—
Szilva Határidőre Minőség 500grammonként	boszniai, usance-min.	—
	120 darabos	—
Szilvaiz Kész árú	100	—
	85	—
Ingeny hordó	szérbial, usance-min.	—
	100 darabos	—
Szilvaiz Határidőre	szlavóniai 1897	19.50
	szérbial 1897	18.—
Ingeny hordó	szlavóniai	—
	szérbial	—
Keresemeg	lucerna magyar, 1897	48.—
	vörös aprószemű 1897	30.—
	vörös középszemű 1897	34.—
	vörös nagyszemű 1897	40.—

Budapesti vásárcsarnok.

Budapest, febr. 7. A vásári forgalom: Husnál a forgalom csendes, árak emelkedtek. Baromfinál lanya, árak szilárdak. — Halban lanya, árak emelkedtek. — Tej és tejtermékek élénk. — Tojásnál csendes, árak szilárdak. — Zöld-ségnél csendes. — Gyümölcsnél élénk. — Fűszereknél csendes. — Időjárás: derült enyhe. A központi vásárcsarnokban nagyban eladott élelmi cikkek hivatalos árjegyzése a következő: Hus. Marhahús hátulja I. 46—56 frt, II. 40—46 frt. Birkahús hátulja I. 30—33 frt, II. 28—30 frt. Borjubus hátulja I. 52—64 frt, II. 48—52 frt. Sertéshús elsőrendű 55—56 frt, vidéki 46—49 frt. (Minden 100 kilonként.) Kolbász füstölt 70—80 frt (kilonként). Sertészir hordóval 54—55 frt (100 kilonként). — Baromfi (élő). Tyuk 1 pár 1.10—1.60 frt. Csirke 1 pár 0.80—1.20 frt. Lud hizott kilonként 0.52—0.56 frt. — Különfélék. Tojás 1 láda (1440 drb) 32.5—33.5 frt Sárgarépa 100 kötés 2—4.00 frt. Petrezselem 100 kötés 3.00—4.00 frt. Lencse m. 100 kiló 14—18 frt. Bab nagy 100 kiló 08—16 frt. Paprika I. 100 kiló 30—45 frt, II. 18—30 frt. Vaj közöns. kilonként 70—80 frt. Vaj-tea kilonként 0.90—1.20 frt. Burgonya-rózsza 100 kiló 2.00—3.— frt. Burgonya sárga 100 kiló 2.60—3.00 frt. — Halak. Harcsa (élő) 0.60—1.20 frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.40—0.80 frt 1 kiló. Ponty dunai 0.40—0.60 frt.

Szesz.

Berlin, febr. 7. Szesz helyben 42.10 márka — 24.76 frt, fogyasztási adó nélkül hektoliterenkint a 10,000 literszázalék. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Boroszló, febr. 7. Szesz (50-es) pr. február 59.70 márka = 35.10 frt; szesz (70-es) pr. február 40.20 márka = 23.64 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, február 7. Szesz február 22.—márka = 12.94 frt; febr.—márcz. 21.60 márka = 12.71 frt; márcz.—ápril 21.40 márka = 12.59 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 forint.

Páris, febr. 7. Szesz folyó óra 44.25 frk = 23.33 frt; márcz.—ra 44.— frk = 23.19 frt; májustól négy óra 43.— frk = 22.66 frt; 4 utolsó óra 39.50. frk = 20.82 frt. Az árak 10,000 liter százalékonként 1/4% leszámlóval értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55.

Czukor.

Prága, febr. 7. Nyerscukor 88% cukortartalom alapján franco Aussig 12.55 frt, azonnali szállításra új campagne 12.80 forint.

Hamburg, febr. 7. Nyerscukor I. o. b. Hamburg, azonnali szállításra 9.17 márka, márciusi szállításra 9.25 márka, májusi szállításra 9.40 márka, augusztusi szállításra 9.62 márka.

Páris, febr. 7. Nyerscukor (88 fok) kész áru 27.75—28.25 frk, fehér cukor februárra 31.50 frk, márcziusra 31.75 frk, májustól 4 óra 32.50 frk, októbertől 4 óra 30.— frk. Finomított készáru 101.—101.50 frk.

London, febr. 7. Jávaccukor 10% shilling, bágyadt. Nyers cukor és Jegecedett cukor bágyadt; finomított ártartó, mérsékelt üzlet mellett, Kálföldi tört bágyadt. Jegyezett: készáru 10.8 1/4 sh., márcz.-áprilisra 10.9 sh., május-augusztusra 11.0 sh. Répaccukor ismét bágyadt, zárlat felé némileg javult. Német (88% febr.-ra 9.0 1/4 sh., áprilisa 9.2 1/2 sh., májusra 9.3 1/2 sh., júniusra 9.4 1/4 sh. Határidőüzlet: februárra 9.0 1/4 sh., márcziusra 9.1 1/4 sh., áprilisa 9.2 1/4 sh., májusra 9.3 1/4 sh., júniusra 9.4 1/4 shilling.

Olajok.

Páris, febr. 7. Repceolaj folyó óra 53.25 frk (= 25.07 frt); márcz-ra 53.25 frk (= 25.07 frt); májustól 4 óra 54.50 frk (= 25.66 frt); négy utolsó óra 54.50 frk (= 25.66 frt). Árak 100 kilonként értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55 frt.

Hamburg, febr. 7. Repceolaj helyben 54.—márka (= 31.75 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Köln, febr. 7. Repceolaj májusra (hordóval). 56.50 márka (= 33.23 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

London, febr. 7. Repceolaj 22.6—22.9 sh. Lenolaj 13.10 1/2—13.16 shill. Gyapotmagolaj 14.—14.6 sh. Terpentin 24.4 1/2 sh.

Petroleum.

Hamburg, febr. 7. Petroleum helyben 4.80 márka = 2.82 frt.

Antwerpen, febr. 7. Petroleum fin. helyben 14.—frank = 6.65 frt.

Bréma, febr. 7. Petroleum fin. helyben 4.95 márka = 2.91 frt.

Newyork, febr. 7. Petroleum fin. 70 Abel Fest. Newyorkban 5.40 cents, fin. petroleum Philadelphiában 5.85 cents; United Rife Line Certificates márcziusra 65.—; Nyers petroleum márcziusra 5.95 cents.

London, febr. 7. Petroleum, amerikai 4% sh., orosz 4 1/4 sh.

Kávó, tea, rizs.

London, febr. 7. Santos határidő bágyadt, jó üzlet mellett. Jegyezett: februárra 30 shilling, márcziusra 30 sh., májusra 30.9 sh., júniusra 31.3 sh., szeptemberre 31.3 sh., decz-re 31.6 shilling. Tea: Nyugodt, ezelőtti árakkal. Rizs: állandó, élénktelen.

Fémek.

London, febr. 7. Réz, G. M. Brände 49 1/2—49 3/4 font sterling készáru és 49 1/2—49 3/4 font sterling 3 óra; best sel. 53—53 1/2 font sterling. Ón: únóm külföldi 63 1/2—63 3/4 font sterling, készáru és 63 1/2—64 1/4 font sterling 3 óra. Ólom: angol 12 1/2—12 3/4 font st.; külföldi 12 1/2—12 3/4 font st. Horgany: külföldi 17 1/2—17 3/4 font sterling. Higany: 7.—font sterling; első és 6.19 font sterling másodkézből. Vas: A glasgovi nyersvaspiac bágyadtan indult és szilárdan zárult jó üzlet mellett. Zárlatárak: 45.7 1/2 sh. készáru és 45.10 sh. egy óra; Cleveland 40.6 sh. készáru és 40.8 1/2 sh. egy óra; Hematit 48.8 sh. készáru és 48.10 sh. egy óra; Middlebrough 49.7 shilling készáru és 49.10 sh. egy óra. A nyersvaskészlet Glasgoban 335.420 és Middlebroughban 48.429 tonna.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDEK.

Bécs, február 7. A budapesti készáruipiacról érkezett: szilárd jelentések kedvezően befolyásolták a határidőpiacot és a jegyzések emelkedtek. Kötöttet buza tavaszra 11.85—11.86—11.83—11.85 forinton, rozs tavaszra 8.88—8.86 forinton, tengeri májusi júniusra 5.58—5.59 forinton.

Hivatalosan jegyezett:

Buza tavaszra 11.84—11.85, rozs tavaszra 8.85—8.87, tengeri máj.-jun. 5.58—5.59, zab tavaszra 6.66—6.68.

Boroszló, február 7. Buza helyben 18.80 márka (= 11.05 frt) sárga. Buza helyben 18.70 márka (= 10.99 frt). Rozs helyben 14.90 márka (= 8.76 frt.) Zab helyben 14.20 márka (= 8.35 frt.) Tengeri helyben 11.75 márka (= 6.91 frt.) Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, február 7. Buza holsteini 178—189 márka (= 10.47—11.11 frt). Rozs meklenburgi 140—148 márka (= 8.23—8.70.) Rozs orosz 108—109

márka (= 6.35—6.41 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Páris, február 7. (Megnyitás.) Buza folyó óra 29.10 frank (= 13.87 frt.). Buza márcziusra 28.90 frk (= 13.77 frt.). Buza 4 első óra 28.60 frank (= 13.63 frt.). Buza májustól 4 óra 27.75 frank (= 13.22 frt.). Rozs folyó óra 17.40 frank (= 8.29 frt.). Rozs márcziusra 17.60 frank (= 8.38 frt.). Rozs 4 első óra 17.80 frk (= 8.46 frt.). Rozs májustól 4 óra 17.25 frank (= 8.21 frt) Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 frank = 47.55 forint.

Páris, február 7. (Zárlat.) Buza folyó óra 29.10 frank (= 13.87 frt.). Buza márcziusra 28.90 frank (= 13.77 frt.). Buza 4 első óra 28.75 frank (= 13.70 frt.). Buza 4 óra májustól 27.80 frank (= 13.24 frt.).

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDE.

Bécs, február 7. A mai tőzsdén lanya volt az irányzat, ami összekötetésben volt egyrészt a szultán nyilatkozatainak a krétai kérdésben, másrészt a belpolitikai helyzettel. Utóbb az árfolyamok kevéssel javultak ugyan, de zárlatfelé gyengébb. Berlinre ismét lanya hangulat kerekedett felül.

Az előtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 361.50—360.25, Länderbank 218.25—216.50, Union-bank 301—300.50, Bankverein 262—261.50, Magyar ipar és keresk delmi bank 103, Magyar hitelrészvény 382.25—379.75, Osztr.-magyar államvasut 341.50—340.37, Déli vasut 81.25—81, Dux-bodenbachi vasut 71.50, Alpesi bánya 146.10—145.10, Rimamurányi 342.50—347, Magyar általános köszémb. 115.25—115, Osztrák villamossági 316—317.50, Magyar koronajáradék 99.40, Török sorsjegy 58.25—57.25 forinton köttetett.

Délelőtt 11 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 360.75, Magyar hitelrészvény 380.75, Anglo-bank 161.25, Union-bank 300.50, Länderbank 217.75, Osztrák-magyar államvasut 340.75, Déli vasut 81.12, Alpesi bánya 145.60. Májusi járadék 102.50, Török sorsjegy 57.60.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 360.75. Magyar hitelrészvény 380.50. Länderbank 217.75. Unionbank 300.50. Anglo-bank 161.—. Bankverein 261.50, Osztr.-magy. államv. 340.75. Déli vasut 81.—. Elbevolgyi vasut 264.—. Alpeshánya 146.10. Rimamurányi 247, Prágai vasipar 706.—. Májusi járadék 102.50. Magyar koronajáradék 99.40. Török sorsjegy 57.50. Német márka 58.80, Török dohányrészvény 129.50 forinton köttetett.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyeztek: Magyar aranyjáradék 121.30. Magyar koronajáradék 99.35. Tiszai kölcsönsorsjegy 140.20. Magyar földterhermentesítési kötvény 97.—. Magyar hitelrészvény 378.50. Magyar nyereménykölcsön sorsjegy 156.50. Kassa-oderbergi vasut 191.50. Magyar kereskedelmi bank 144.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 101.—. Magyar keleti vasuti állami kötvények 122.10. Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 252.—. Rimamurányi vasrészvénytársaság 244.—. 4.2% papirjáradék 102.55. 4.2% ezüstjáradék 102.40. Osztrák aranyjáradék 122.80. Osztrák koronajáradék 102.95. 1860. sorsjegyek 143.50. 1864. sorsjegyek 190.—. Osztrák hitelsorsjegyek 199.—. Osztrák hitelrészvény 359.63. Angol-osztrákbank 161.—. Union-bank 300.—. Bécsi Bankverein 261.50. Osztrák Länderbank 217.—. Osztrák-magyar bank 930.—. Osztrák-magyar államvasut 340.25. Déli vasut 80.50. Elbevolgyi vasut 264.—. Dunagőzhajózási részvény 449.—. Alpesi bányarészvény 145.50. Dohányrészvény 128.50, 20 frankos 9.58 1/2. Császári királyi vert arany 5.68. Londoni váltóár 120.15. Német bankváltó 58.77.

Bécs, február 7. (Utőtőzsdé.) A déli tőzsdé zárlata után jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 360.25, Magyar hitelrészvény 379.—, Anglo-bank 161.25, Bankver. 261.50, Union-bank 301.—, Länderb. 217.75, Osztrák-magyar államvasut 340.75, Déli vasut 80.50, Elbevolgyi vasut 264.25, Északnyugoti vasut 250.—, Török dohányrészvény 129.—, Rimamurányi vasmű 245.50, Alpesi bánya 145.80, Májusi járadék 102.55, Magyar koronajáradék 99.35, Török-sorsjegy 57.20, Német márka azonnali szállítás 58.80.

Berlin, február 7. (Zárlat.) 4.2% papirjáradék 102.40, 4.2% ezüstjáradék 102.30, 4% osztr. aranyjáradék 103.90, 4% magyar aranyjáradék 108.40, osztrák hitelrészvény 226.—, magyar koronajáradék 99.80, déli vasut 35.40, osztrák-magyar államvasut 144.70, Károly Lajos-vasut 107.10, orosz bankjegy 216.65, bécsi váltóár 169.95, 4% új orosz kölcsön 100.05, magyar beruházási kölcsön 103.10, olasz járadék 93.80. Az irányzat bágyadt.

Berlin, február 7. (Utőtőzsdé.) Osztrák hitelrészvény 226.50, Magyar koronajáradék —, déli vasut 35.40, Magyar aranyjáradék —, osztrák-magyar államvasut 145.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, február 7. (Zárlat.) 4.2% papirjáradék 86.90, 4.2% ezüstjáradék 86.95, 4% osztr. aranyjár. 103.95, 4% magy. aranyjár. 103.35, magy. koronajár. 99.95, osztr. hitelrészv. 304.70, osztrák-

magy. bank 793.—, osztr.-magy. államvasut 294.—, déli vasut 71.38, elbevolgyi vasut 229.—, bécsi váltóár 169.93, londoni váltóár 20.43, párisi váltóár 80.966, bécsi bankverein 221.60, villamos részvény 141.70, alpesi bányarészvény 122.80, 8% magyar aranykölcsön 91.20. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, február 7. (Esti tőzsdé.) Osztrák hitelrészvény 304.50. Déli vasut 71. 1/2, Osztrák-magyar államvasut 294.12. Az irányzat csendes.

Frankfurt, február 7. (Utőtőzsdé.) Osztr. hitelrészvény 304.50, osztrák-magyar államvasut 294.—, Déli vasut 71.50.

Hamburg, február 7. (Zárlat.) 4.2% ezüstjáradék 86.80, osztrák hitelrészvények 308.25, osztrák-magyar államvasut 734.—, déli vasut 170.—, olasz járadék 94.15, 4% osztr. aranyj. 103.60, 4%-os magyar aranyj. 103.75. Az irányzat szilárdabb.

Páris, február 7. (Zárlat.) 3% francia jár. 103.50, 3 1/2% francia jár. 106.55, olasz járadék 93.50, osztrák-magyar államvasut 730.—, 4% osztrák aranyjáradék 104.40, ottomanbank 554.—, dohányrészvény 277.50, párisi bankrészvény 942.—, osztrák Länderbank 480.—, alpesi bányarészvény 318.—. Az irányzat nyugodt.

London, február 7. (Zárlat.) Angol consolok 112. 1/2, déli vasut 7. 1/2, spanyol járadék 61. 1/2, olasz járadék 92. 1/2, 4% magy. aranyjáradék 101.50, 4% rupia 63. 1/2, Canada pacificvasut 89.50, leszámítolási kamatláb 2 1/2, ezüst 26.25. Az irányzat csendes.

New-York, február 7. Ezüst 56.75.

IDŐJÁRAS.

A m. kir. meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1898. február 7-én reggel 7 órakor.

Table with columns: Állomások, Légnyomás mm. 700 +, A hőmérsékletet Celsiusban szövezt, Csapadékmm., Állomások, Légnyomás mm. 700 +, A hőmérsékletet Celsiusban szövezt, Csapadékmm. Lists various stations like Arvadárja, Szolnok, Debrecen, etc.

A helyzet tegnap óta teljesen megváltozott. A nyugati maximumból ez éjjel levált egy darab, mely ma mint önálló maximum a Fekete-tenger téjén van. Az Északi-tengeren a depresszió meiyebb lett, a déli depresszió pedig visszafelé fordult. Az időjárás az Appenninek és Kárpátok vidékén, veszített csapadékos jellegéből. Nyugaton enyhülés, keleten pedig lehűlés állott be. Hazánkban a légnyomás hirtelen emelkedésével a lecsapódások csökkentek és az idő szárazabbra fordult. Tegnap már csak délen és északkeleten volt csapadék. Egyuttal a hőmérséklet emelkedésben leszűnt. Átmenetileg száraz idő várható, emelkedő hőmérséklettel. Később ismét csapadék valószínű.

VIZALLÁS.

— Február 7-én. —

Table with columns: Felté, Vízjárás, Vízjárás reggel, Áradás v. apadás, Felté, Vízjárás, Vízjárás reggel, Áradás v. apadás. Lists various locations like Schárding, Passau, Bécs, etc.

Feladós szerkesztő: Liposey Adám.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Központi kiadóhivatal:

Minden szó 2 krajczár, vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Fiók-kiadóhivatal:

VIII. ker., József-körút 65. szám.

Ízre szentendők közpénzben, levélbélyegeken vagy postautalványon.

V. ker., Marokkói-utca 4. szám.

Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstárbélyegilleték is fizetendő. — Cézárszerű az apróhirdetést postautalványon beküldeni, s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK

ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvételnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker., József-körút 65.) a következő üzemekben:

- I. ker., Tárnok-utca 22. sz. **Balásovits György** nagyüzde,
- II. „ Fő-utca 7. sz. alatt **Eisenbach Vilmos**, fűszerkereskedése,
- IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. **Szántó Mór**, dohányüzede
- IV. „ Fehérvári-bazár **Dóval József**, dohányüzede
- V. „ Nagykorona-utca 20. sz. **Löwinger Gyula**, fűszerkereskedése,
- V. „ Dorottya-utca 13. sz. **Weil Vilmos**, dohányüzede
- V. „ Váci-körút 6. szám **Moreno Janka**, dohányüzede
- V. „ Lipót-körút 22. szám **Wollák Zsigmond**, dohányüzede
- VI. „ Jerezs-körút 54. szám **Breuer névrek**, dohányüzede,
- VI. „ Andrássy-ut 48. szám **Rohenczy Ilona**, dohányüzede,
- VIII. ker., a Nemzeti színház bérh. **Sopronyi V.** dohányüzede,

s ugyane helyeken mindennemű felvilágosítások készségesen megadtnak.

LEVELEZÉS.

Azokat az ajánlatokat és leveleket, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított négy hét alatt címzettje el nem viszi, a kiadóhivatal megsemmisíti. 2178-1

Jobbeknek. Cankia olyan levelekre válaszolunk, melyekhez a válasz bélyeg mellékelve van. A kiadóhivatal. 1294-1

Egy 27 éves ev. ref. vallású iparossegéd ismerettségét önjánára kívánja leány elnyében részeseül. Levelet „Véletlen” czimen főposta poste restante kérék. 657-1

Előkelő, jómódú ur egy szinten jómódú, szép asszonyt szeretne ismerettségét önjánára. Levelet „Titoktartás” czimen kérék e lap kiadóhivatalába folyó bő 12-ikéig. 649-1

Levelezni önjánok szorakozás czéljából egy fiatal hölgyvel. Leveleket e lap kiadóhivatalába „Hivatalnok” jelleg alatt kérék. 2548-1

Szegszárd 1896. Örömmel láttam kedélyed javulását. Látásod ismét örülté telt. Vogtelendit szeretlek és vágyodom utánad. Jujj könyörületből e régi helyre, mert nincs más. Irj egyetlen, édes boldogságon pár sort. 051-1

Egy csinos, fiatal leány oly ur ismerettségét keresi, ki őt 20 forinttal kisegítene. Levelek „Bánatos” jelleg alatt e lap kiadóhivatalába kérének. 647-1

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.

16.166/1898. C—II. szám.

Hirdetmény.

Magyar adriai vasuti kötelék. (Sajthiba-helyesbítés.)

A magyar adriai vasuti köteléki díjszabás 1. füzetében a 2. külön díjszabás tételei:

Druje-Dravapartnál	105-ről	96.
Dugoslonál	86-ról	80.
Gradonél	92-ről	80.
Kapronczánál	102-ről	96.
Körösnél	94-ről	84.
Lepavinánál	99-ről	92.
Sesveténél	84-ről	80.
Vrbavcénél	89-ről	80.
Susine Gjurjevcaenál	145-ről	137 fillérré.

A 2. füzet 121. oldalán pedig Szekesfehérvárnál a VI. kiv. díjszabás tétele 144 fillérről 164 fillérré helyesbítendő.

Budapest, 1898. január 28-án.

M. kir. államvasutak.

a résztes vasutak nevében is.

(Utányomás nem díjazatik.)

AGATOL Szájviz

Antiseptikus a száj- és fogaknak 5 csepp elegendő.

Mindenütt kapható. Mindenütt kapható.

Société de produits hygiéniques.

STAPLER & Co., Bécs, XVIII., Gantzsasse 27.

Raktár: Dr. Egger Leó és Egger I. győgytárban a „Nádor”-ban, Budapest, VI., Váci-körút 17. m.

HÁZASSÁG.

5—6000 frt hozományval keres egy izr. leányt sröke, csinos, 29 éves fiatal ember, ki egy nagyobb gyárban 120 frt fizetéssel mint disponens alkalmazva van, mitán egy biztos és jól jövedelmező üzletet önjánára nyitni. Oly családból való leánynál, ki által egy biztosabb és jobb alkalmazást nyernéne el, a hozomány mennyiségére nem fektet súlyt. Csakis komoly szándékú levelet kérek esetleg czim és arczképpel „Soh” jelleg alatt főposta poste restante. 2426-2

Fiatal, 25 éves fodrász-segéd vagyok, feleségül venném jobb módú, iparos leányt, kinek annyi hozománya volna, hogy üzletet nyithatnék vele. Leveleket kérék a kiadóhivatalba „Völegény-jelölt” jelleg alatt és kérék azt az apróhirdetéseket között tudatni. 2350-2

ALLÁST KERES.

Intelligens fiatal nő, ki a kereskedelmi iskolát kitűnő sikerral végezte s minden irodai munkában járatos, okleveles gyors-írás-tanár, ügyvéd irodában vagy nagy üzletben állást keres. Ajánlatok „Törköv és szorgalmas” jelleg alatt e lap kiadóhivatalába intézendők. 1782-3

Felolvasónői állást keres 30 éves jó modoru nő, igen szorgony igényekkel, úri nőnél. Czím a kiadóhivatalban. 2534-3

Pénztárnoknői vagy egyéb irodai alkalmazást keres fiatal intelligens nő, ki már mint ilyen alkalmazva volt. Szives megkeresést kéré a kiadóba „Intelligens és szorgalmas” czimen. 2502-3

Egy jó házból való német leány állást keres mint bonne. Elmenne vidékre is. 629-3

Jó családból való fiatal nő, ki jelenleg is kiadóhivatalban van alkalmazva, hasonló minőségben alkalmazást keres. Szives megkeresést kéré e lap kiadóhivatalába „Hírlap” jelleg alatt. 2310-3

Házmesteri állást keres egy fiatal gyermektelen házaspár. Czím a kiadóhivatalban. 2513-3

Irodai alkalmazást keres fiatal úri nő, ki ez idő szerint is alkalmazva van. Czím a kiadóhivatalban. 2506-3

Intelligens fiatal nő, ki a gyors- és gépirást jól érti, ügyvéd irodában alkalmazást keres. Szives megkeresést kérék „Distinguált” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 2502-3

ALLÁST KAPHAT.

Egy levelező és egy gyakornok alkalmazást nyer egyik első-rangú biztosító intézet kolozsvári főigazgatójánál. A magyar és német nyelvet írásban is bírni, kellő képzettségű, jó írásu, pályázati ajánlatokat bizonyítvány másolatokkal „Állandó” jelleg alatt beadhatják Kolozsvárra poste restante. 6491-4

Intelligens, jó svadaju urak állandó és jól jövedelmező alkalmazást találnak Váci-körút 10., II. em. 52. Jelentkezhetni 9—11-ig. 6443-4

OKTATÁS.

Gyakorlott okleveles gyermekkertész órák adására vállalkozik. Elemi osztályokra is előkészít. Czím a kiadóhivatalban. 2402-3

TELEK ÉS HÁZ ELADÁS.

Háztelek Kossuthfalván, kispesti határnál, 150 és 200 négyszög-ölenkint parcelláira, ára 2 frt 30 kr-tól 4 früg, havi 10 frt, vagy heti 2 frt részletfizetésre kaphatók. Bővebbet Szecsepanovszki Zsigmondnál, vendéglős, VIII., Nap-utca 13. 6449-7

Csinos sarokház azonnal eladó, üzlettel és tőzsdével vagy anélkül is. Czím a kiadóhivatalban. 658-7

BLICKENS DERFER

amer. gyors-író-gép (klaviatur rendszer, mint a Remington, Hammond, Yost) a legújabb. A létező összes rendszereket felülmúlja tartósság és megbízható gyors munka tekintetében. Egyszerű, romolhatlan szerkezet. Nincs festékszalagja. Írása látható. 80%-al olcsóbb, 324

SCHULHOF GYULA

V. ker., Váci-körút 80. sz.

Ha beteg a nő

sok esetben a rendellenes vérzés egyedül okozja. Biztos sikert gyorsan ellene a „HYDRATIS LARDACSON” ára 1 adag 2 frt 50 kr., fél dag 1 frt 50 kr. Vérfertőtlenítő bujafóros s egyéb bajoknál páratlan hatású a „Kizsároló” ára 1 üveg 3 frt, fél üveg 1 frt 60 kr. Epilepszia (rosszbetegség) idegesség, ideges szív- és fájásoknál renkióval hatással használhatók a „Liquor contra epilepsia”. Számos elismerő levél. 1 üveg 3 frt, fél üveg 1 frt 60 kr. — Egyedüli készítője: (337)

Váradi-féle gyógyszer-tár Szolyvahárasfalva

Antisepticus és hygienicus

HÖLGY-ÖVSZER.

Teljes biztos hatással, használhatlan kíméletes és nem kellenek többé semminemű gyöngédtelek és ártalmas gummy vagy spongya-czikkek. 1 doboz (12 drb) ára 1 frt 50 kr. pontos használattal utastással. 1 frt 75 kr. előleges beküldése után bérmentve. Kapható a feltalálónál:

László József gyógyszerész-nél,

Maros-Ujvár (Erdély). (198) Budapesti főraktár: Aitatóter J., Gyár-utca 26. sz. Klein, VII., Aréna-utca 58. sz. Án. Gyors és díkkrát azérkűldés.

ELADÁS.

Márcz és Singer Sas-utca 2. Erzsébet-téri sarok üzlet felosztás latás következtében raktáron lévő össze-árúkézfűtőket, nevezetesen: bőrtárcza, penzserény, gyorsfűtő, esernyő, fésű, evő-eszköz, konyha-szerek, kávéfőző, vasaló, ingomh, mellő, szappan és pipere-aru fog-és ruha-kefél, író-szerek, iskolai czikkék, dohányzószereket, szivarka-papír és bűvel, játék-babák és egyéb játékszerek, fa- és fém-tárcák, kenyérfőző, óralánc sítb. úgy nagyban, mint kicsinyben, beszerzési gyári áron adják el. 645-3

KIADÓ SZOBÁK.

Egy csinosan bútorozott szoba első em. utca, özegey úri nőnél kiadó, utazó ügynök vagy oly úri ember részére ki nem állandóan tartózkodik a fővárosban. Czím a kiadóhivatalban. 2496-10

Elegánsan bútorozott nagy utca, alcovval, fürdő szoba használatnál II em. egy ur esetleg úri nő részére teljes ellátással is kiadó. czím a kiadóhivatalban. 2500-10

Kiadó a József-körút közvetlen közelében magányos úri nőnél egy elegánsan bútorozott szoba, intelligens nő részére. Czím a kiadóhivatalban. 2444-10

SZOBA KERESTETIK.

Zugligetben szép 4 szobás nyaraló gyümölcsös, fenyvessal és gyönyörű kilátással, a villamos vasut mentén kiadó. Czím a kiadóhivatalban. 2546-12

Keresek a József-körút közelében egy csinosan bútorozott, külön bejáratu szobát, lehetőleg fűrdőszoba használatnál. Ajánlatokat ár megjelölésével kérék „K. J.” czím alatt a kiadóhivatalba. 2532-12

Külön bejáratu szobát, lehetőleg lépcsőházba nyíló, keres egy fiatal ember az Országos Hírlap közelében. 2530-12

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Nagy bolthelyiség (esetleg kávéháznak vagy vendéglőnek alkalmas) a József-körúton. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2514-17

Azonnal kiadó a főváros egyik legélénkebb forgalmu helyén egy bolthelyiség. Czím a kiadóhivatalban. 2544-17

KÜLÖNFÉLE.

Kedves Jónka! Ha színházba, hangversenybe megy és Ön ne használjon mást, mint a 25 év óta legjobb hírnévre örvendő Ravissante arczbő szepítő különlegességét: Ravissante arczport, Ravissante pipere-szappant és Ravissante szepítő. (Ára 1 frt 50 kr.; elegendő 3 hónapra) Török József és Török Sándor urak gyógyszer-tárában kapható valódi minőségben. Kamilla. 918-18

Fiatal leányokat, kiknek szüleik nem laknak a fővárosban és őket tanulmányaik ide kötik, teljes ellátást kaphatnak magányos úri nőnél. Leveleket kéré „Ellátás” czim alatt a kiadóba. 2542-18

Ébédet adok márczius hó elsejétől kezdve két előkelő egyennek. Esetleg vacsorát is. Nőknek teljes ellátást is. Levélbeli megkeresést kérék „Úri nő” jelleg alatt a kiadóhivatalba. 2540-18

Ügyes szabónő készit olcsón elegáns ruhákat, valamint fehérneműket is. Czím a kiadóhivatalban. 2450-18

Örökre szeretném adni 7 éves róm. kath. erőteljes csinos külsejű, igen fogékony esztá fiamat, ez által önjánvkn könyvitani nehez anyagi helyzetemen. Czímem megírdható a kiadóhivatalban. 2516-18

Első biztosító intézet

katonai szolgálat esetére.

6 ca. és kir. tenege József főherceg védnöksége alatt.

Biztosítási tőke: 27 millió korona.

Fiu gyermekek legelőnyösebb ellátása

katonai szolgálat költségének fedezése — illetve a nagykorúság idejére. Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál az Igazgatóság.

Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 1. sz.

Budapesti és bécsi katonakórházakban, valamint számos katonai ezrednél nyert bő tapasztalat folytán ezen orvos-tudor legmélegében ajánlható.

Számtalan köszönetnyilvánítások és elismerések bel- és külföldi betegel részéről.

Titkos betegségeket,

a legelegyenesebb gyógyes-folyásokat, bujafóros sebesket syphilist, az önfertőztetés utóbjait.

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Elektromasszage

Által magömlést, nőknél fehér-folyást, befecskendezés nélkül, bármely női bajokat, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg-és ennek utókövetkezményeképre létrejött hátgerincsbajt gyógyit 10 évi czivil és 15 évi katonasorvosi tapasztalat után a legújabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos sikerrel.

Dr. KAJDACS, Y.

v. os. és kir. ezredorvos

Lakik: Budapeston, Váci-körút 4. szám I. em. bejárat a lépcsőnél.

Vizellet vizsgálat, bérmentve küldött vizellet diagnósztikai szempontból legpontosabban eszközöltetik.

Kendel: délelött 9-től 4 óráig, este 7 órától 8 óráig. Nőknek úgy mint férfiaknak külön be- és kijárat. Külön váróterem. Levelekre azonnal díjtalanul válaszoltatik. Gyógyszerekről is gondoskodva leszi. (419)

A kongrua-javaslat.

Az 1848-iki törvényhozás a vallás dolgában alkotott XX. törvényzikkben megállapította az új rend folytán előállott elvi határokat. A jogi következmények kifejtésére azonban már nem igen ért reá. Mindössze a görög keletiek vagyonszájára nézve intézkedett részletesebben, míg a többi vallásfelekezetekre nézve megelégedett az elvi következmények egyszerű érintésével. Ehhez képest a 3. §-ban kimondotta: Minden bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai szükségai közálladalmi költségek által fedeztessenek s z elvnek részletes alkalmazásával a miniszterium, az illető hitfelekezetek meghallgatásával, a közelebbi törvényhozás elé kimerítő törvényjavaslatot fog tenni.

Az akkori kormány csakhamar hozzá is fogott ezen törvényjavaslat előkészítéséhez. A honvédelmi bizottmány 1849. január 11-én adta ki a rendeletet, hogy az összes vallásfelekezetek lelkészeinek jövedelneiről a közgazgatási hatóságok az egyházi hatóságokkal egyesülten pontos és kimerítő jelentéseket nyújtsanak be. A nagy munkát a kart jellemző lázas tevékenység mellett meg is indult, azonban a közbejött események miatt soha befejezve nem lett.

Csaknem egy teljes félszázad gördült le azóta s az 1848. XX. törvényzikk 3. §-a még mindig papírra írt malaszt maradt. A katolikus kongrua ügye, mely immár 165 éves rendezésnek sir utána, az újabb időben ismét felszínre került, azonban úgy látszik, a sok bába miatt veszendőben van az öreg gyerek. Legutóbb a most előterjesztett törvényjavaslat 1. §-ából csak arról értesülünk, hogy ez a rendezés más alapon, a *főkegyuri jog alapján*, a főkegyur és a *püspöki kar közös egyetértésével intenzívebb* módon leendő megoldandó jelenleg *folyamatban* van és egyelőre a *legkiáltóbb szükség* enyhítésére egy pár forint fog a költségvetésbe beállítani. Vagyis levonva a levonandókat: *a szekér elakadt* s most várják azt a bizonyos jószívű óriás bácsit, aki a kátyuból kisegíti.

A többi vallásfelekezetek kongruájára nézve egész a legújabb időkig semmi sem történt. Mindenünnen hallatszottak hangok, melyek az 1848. XX. törvényzikk 3. pontjának keresztülvitelét sürgették. — A vallásfelekezetek gyűléseiben, törvényhozás termében számtani pontosságra, évről-évre odaállították a kormányok szeme elé a kérdőjelezett felkiáltójeleket. A protestánsok között mindinkább tért hódított az a nézet, hogy az ő segélyezésüket az a mozgalom hátráltatja, melyet a katolikusok a kath. alapok, az ugynevezett közalapok kiadása iránt indítottak. És ez a körülmény épenséggel nem volt áldást hozó a felekezeti bekére, a vegyes vallású népek közös és hazafias együttműködésre nézve. Protestáns lapokban és egyebütt, ezen felfogásnak nyílt kifejezést is adtak.

Vége az egyházpolitikai viták, melyek úgy látszik, sok tekintetben gyümölcsözőleg hatnak egész állami életünk fejlődésére. A kongrua-ügyet is felszínre vetették s a kormány szükségesnek vélte, hogy annak rendezésére nézve kötelező nyilatkozatot tegyen. Ezt a váltót eszkomptálja most *Wlassics* a benyújtott törvényjavaslattal.

A kultusz-kormány ezen dicséretes elhatározása kiválóan alkalmas arra, hogy egyrészt a vallásfelekezetek egymás iránti feltékenykedésének véget vessen, másrészt a szerényebb igényeket teljesen kielégítse.

A benyújtott törvényjavaslat, mely értesülésünk szerint dr. *Timon* Ákos miniszteri tanácsos egyetemi tanár műve, eltérést mutat az 48-iki törvényhozás felfogásától. Míg ugyanis 1848-ban a vallásfelekezeti költségek *teljes fedezete* vagyis a *fizetési rendszer* volt elvben kimondva, a mi a vallásfelekezetek önállóságának sírját ásta volna meg, addig a mostani törvényjavaslat a szabadelvűbb álláspontra helyezkedik s a *járlékos segélyezés* elvét mondja ki, amely mellett a felekezeti önállóság, az állam felügyeleti jogának nyíltabb gyakorlásán kívül, csorbát alig szenved. Kifolyása ez az újabb egyházpolitikai törvényeknek. Az állam ugyanis az egyes vallásfelekezeteket közjogi testületeknek ismerte el. Azok tárgyi hatá-

rét szorosan megállapítani, az egyházi és állami hatalom határvonalait élesen megvonni kívánja ugyan, de számít arra is, hogy az állami nagy érdekek szolgálatában, közös munkálkodásban fognak buzgólni.

A jelzett alapelv folyamánya a gyakorlatban az, hogy a vallásfelekezetek, mint önálló jogi testületek, a lelkészeknek ellátásáról gondoskodni kötelesek, ők élvezvén elsősorban és főképpen a lelkészi működés áldásait. Amennyiben azonban az egyes felekezetek ezen kötelezettségnek legjobb akaratuk melletti sem képesek megfelelni, az állam, megemlékezve a közös működés előnyeiről, a hiányok pótlására, kiegészítésére vállalkozik.

A kongrua-javaslat ezen alapelvhez híven állapítja meg a gyakorlati alkalmazás elveit. A törvényjavaslatnak ehhez képest számolnia kellett:

- a) a vallásfelekezetek önállóságával és ismert érzékenységgel,
- b) a vallásfelekezetek anyagi erejével,
- c) az állami érdekek biztosításával,
- d) a kormány ellenőrző jogával
- e) a parlamenti felelőséggel.

A vallásfelekezetek önállóságát és ismert érzékenységét megóvjuk azok az intézkedések, melyek a törvényjavaslat 2., 3., 8., 9., 13., 18. §§-aiban foglaltatnak. A 2. § kimondja s ez, mint alább kimutatjuk, a javaslat legnagyobb hibája — hogy mindazon lelkészségeket, melyek 1898. január 1-én már fennállottak, végleg szervezett lelkészségekné tekintti. A 3. § szerint, minden felekezethez a törvény életbe lépésétől számított *egy év* alatt, joga van bejelenteni, ha vajjon az állami segélyt igénybe venni kívánja-e, vagy nem. Ezen fejezet tehát a vallásfelekezet teljes szabadságát biztosítja s élet veszi annak a gyanúsításnak, hogy a kormány a vallásfelekezetek lelkészeire illektelen befolyást kíván gyakorolni. A kormány, mint az *állami érdek* hivatott képviselője, kénytelen a törvényjavaslatba *bizonyos* óvintézkedéseket felvenni, *ő csak ily módon* nyújthat segélyt, de azt senkire *rá nem erőszakolja*, mindenkinek *szabad* választást enged. A 8. és 9. § a *felekezeti hatóságok fegyelmi jogát* biztosítja, a 13. § pedig a *jövedelmi bevételekre való befolyásuk* szükségét iktatja törvénybe. Legfontosabb és nagymérvű előzékenységre mutató része a javaslatnak a 18. §. E szerint az egyes vallásfelekezeteknek járó segélyt a miniszter, amennyiben az illető felekezeti főhatóságoktól biztosítékot nyer, hogy ez az összeg a törvényjavaslat szándékai szerint fog felhasználtni, *nem közvetlenül* az egyes lelkészeknek, hanem teljes összegben a *főhatóságokhoz* küldi meg s annak kiosztásával őket bizza meg. Ezen esetben tehát a lelkész *közvetett* segélyezésben részesül. Ezen szabálytól csak akkor és csak ott van eltérésnek helye, ahol és amikor a nyújtott biztosítékok megbízhatóságára nézve *jogos és beigazolt* kétely támad. Kétségtelen, hogy hasztalan lapozások keresztül az összes európai jogállamok törvénykönyveit, ennél szabadelvűbb és előzékenyebb eljárásra nem akadhatnak.

A vallásfelekezetek anyagi erejének pontos megállapításáról, melyet a kincstár érdekei is igazolnak, a 12., 13., 14. §§-ok intézkednek. A jövedelmi bevallások teljesen azon rendeltetések mintájára vannak tervezve, amelyeket a miniszter a katolikus plébánosok és káplánok jövedelmi bevallásaira nézve kiadott, amelyek tehát már a gyakorlati próbát kiállottak s minden tekintetben jóknak és megbízhatónak nyilvánultak. A feülvizsgálás jogosultságát a 14. § állapítja meg s annak keresztülvitele a közgazgatási hatóságokra fog hárulni. A vitás ügyek felebbezését a miniszter, mint legfőbb hatóság önmagának tartotta fenn. Ajövedelem a végleges megállapítás után többé le nem szállítható s ha a lelkészi állomás jövedelme akár a hitközség, akár egyesek önkényes tehervállalásából vagy új alapítványok folytán növekednek, az állami kiegészítés előtt megszabott összege nem csökkenthető (14. §.). Ezen rendelkezés ismét az állam előzékenységét bizonyítja. Zajos aggodalmak merültek fel ugyanis az iránt, hogy ha a kongrua-kiegészítés állami járulékalakjában törvénynyé válik, az egyházak megadományozása és újabb egyházi alapítványok létesítése, mint látszólag fölösleges dol-

gok, teljesen elmaradnak s ezáltal a jövedelmiségi kedv megszűnik, a vallások károsodása beáll. A törvényjavaslat ennek élet veszi, midőn a külön alapítványokat a felekezeti teherviselés anyagi erejének növelésének nem tekintti. Viszont, ha a meghatározott lelkészi jövedelem, a felettes egyházi hatóságoktól nem függ okokból és *állandó* jelleggel csökkenést mutat s ezen csökkenés igazolt volta bejelentik, az illető lelkész jövedelmi kiegészítésének emelését a miniszter elrendelni köteles (16. §.)

A törvényjavaslat 6., 7., 8., 9. §§-ai az *állami érdekek* biztosítását célozzák. A közjogi testület eszméjéből folyik, hogy a lelkész közhivatalnok jellegével bír. Az állam, a vallásfelekezeti lelkészek, mint közhivatalnoki jelleggel felruházott közegektől, teljes joggal elvárhatja, hogy az állami eszmény megszilárdításában, az állam életbevágó érdekeinek emelésében közreműködjenek. Midőn ilyenmő szolgáltatásért anyagi előnyöket biztosít, egyúttal az ellenkező áramlatok megtorlásáról is gondoskodni tartozik. Ehhez képest az állam alapelveként kimondja, hogy jogosan alkalmazott és a segélyre igényt tartó lelkészeknek csak olyat ismer el, *ki a magyar állam polgára*. (6. §.) Köztudomású és sajnos dolog, hogy a *nemzetiségi vágyakozások* melegágya egyes vallásfelekezetek önálló szervezetében rejlik. A szászok mozgolódása, a románok és egyes szerbek magyarellenes izgatása oly veszélyt rejtenek a magyar állam egységére nézve, amelynek kellő ellensúlyozása, lehető bénítása egyenesen a lét érdekeivel áll párhuzamban. A törvényjavaslat 7. §-a van hivatva ezen fontos szolgálatra. E szerint oly lelkész, ki jogerős büntető bírósági ítélettel, vagy fegyelmi uton elmarasztaltatott állásához nem méltó *súlyos erkölcsi vétség*, vagy *államellenes magatartás* miatt, első ízben öt évre, ismétlődés esetében *végleg* elveszti a kongruára való igényét. A törvényjavaslat az iránt is tájékoztat, hogy mit ért államellenes cselekmény alatt. Minden oly cselekményt, mely akár élő szóval, akár írásban, nyomtatványban, vagy képes ábrázolás által, az állam alkotmányára, nemzeti jellege és egysége, külön állása, területi épisége, továbbá az *állam nyelvének törvényben meghatározott alkalmazása ellen* irányul. Annak megítélése, mely büntető bírósági ítélet vagy fegyelmi határozat minősül államellenesnek és olyannak, mely a kongrua-kiegészítés megvonásával jár, a kultuszminisztert illeti.

A kormány *ellenőrző jogának* biztosítására a 8. és 9-ik §§-ok, és a 17. §. szolgál. Ha oly lelkész folyamodnék jövedelmi kiegészítésért, aki államellenes magatartás hírében áll, a kultuszminiszter felszólíthatja a felekezeti hatóságot, hogy a lelkész ellen fegyelmi vizsgálatot indítson s annak eredményéről neki jelentést tegyen (8. §.) Ha pedig valamely kongrua kiegészítést élvező lelkész ellen a miniszternél jogos panasz emeltek, a miniszter a kiegészítés kifizetését rögtön letilthatja s a fegyelmi vizsgálat megtartására a felekezeti hatóságot felszólítja. Ha a felszólítástól számított 6 hónap alatt az egyházi hatóság nem intézkednek, vagy ha a panasz beigazolása után is az illető lelkészt állásában továbbra is meghagyná, a miniszter a kongrua kiegészítése szempontjából jogosult önálló határozatot hozni. (9. §.) Ezen látszólag szigorú intézkedés a felekezeti önállóság hatáskörének megsértését nem képezi, sőt abban nagy foku előzékenység nyilvánul, annál is inkább, mert a 7. §. szerint a bűnös lelkész csak mint *vissza eső* esik *végleges* büntetés alá. A kormány teljes joggal és a szükséges ellenőrzés szempontjából megkívánja azt is, hogy minden a kongrua kiegészítésre igényt bejelentő vallásfelekezet, a lelkészi állomásokon időközönként beálló változásokról a kultuszminiszterhez jelentést tegyen. (17. §.)

Az államkormány méltatlan gyanúsításoktól való megóvása, de főképpen a *parlamentaris felelősség* szempontjából a miniszter az évenként előfordult letiltásokról és megvonásokról a törvényhozásnak kimerítő jelentést tesz (10. §.)

Nagy nehézséget okozott, már az ország helyzetéből kifolyólag is, a vallásfelekezetek kongruájának *minimumát* meghatározni. A

Törvényjavaslat számolt ezen nehézségekkel és a lelkési kongrua minimumát a *minősítéssel bíró* lelkészeknél 800 forintban, a *minősítés nélkülieknél* 400 forintban állapította meg (2. 4. és 5. §§.). Minősített lelkészek tekintetik az olyan, ki 8 osztályt végzett, valamely hittani intézetben legalább 3 évig tanult és lelkési képesítést nyert (4. §.). A kongrua-kiegészítés a lelkési állomásra szól ugyan, de ha az ott lévő lelkész idővel a minősítést megnyeri, ugyanazon állomáson a 800 forintos kiegészítésre bir igényvel (5. §.) A lelkési kongrua végleges rendezése fokozatosan megy végbe. Az első három évben — az életbeléptetéstől számítva — az összes igényt bejelentő ezen igény jogosultságát igazoló lelkészek jövedelme, ha minősítéssel bírnak, 600 forint, ha nem bírnak minősítéssel 300 forintra egészítetik ki. A következő hat évben azután a 800, illetőleg 400 forintos kiegészítés fog keresztül vitetni. (11. §.) A jövedelmi kiegészítést pedig a lelkész, a bevett vallásfelekezetek autonóm jogköréből kifolyólag, nem *közvetlenül*, hanem a felekezeti hatóság útján *közvetve* kérheti a kultuskormánytól. (3. §.)

A törvényjavaslat indoklásában a miniszter elismeri, hogy a lelkési kongrua ilyen rendezése nem elégíti ki ugyan teljesen a táplált igényeket. Az ország pénzügyi helyzetét tekintve és összehasonlítva az európai jogállamok hasonló intézkedéseit, mégis nagymértvű haladásnak és hosszabb időre biztosított alapnak tekinthető a javaslat.

Az európai államokban a kongrua rendezés aszerint, amint az *fizetés* vagy *járadék* természetével bir, különböző alapon és különböző számítások szerint ment végbe. Franciaországban, hol a *fizetési rendszer* dívik, kath. plébánosoknál a minimum, I. osztályu plébánián, ha 70 évet még be nem töltötték 750 forint, ha betöltötték 800 forint; II. osztályu plébánián 600, illetőleg 800 forint. Protestáns lelkészeknél a minimum 750 forint, rabbinál 425 forint. Elzász-Lotharingiában és Belgiumban a fizetés a hívek száma szerint változik s amott 650—1150, imitt 475—1023 forint között ingadozik. A német államokban csaknem mindenütt a *járadéki rendszer* van behozva. Bajorországban a plébánosok kongruája a hívek és a szolgálati évek száma szerint módosul. A minimum 1080 forint, melyhez még 15 évi szolgálat után mintegy 120 forint és további 10 évi szolgálat után ugyanannyi járul. A protestáns lelkészek kongruájának minimuma 900 forint, korpótlék nélkül. A katolikus plébánosok kongruája 1894. január 1-én újra rendeztetvén, hatodéves korpótléki alapra helyeztetett, úgy, hogy 10 évi szolgálat után a minimum 1980 márká, 35 évi szolgálat után 2880 márká. A rabbik Franciaországban kívül másutt nem kapnak állami segínyt. Poroszországban a kongrua csak a szolgálati évek szerint változik és protestáns lelkészeknél 1050—2160 forint között, katolikus plébánosoknál 900—1440 forint között ingadozik.

Látványos ezen adatokból, hogy a magyar kormány által előterjesztett törvényjavaslat a kulturállamok intézkedései között is megállja helyét. Sokkal szabadelvűbb azonban ezeknél, mikor kimondja, hogy a jövedelmekbe az anyakönyvek másolataiból és az esketésekből bevett stóla-jövedelmek be nem számíthatók (12. §.) és hogy az új alapítványok a kongruai kiegészítés összegét nem csökkenthetik. (15. §.)

A törvényjavaslat *pénzügyi következményeit*, miután a jövedelmi vallomások még nem ismeretesek s a számítás pusztán a felekezeti hatóságok által beküldött adatok alapján történhetik, ma még pontosan meg nem állapítható. A hozzávetőleges számítás azonban elég valószínűnek látszik. E szerint: a kongruának 600 illetőleg 300 forintig való kiegészítéséhez 832,291 forintra, a 800, illetőleg 400 forintos kiegészítéshez 1,577,917 forint 93 krajczárra lesz szükség. Ebből:

	600 frt. igényel	800 frt. igényel
1. az evang. ref. egyh.	210,289 frtot	438,613 frtot
2. az ágost. ev. egyh.	24,915 "	71,346 "
3. a g.-kel. szerb egyh.	6,495 "	27,365 "
4. a g.k.-el. román "	536,006 "	911,254 "
5. unit. egyház	20,000 "	38,200 "
6. az izr. felekezet	84,581 "	91,136 "

Tekintettel véve azonban, hogy a *legtöbb minősítéssel nem bíró* lelkész éppen a görögkeleti román egyháznál van alkalmazva, amely pedig a legnagyobb összeget, csaknem egy teljes milliót igényel, hogy tehát itt igen számszerűen 800 forint helyett csak 400 forinttal fog-nak szerepelni, azt hisszük, helyes a kormány számítása, mikor a javaslat végleges pénzügyi terhét 1.200.000 forintban állapítja meg.

A kongrua-javaslat egyik legnagyobb hibája, a mint azt már fentebb érintettük, az, hogy a 2. §. szerint az állam végleg szervezett lelkészségeknek ismeri el mindazokat, amelyek 1898. január 1-én fennállottak s mint ilyenek a felekezeti hatóság által igazoltan bejelentettek.

Nézetünk szerint ez igen téves dolog. A nemzetiségi vágyakodások szempontjából, de meg jól felfogott pénzügyi szempontból is, itt a kormánynak nagyobb szigorúságot kellene kifejtenie, több körültekintéssel eljárnia. A protestáns felekezetek ma fennálló lelkészségeit apasztani alig lehet. De nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az izraelita hitközségek ma még szervezve nincsenek és ami fő, hogy a lelkészségek felállítására körül a legtöbb meggon-dolatlansággal éppen a legtöbb állami segínyt igénylő görögkeleti románok között találkozik.

Nyílt titok, hogy a görögkeleti románok pópái között nemcsak igen számos az ugynevezett *moralisták*, vagyis 3—4 osztályt és egy évi hittani tanfolyamot tanult lelkészek száma, hanem hogy *egy és ugyanazon községben számos helyütt* több önálló pópa is működik. Tehetősebb községek jobb ellátásu pópái között ugyanis gyakran előfordul eset az, hogy leányuk egy fiatal pópához megy férjhez, aki azután a falu másik végén rakja le családi fész-két, az após és a vő a falun szépen megosztokodnak s a falu egy napon arra ébred, hogy két önálló lelkészséggel bir. Ily módon a görögkeleti román lelkészségek igen elszaporodtak s van reá eset, hogy egy-egy pópa alig 30—40 hívő fölött rendelkezik.

Mindzeknél fogva igen szükséges lett volna, hogy a kormány a kongrua-javaslatban kimondja, hogy:

1. Mindazon vallásfelekezetek, amelyek önálló hitközségi szervezettel még nem bírnak, a kongrua-javaslat életbeléptetése előtt kötelesek az egyház-községi szervezeti szabályokat elkészíteni, azokat jóváhagyó hozzájárulás végett a kormánynak, illetőleg a törvényhozásnak bemutatni.

2. A véglegesen szervezett hitközségek önálló lelkészségei részére szabályozó elveket állítani fel, amelyek értelmében önálló lelkészség csak ott ismerhető el jogosnak, ahol a kellő számú hívek lelki-szükséglete azt megkívánja; egy községben, több egy-ugyanazon vallásfelekezet csak akkor tarthat fenn több önálló lelkészetet, ha azok szükségét kellőleg igazolja; azon lelkészségek, melyek most léteznek ugyan, de a melyek nélkülözhetlensége nem igazolható, a közlekedési s egyéb helyi viszonyok kellő figyelembe vételével más nélkülözhetetlen, de önmagukban véve nem eléggé népes lelkészségekkel egyesítendők. Ezen egyesítés a most alkalmazott pópák áthelyezése vagy elhalálása alkalmával lenne foganatosítandó.

Ily módon a javaslat jobban biztosítaná a kormányt, mint az államhatalom főfelügyeleti jogának kezelőjét arról, hogy a nemzetiség szempontja jobban érvényesülne és az államháztartásra is kevesebb súly nehezkednék.

A törvényjavaslat, melyet *Wlassics* Gyula kultuszminiszter ma nyújtott be a képviselőháznak, egész terjedelmében így hangzik:

Törvényjavaslat

a lelkési jövedelem kiegészítéséről.

1. §.

A latin, görög és örmény szertartásu katolikus lelkészek jövedelmének (kongruájának) kiegészítése jelenleg rendezés alatt lévén, míg ezen rendezés be nem következik, a legszűkebb anyagi viszonyok között levő ezen lelkészek jövedelmének ideiglenes kiegészítésére a törvényhozás az államköltségvetésben megfelelő külön összeget fog felvenni.

2. §.

A törvényesen bevett többi vallásfelekezet 1898. évi január hónap 1-ig már rendszeresített

lelkési állásainak jövedelme az állampénztár terhére évi 800, illetőleg 400 forintra egészítetik ki és a kormány ezen határozat végrehajtására a jelen törvényben megállapított módon és időben utasítatik.

Az új lelkési állások jövedelme csak akkor egészítetik ki évi 800, illetőleg 400 forintra, ha a vallás- és közoktatásügyi miniszter az új lelkési állás szervezését az illető felekezet előterjesztése alapján indokoltak tartja.

3. §.

A 2. §-ban meghatározott jövedelmi kiegészítés igénybe vétele végett a lelkészek illetékes felekezeti főhatóságuk, illetőleg hitközségi előjáróságuk útján a szükséges adatok bemutatása mellett a jelen törvénynek hatályba lépésétől egy éven belül a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez fordulhatnak.

Az 1898. évi január hó 1-ig már rendszeresített oly lelkési állás, mely ezen egy év alatt be nem jelentett, jövedelmi kiegészítésben nem részesíthető, kivéve azt az esetet, amidőn a bejelentés azért nem történt meg, mert a tényleg alkalmazott lelkész a 4. §-ban előírt képesítéssel nem bírván, 800 forintra terjedő jövedelmi kiegészítésre igényt nem tarthatott és jövedelme az őt megillető 400 forintra meghaladt.

A lelkési jövedelmek kimutatása végett már eddig beszolgáltatott adatok annyiban vehetők figyelembe, amennyiben azokat a vallás- és közoktatásügyi miniszter elfogadhatóknak találja.

4. §.

Jövedelmének 800 forintra való kiegészítésére csak azon lelkészek van igénye, aki igazolja azt, hogy az illető hittudományt valamely hittani intézetben a hazai középiskola 8 osztályának elvégzése után, nyilvánosan vagy magánúton legalább 3 évig tanulta és ez utóbbi esetben valamely hittani intézetben vizsgát tett, továbbá hitfelekezete részéről szabályszerű lelkési képesítést nyert.

5. §.

A 4. §-ban körülírt minősítést nem igazoló lelkész jövedelme csak 400 forintig egészítetik ki.

Ha azonban ily lelkész az említett minősítést később igazolja, az igazolás napjától számítva jövedelme 800 forintra fog kiegészítettetni.

Azon körülmény, hogy valamely jövedelmi kiegészítéssel ellátott lelkési állás birtokosa 600 vagy 400 forintra élevezett-e jövedelmi kiegészítést, az utódra nézve figyelembe nem vehető; e tekintetben mindenkor a 4. §-ban körülírt minősítés lesz irányadó.

6. §.

Ugy a 800, mint a 400 forintra terjedő jövedelmi kiegészítésre csak olyan lelkész bir igényvel, aki magyar állampolgárságát igazolja.

7. §.

Nem részesülhet jövedelmi kiegészítésben és ha részesült, azt elveszti az oly lelkész a ki:

a) jogerős büntető bírósági ítélettel hivatalvesztésre szóló mellékbüntetéssel sújtott, a büntetőbíró ítéletének jogerőre emelkedésétől kezdve a hivatalvesztés időtartama alatt;

b) aki állásához nem méltó súlyos erkölcsi vétséget követ el, vagy államellenes magatartást tanúsít és emiatt büntetőbíró ítélettel vagy fegyelmi uton elmarasztalva lett, amennyiben a büntetőbíró szabadságvesztés büntetésére ítélte, a szabadságvesztés büntetésének tartama alatt és a büntetés kiállításától egyébként a büntetőbíró ítélet vagy fegyelmi határozat jogerőre emelkedésének illetőleg a 9. §-ban említett ministeri határozat keltének napjától számított 3 évig.

Ha pedig a jelen §-nak b) pontjához képest már elmarasztalt lelkész, az ott említett 3 év alatt vagy azután, ezen b) pontban említett erkölcsi vétség vagy államellenes magatartás miatt büntetőbíró ítélettel vagy fegyelmi határozattal újból elmarasztalva lett, a jövedelmi kiegészítést a jelen szakasz harmadik bekezdésében megjelölt időponttól kezdve személyére nézve végleg elveszti.

Mi tekintendő államellenesnek: azt az 1893: XXVI. törvénycikk 13. §-ának utolsó bekezdése határozza meg.

8. §.

Ha jövedelmi kiegészítésért a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez illetékes hatósága útján oly lelkész folyamodik, aki ellen a 7. §-nak b) pontjához képest erkölcsi vétség, vagy államellenes magatartás miatt kifogás emelhető, a vallás- és közoktatásügyi miniszter az illetékes felekezeti hatóságot, ha ez fegyelmi uton még nem határozott, a fegyelmi eljárás megindítására szólítja fel és ily esetben csakis az eljárás befejezése és az eredménynek hozzá történt bejelentése után intézkedik a jövedelmi kiegészítés megadása vagy megtagadása iránt.

9. §.

Ha kiegészített jövedelemmel bíró lelkész ellen a vallás- és közoktatásügyi miniszter előtt erkölcsi vétség vagy államellenes magatartás miatt alapos panasz emelődik, a vallás- és közoktatásügyi

miniszter az illetékes felekezeti hatóságot a fegyelmi eljárás megindítására felszólítani köteles.

Ha a felekezeti hatóság a felszólítás daczára az illető lelkész ellen a fegyelmi eljárást foganatba nem tette, a vallás- és közoktatásügyi miniszter a felszólítás kézbesítésétől számított három hónap elteltével a kiegészítési összeg megvonása iránt határoz.

Ha a felekezeti hatóság fegyelmi határozata az illető lelkészt a panasz alapos volta daczára állásában meghagyja: a vallás- és közoktatásügyi miniszternek jogában áll a rendelkezésre álló adatok alapján a jövedelmi kiegészítést a 7. §. b) pontjában foglalt rendelkezéseknek megfelelően megvonni.

A jövedelmi kiegészítés megvonását kimondó miniszteri határozat az illetékes felekezeti hatóság fegyelmi ítéletének egyéb rendelkezéseit nem érinti.

10. §.

A lelkési jövedelem kiegészítése az állami költségvetésben e célra felvett javadalmazás terhére kilencz év alatt történik és pedig az első három év alatt fokozatosan a 2. §-ban említett összes lelkészek jövedelmének 600, illetve 300 forintra, a további hat év alatt fokozatosan 800, illetve 400 forintra.

11. §.

A jövedelmi kiegészítés megállapítása céljából a jövedelmek és kiadások bevallásánál a következő alapelvek irányadók:

I. Felszámítandó jövedelmek:

1. A földbirtok haszonbérjévédelme a haszonbéri szerződés szerint, vagy amennyiben saját kezelés alatt állanak, a hasonmínőségű földekre nézve helyben vagy a vidéken szokásos haszonbérek utolsó öt évi (1893—1897.) átlaga szerint.

A lakóház, az udvar és a kert (ez utóbbi azonban csak 1/2 (egy és fél) katasztrális holdig) figyelmen kívül hagyandó.

2. A bérépületeknek és épületrészeknek az adótvények által megállapított fenntartási költségek levonása után fennmaradt tiszta jövedelme.

3. A hasznóhajtó jogok és jogosítványok, valamint ipazítványok, úgymint malomtartás, malomméricsze, halászat, fahasználat, makkoltatás, révvám, stb. tiszta jövedelme a haszonbér szerződés szerint, vagy az utolsó öt évi (1893—1897.) jövedelem átlagát igazoló közhatalos okirat alapján.

4. A hívek által közvetlenül vagy a hitközségtől, valamint a kegyurtól pénzben, természetben, kézi vagy ígasmunkában évenként visszatérőleg teljesített szolgáltatásokból befolyó jövedelem.

A terménybeli és munkabeli szolgáltatások pénzértékét a helyi viszonyoknak megfelelően az utolsó öt évi (1893—1897.) átlag szerint a felekezeti hatóságok meghallgatása után a közhatalos közegek állapítják meg s az ilyen megállapított jövedelem egyharmad része behajtási költség címén levonandó.

Ezen rendelkezés az első rendelkezés alkalmazásával annyiban mellőzhető, amennyiben a vallás- és közoktatásügyi miniszter a törvény hatálybalépte előtt a felekezeti hatóságok jóváhagyása mellett beszolgáltatott értékebecslési adatokat elfogadhatónak találja.

A terménybeli és munkabeli szolgáltatások pénzértékének megállapítása mindenkor csak tíz évre szól, ennek elmúltával újabb megállapítás eszközlendő.

5. Az avatási és temetkezési stóladijakból, valamint egyáltalán az egyházi cselekvényekért a jogszokás alapján követelhető díjakból (például házszentelési köledéből) befolyó jövedelem, melyet az egyházi hatóság az utolsó öt évi (1893—1897.) átlag szerint állapít meg és igazol. Az esketési stóladijak felszámítás tárgyát nem képezhetik.

6. A misestipendiumok, istentiszteleti cselekvények végzése céljából tett és egyéb alapítványok kamatjövedelme.

A jövőben ezen jövedelem csak akkor lesz beszámítható, ha a beszámítást az alapítólevél nem tilalmazza.

7. A politikai község (város) házi pénztárából, az egyházmegyei vagy bármely más közalapból kongrua-kiegészítés, állandó segély, lótarítás vagy bármely más czímen huzott jövedelem.

8. A helybeli temblomvagyron (fabrica) jövedelmi többlete, amennyiben az a fennálló szabályok szerint a lelkész javadalmazására fordítható.

II. Levonható kiadások:

1. A lelkész által élvezett jövedelmekre kirott állami, törvényhatósági, községi és egyéb, valamely törvényben gyökerező közterhek, továbbá a vizsábályozási költségek, valamint az országos és az egyházmegyei gyámintézeti, nyugdíj és egyéb alapok számára teljesítendő rendes évi fizetések.

2. A lelkési jövedelmet bizonyos kötelezettség címén terhelő fizetések, úgymint a segédlelkész (segédlelkész) ellátása, az ingatlanokra felvett kölcsönök törlesztése, a lótarítási átalány és a fuvarköltség.

A segédlelkész tartásáért személyenként 250 forintnál több fel nem számítható; lótarítási átalány és fuvarköltség címén 200 forintnál több le nem vonható.

3. Azon mise- és istentiszteleti alapítványok jövedelme, amely misék és istentiszteleti cselekmények elvégzését a lelkész másoknak átengedni kénytelen. Az elvégezhető misék és egyéb istentiszteleti cselekmények számát az egyházmegyei főhatóság (püspök) igazolja és állapítja meg.

Ellenben nem vonhatók le a személyi ellátás (háztartás) körébe tartozó, úgyszintén a földbirtokok kezelésével járó, valamint a lelkészéi épületek jókarban tartásából eredő kiadások.

12. §.

A jövedelmek és kiadások bevallásának és igazolásának módzatait a vallás- és közoktatásügyi miniszter a felekezeti hatóságok meghallgatásával rendeleti uton állapítja meg.

13. §.

A vallás- és közoktatásügyi miniszternek jogában áll vallásfelekezetek által közölt adatok helyességéről a közigazgatási közegek útján is meggyőződést szerezni.

Ha a felülvizsgálat során vagy később az tűnik ki, hogy a lelkész valamely jövedelmet tudva elhallgatott, vagy valamely nem létező kiadást tudva hamisan vallott be, az ilyen lelkész, míg azon lelkési állásban marad, melyben a hamis bevallást tette, a jövedelmi kiegészítésre való igényt elveszti.

Ha a bevallás helyességéért felelős más hatósági személyek tudva hamis bizonylatot állítanak ki, az állami kincstár részére okozott kár magasságának megfelelő pénzbírsággal sújtandók.

A büntetés kimondása a vallás- és közoktatásügyi minisztert illeti, de a büntetéssel sújtott lelkész vagy más felelős hatósági személy az értesítéstől számított 30 (harmincz) nap alatt a közigazgatási bíróság előtt panaszjoggal élhet.

14. §.

A kiegészítés végett bejelentett lelkési állás jövedelme, jelen törvény hatályba lépése után, a vallásfelekezet részéről a vallás- és közoktatásügyi miniszter előzetes hozzájárulása nélkül többé le nem szállítható és minden növekedése a vallás- és közoktatásügyi miniszternek 3 hó alatt bejelentendő.

Amennyiben a jövedelmi növekedés akár a hitközségnek, akár egyeseknek önkényes teherállásából, akár ujonan keletkező alapítványokból ered, az állam által nyújtott jövedelmi kiegészítés nem csökkenthető.

A jövedelmi növekedés eltitkolása a lelkészre nézve azon lelkési állásban a jövedelmi kiegészítési igény elvesztését vonja maga után.

A jövedelmi kiegészítésre való igény elvesztése iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszter határoz, de a büntetéssel sújtott lelkész az értesítéstől számított 30 (harmincz) nap alatt a közigazgatási bíróság előtt panaszjoggal élhet.

15. §.

Ha valamely jövedelmi kiegészítéssel ellátott lelkési állás jövedelme a felekezeti hatóságoktól és a hitközségtől nem függő körülmények következtében csökken, az illetékes felekezeti hatóság a vallás és közoktatásügyi minisztertől a jövedelmi kiegészítés felemelését kérheti.

A jövedelmi csökkenés igazolása esetén a kiegészítés felemelése meg nem tagadható, hacsak a hívek csekély száma a hitközségnek más hitközséghez csatolását (affiliatio) indokolta nem teszi, mely esetben a vallás- és közoktatásügyi miniszternek jogában áll a felekezeti főhatóságot az illető hitközség önállóságának megszüntetésére felhívni.

A jövedelmi kiegészítés felemelése esetén a magasabb kiegészítési összeg jövedelmi csökkenés beálltának időpontjától számítva utalványozandó.

16. §.

A 2-ik §-ban említett vallásfelekezetek tartoznak 3 hó alatt a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a kiegészített jövedelemmel bíró lelkési álláson előforduló minden személyváltozást bejelenteni.

Ha pedig a bejelentés 3 hónap alatt meg nem történt és az ujonan alkalmazott lelkészek minősítése okmányokkal nem igazoltatik, a 4-ik §. értelmében magasabb minősítéssel bíró új lelkész nagyobb jövedelmi kiegészítésre csak a bejelentés napjától kezdve utalványozható, ellenben, ha kisebb minősítéssel bíró lelkész nyert alkalmazást, a 400 forintot meghaladó jövedelmi kiegészítésre kifizetett összeg a személyváltozás idejétől fogva visszaterítendő.

17. §.

A 2-ik §-ban említett lelkészeknek az állam által a lelkési jövedelem kiegészítésére engedélyezett összegek az egyes lelkési állások és lelkészek felsorolásával utalványoztatnak ki.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter az egyes felekezetek illetékes hatóságaival állapítja meg azon

feltételeket, amelyek mellett a kiutalványozott összeget további eljárás céljából a felekezeti hatóság rendelkezésére bocsátja.

Ha megállapodás nem jött létre, vagy ha létrejött ugyan, de az a felekezet megszűnik, a megállapodás megszűntnek tekintendő és a kiutalványozott összegek azonnal külön-külön és közvetlenül a lelkészeknek fizettetnek.

18. §.

A szerzetes lelkészségekre, valamint a világi lelkési állásokon alkalmazott szerzetesekre a jelen törvény rendelkezései nem vonatkoznak.

19. §.

A 2-ik §-ban említett lelkészeket a 10-ik §. szerint megillető jövedelmi kiegészítés a jelen törvény korlátai között 1899 január elsején veszi kezdetét.

20. §.

Jelen törvény végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi miniszter és a pénzügyminiszter bizatnak meg.

MINDENFÉLE.

A czári udvarból. Szent-Pétervárról írják lapunknak: négy héttel a nagy böjt megérkezése előtt megnyílnak a czári télipalota kapui és megkezdődnek az udvari mulatságok. Az első, a legnagyobb bál, elmúlt már. Erre háromezer meghívót küldtek szét és a meghívottak közül nem hiányzott épkézláb ember. Mánások és nagybirtokosok, kik eddig a külföldön vagy falusi hirtokai-kon éltek, siettek a fővárosba, hogy sütkérezhessenek a czári kegy fényében. Ami a báli toilletteket illeti, a nagybálon nem erőltetik meg magukat a hölgyek, mivel ugysem tűnnek föl a nagy tömegben. A kisebbekben aztán annál káprázatosabb fényűzést fejtenek ki. A czárné maga egyszerűbben öltözködik sok mánásasszonynál. Toilettek leírását nem élvezhetik meg az orosz hölgyek, mivel a czárné ruhájának leírása tilos, a többi hölgyekét pedig courtoisiból nem közölhetik. A czárné nagyon szereti családját és csak a gyermekszobában érzi magát igazán boldognak. Akárhányszor is maga eteti gyermekeit, ha pedig betegek, el sem mozdul az ágyuktól. Egy angol képeslap nemrég egy képet közölt, amelyen az orosz czárné volt látható, amint kisebbik gyermekét itatja. A censor összeráncolta szemöldökét és nem merete kiadni a lapot. Áttette az udvarmesterhez, az az a főudvarmesterhez, aki szintén nem tudott határozni és a czár elé vitte a dolgot. A czár sem akart beleavatkozni és azt mondta, hogy a czárnéra kell bízni a döntést. A czárné mosolyogva nézte a képet és — örömmel engedte meg a lap kiadását.

Hugo Viktor életéből. A nagy regényíró életéből a következő apróságot elevenítik föl.

Hugo Viktor, miután már a Századok legendáit kiadta és e munkája révén világhírre vergődött, pályázott az akadémiának egy épen üresen levő székére.

Hogy a bejutásra némi chance-jai legyenek francia szokás szerint, sorba akarta venni a befolyásos akadémiikusokat, hogy jóindulatukat megnyerje. Elsősorban az akadémia elnökéhez ment.

Az elnök épen borotválkozott, mikor Hugo benyitott hozzá. Nem szólt semmit, még helyet sem mutatott neki. Azután, mikor a borbély már elment, odaáll az elnök a kályhához, kidüllesztí a hasát és jól kidomborított leereszkedéssel kérdezte: — Mi tetszik, fiatalember?

Hugo ekkor előadta kérését. Az elnök nagyot néz, aztán megint kérdez: — Hát irt már ön valamit?

Hugo meghökkent. Most, mikor már az egész világ olvasta a Századok legendáit és annyira vitte, hogy méltónak tartotta magát az akadémiai tagságra, előáll az akadémia elnöke és azt kérdi tőle, hogy irt-e már valamit? Hugo gyorsan és elszántan felelt: — Elnök ur, hát ön már semmit se olvas?

— Fialat ember, szólt az elnök, jegyezze meg, hogy az én koromban már nem olvas az ember, csak újra olvas.

Hugo meghajította magát és elment. A válaszában azonban megbukott.

Életmentő macska. Nagy tiszteletre kaptak most Franciaországban a macskák. Egészen új és nagyon szép oldalukról mutatta be őket egy czirnos, amely két fiatal ember tulajdona volt. Ugy történt a dolog, hogy az illető fiatal emberek faszenet gyújtottak meg szobájukban, hogy fűzzenek valamit. Azután, fáradtak levén, lepihentek és el is aludtak. Nemsokára, egy hívős szélfuvallatra, fölébredt az egyik, és irtózatossal nyávogást hallott. — Macskájuk áttörte az ablakot, és kívül megállva, óriási miákolást vitt véghez. A fiatal ember nyomban felösmerte a helyzetet. A kályhából kitóduló szénigaz ugyanis már-már megfojtotta őket, de a macska, amely megérezte a veszedelmet, kitérte az ablakot és segítségért miákolta. A betegek állapota egyre javul, nemsokára egészen kiheverik a bajt. Az eset híre azonban hamarosan országgyűlési röpült és azóta rettenetesen becsülik a francziák a cizciákat.

A kedélyes török posta. A török postahivatalok hosszabb ideig megtagadták a külföldről Törökországba küldött képes levelezőlapok kézbesítését, mivel a mohamedán vallás tiltja az emberi alak ábrázolását. Mikor az összes európai államok figyelmeztették a nemzetközi szerződésre, akkor nem ellenkezett már, hanem a levelezőlapok csak nem jutottak kézhez azután se. Százszámra tüntek el a kártyák. Jött a sok reklamáció a postahivatalhoz, de mindhiába. Végre aztán rájöttek a dolog nyitjára. Egy póstatiszt bemegy egy német kereskedőhöz. A kereskedő panaszkodik, hogy milyen sok kára van a képes levelezőlapok miatt, mert nem kézbesítették őket és hogy a közönség nem is meri használni emiatt.

— Ne féljen! szól a póstatiszt, már nem tart sokáig. Eddig sokat tartottunk vissza, mert azokkal diszitjuk a szobánk falait. Most egyelőre el vagyunk látva levelezőlapokkal, bátran küldhetnek képeset is.

Asszonyhaj. Ki nem ismeri annak a szegény leánynak megható történetét, aki az ő szép, arany-szőke hajfonatait levágta és eladta, hogy beteg édesanyján segítsen. A szép asszonyhaj keresett és jól fizetett árucikk. Szinte kinosan érinti az embert, hogy azok a szép aranyfényű vagy csillogó fekete hajszálak, amelyek a szemet gyönyörködtetik, az érzelmet oly csodálatosan felébresztik, s amelynek finom illata oly megrázkéztető, hogy az asszonynak eme legpompásabb díszje nemcsak eladó, hanem vásárolható is. És itt a nők a férfiakkal szemben fölünyben vannak; férfihajnak ugyanis nincs értéke. A vágott asszonyhaj természetesen sokkal értékesebb, mint az a haj, amely fésülés közben hull el és amelyet csak „hamis“ hajnak lehet elhasználni. A legdrágább női haj a fehér haj. Valódi fehér vágott hajfonat nincs is, mert az idős nők fehér haja már nem oly hosszú, hogy felhasználhatnák s így a szőke haját fehéritik.

Tíz gramm fehér vágott haj 6—7 forint. A legolcsóbb a barna és a fekete haj. Igen drága és különben is ritkán található a veresszőke asszonyhaj. Minél hosszabb a haj, természetesen annál drágább a haj grammja. Finom női parókákat és hajviseleteket csupán egészséges, élő hajból készítenek. A szép haj minden nő díszje és látjuk a modern hajviseleteknél, mennyire iparkodnak a nők sütéssel, fodorítással és egyéb eszközökkel oda-hatni, hogy hajuk minél dúsabbnak, gazdagabbnak lássék. Már az ó-korban is erre törekedtek a nők, csak hogy akkor az egyszerű hajviselet volt — dívatban.

A szépségverseny multja. Az Európában többfelé divatos szépségverseny nem a modern kor találmánya. Még Jámbor Lajos, német király idejéből való. Ugy történt a dolog, hogy a király, mikor a felesége meghalt, kolostorba akart vonulni. Mivel ebből nagy baj jött volna az országra, a főpapok és az államférfiak sehogysé megengedni, hogy szándékát végrehajtsa. Végre is kénytelenek voltak egy újabb házasságra gondolni. Szépségversenyt hirdettek, amelyben az egész ország nemesinekei leányai résztvettek. A sok szébnél-szebb leánynak nem tudott ellentállni a király és kiválasztotta a neki leginkább tetsző leányt, bajorországi Juditot. Ettől az időtől fogva nem csak Németországban, hanem egész Európában csaknem mindenütt divik ez a „szép“ szokás.

KÉT ASSZONY

BARANCZEVICZ SZ. KÁZMÉR REGÉNYE

oroszból fordította SZABÓ ENDRE (20)

„Aha! — gondolta Bargyin, — úgy látszik, hogy a kisasszony gyanakodik! Nagyon jó.”

Nem árulta el, hogy észrevette Olga fürkésző tekintetét; levett az asztalról egy vas-kos törvénykönyvet, maga elé tett egy papírost és homlokát összeránczolva, elkezdett színlag a könyvből másolni.

— No, készen van a jogi tanács — mondá aztán s a becsünetett Pistának átadva egy levelet, azt mondá: vidd el ezt rögtön a czimzetnek.

— Van egy jó barátom — folytatta, Olgához fordulva — rettenetesen alkalmatlan ember. Majd mindennap jogi tanácsokért küld ide. Most is éppen a legalkalmatlanabb időben jött rá.

— Miért alkalmatlan? jó, ha minden percben van önnek dolga.

— De nem akkor, mikor egy kisasszony van itt s különösen mikor az a kisasszony látogatóban van itt, felelt Bargyin udvarias mosolylyal.

— Ugye? — nevetett gunyosan Olga.
— Tehát csakugyan nem iszik egy csésze teát?

— Nem.
— Hát egy pohárka bort?
— Azt még kevésbé.
— Miért még kevésbé? Itt meglehetősen hűvös van, nem árt egy kis melegítő. Oly kitűnő bort adnék...

— Köszönöm, nem kérek belőle.
— Pedig okvetlenül meg kell kóstolnia. Nem is képzeli: mily felséges ital.

— Miért küldte el az inasát?
— Mert el kellett küldeni. A barátom nagyon szigorú ember; ha egyszer ur, azt akarja, hogy rögtön feleletet kapjon. Majd magam hozom el a bort.

Felkelt és kiment a vendéglátó szobába. Olgát rendkívül érdekelte az a szoba, amelyet az írodától egy függöny választott el. Felhasználva azt az alkalmat, hogy Bargyin kiment, a leányka gyorsan odament az ajtóhoz, félrehúzta a függönyt és sokáig nézte a hálószoba berendezését, mely nem nagyon hasonlított a férfi-hálószoba szokott belsejéhez. Két aranyozott tükör volt ott, aztán két atlaszpaplanos ágy. A föld éppen olyan puha, bolyhos szőnyeggel volt bevonva, mint a dolgozószoba. A rendkívül elegáns mosdóasztalon kívül volt még oldalt egy kék atlaszszal és csipkével díszített kis tolette-asztal, telerakva mindenféle illatszeres üvegekkel.

Alig bocsátotta vissza Olga a függönyt s ment vissza a dolgozószoba közepére, bejött Bargyin. Egy kis ezüst tálcán egy üveg sötét színű bort hozott két pohárkával, másik kezében pedig egy csinos vázát emelt, megrakva gyümölcsessel.

Letéve ezeket az asztalra, Bargyin kiment tányérkákért és késekért, aztán leülve egy karszékre, Olgát megkérte, hogy üljön le ő is.

— Én nem iszom, — felelt az határozott hangon.

— De okvetlenül meg kell kóstolnia ezt a bort! Ez a legjobb minőségű marsalai. Egy olasz ismerősöm hozta Szicziából, — mondá Bargyin — igyék meg legalább egy fél pohárkával.

— No, nem bánom, — adta meg magát Olga, ajkához emelve a kis pohárkát; milyen édes!

— Igazi konty alá való.
Bargyin oda tolta a gyümölcsös vázát Olga elé s tányért és kést adott neki.

— Tudja, hogy nem maradhatok sokáig? mondá Olga.

— Tudom! intett a fejével Bargyin s egyidejűleg azt gondolta: „ő sokáig itt fog maradni.”

— Roppant nehéz volt kivinnem, hogy eljöhessek önhöz. Azt mondtam, hogy meg kell látogatnom egy barátnőmet, aki holnap elutazik. A mama viláért sem akart elereszteni...

— Ugy tetszik, hogy ezt már hallottam, — szól hanyagul Bargyin, bort-töltve Olgának

és közelebb húzódva hozzá — és hálás is vagyok érte.

— Igen, gunyos értelemben — jegyezte meg Olga.

— Nem, a legkomolyabban.

— De úgy látszott, mintha ön nem tulajdonitana valami különös jelentőséget annak, hogy...

— Ah, de hogy nem! ugyan hova gondol! — kiáltott fel Bargyin, magát hajtogatva — én nagyon is tudom méltányolni a kegyed bátor elhatározását. Engedje meg, hogy hálám jeléül megcsókoljam a kezét.

Megfogta, megcsókolta a leányka kezét és nem bocsátva el, gyönyörködve nézte azt.

— Milyen finom, kis kéz! Mily sima és elasztikus. Hát még ez az apró, rózsaszínű köröm! Gyönyörű!

Olga kirántotta a kezét és kérdő tekintet vetett Bargyinra.

— Értemja nézését — szólta Bargyin — azt akarja kérdezni, hogy hol vettem én ezeket a kifejezéseket? Kegyed nem hisz az én őszinteségemben, nem hiszi, hogy én kegyedet szeretem s szeretve, költői hangulatom lehet. Kegyed egyáltalában nem ismer engemet.

— Igaz, nem ismerem; — sutogott Olga.

— És nem is biszen nekem. Miért húzódik el most is tőlem?

— Nem tudom, hogy minek hinnék?

— Annak, hogy szeretem. Csak az én szerelmemnek.

— Ez... csak hogy ez...

— Kevés? — kiáltott fel Bargyin, — Istenem, hát mit akar még egyebet? Én, a kemény szívű ügyvéd, a pesszimista és szkeptikus ember, ime, a kegyed lábainál vagyok! Egészen közel húzódott Olgához és kezével gyöngén megérintette annak derekát.

— Legyen hát őszinte, — mondá Olga — s mondja meg igazán: becsületes ember ön?

Bargyin összerántotta a szemöldökét.
— Mit akar ezzel mondani? — kérdezte, visszavonulva a helyére.

— Mindent! Feleljen hát kérdésemre.

— Szergejevna Olga, meggondolta azt kegyed, hogy feladva nekem ezt a — legalább is különös kérdést, azzal engemet megsért?

— Nem volt sértő szándékom.

— Milyen értelemben veszi azt, hogy becsületes? magyarázza meg, kérem — mondá Bargyin felkelve és alá és fel járkálva.

— Reménylen; ön ért engemet.

— Én kegyedet mindenekelőtt szeretem. Kegyed tudja az én nézetemet erre az értelemre vonatkozólag, kifejtettem azt kegyed előtt nem egyszer s amint emlékszem: kegyed is osztotta az én felfogásomat. Másképen — természetesen — nem lehetnék szerencsés kegyedet ma itt láthatni.

— Igen! De mama egészen másképp fogja fel ezt a kérdést, — felelt Olga halkán, mintegy magában.

Egészen zavarba jött, nem tudta: mit tegyen. Kora fiatalága óta eléggé otthonos volt a kacérságban, de Bargyinnal szemben mégis elvesztette maga alól a talajt. „Ah, legyen, a minnek lenni kell, — határozta el végre magában, — s még ha nem mehetek is többé haza, annál jobb. Mentől rosszabb, annál jobb. Mama nem hagyja ezt a dolgot annyiban, ő kiviszi a magáét, — nos: nagyon jó, tegyen is hát amit akar.”

Olga lopva ránézett Bargyinra.

— Makacs a maga felfogásával — gondolta Olga — hát csak makacskodjék. Elég, ha előre figyelmeztettem, hogy a mamával gyűlik meg a baja... Nekem határozottan mindegy.

— Mondtam már kegyednek, hogy mi Petrovna Olimpiáddal egészen különböző nézeteket és meggyőződéseket táplálunk — szólalt meg Bargyin — valóságos antipódok vagyunk.

— Mik? — kérdezte Olga, nem értvén meg az utolsó szót.

— Antipódok! Legyünk őszinték, Szergejevna Olga, — a mamája azt akarja, hogy kegyed mindenáron férjhez menjen, ő a kegyed szerencsésjét csak a házasságban látja, bármilyen legyen is az.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1896. február 7-én.

Main table containing market data for various securities, including Hungarian government bonds, bank shares, and foreign exchange rates. It is organized into multiple columns with sub-sections like 'I. Államadósság', 'V. Bankok részvényei', and 'XIII. Közleked. váll. részv.'.

A t-ol megjelölt értékpapiroknál, melyek üzleti éve nem esik össze a napnál úval, az osztalék az utolsó üzletre vonatkozólag értendő.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, kedd, 1898. február 8-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kvi bélet 31. Havi bélet 7.

Rafael.

Dráma 4 felv. Ista Várady Antal.

Személyek:

Chrysolomus Egressy
Castiglione gróf Császár
Pietro Bembo Ivánfi
Barnabé, szerzetes Nibály
Rafael Somló
Giulio Romano Pálfi
Gaudirino Ferrari Kórosmezei
Garrofole Latabár
Sollo Szegedi
Margherita Fekete
Stella Hegyesi M.

Kezdete 7 óraker.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Evi bélet 23. Havi bélet 5.

She.

Fantáziás ballet két részben, 12 képből. Kémény Jenőtől és Beer Józseftől. Zenéjét Mador Raoul szerzelte.

Személyek:

Kalykates Carbone
Amencelas Zsuzsanits
Isis, istennő Némoth
Főpap Fekete
Men-Kan-Ra Gáborhelyi
Ayscha Gázer
1. Libella Barbieri
2. Libella Balogh
3. Libella Schimidek
Csapatvezér Csóregi
She Gaszner B.

Kezdete 7 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

A varázsgyűrű.

Operette 3 felvonásban, 5 képből. Írta: D'Ennery Adolphe és Eugène Paul. Ford.: Komor Gyula. Zenéjét szerzelte: Planquette R.

Személyek:

XV. Lajos Szirmai
De Chavannes Szordahelyi
Renée Nádei Ilonka
Leonide Vidorné
De la garde Georges F. Hegyi
Nicolas Vidor
Michelle Kury Klára
Valpignon lovas Solymosi
Artois Kiss M.
La Popolnière Follinus
Athenais Balogh Etel

Kezdete 7 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.

998. szám. 998. szám

A nőszabó

Bohózat 3 felvonásban. Ista Feydeau G. Ford. Komor Gy.

Személyek:

Moulineaux Góh
Yvonne Kalmár
Aigroville Hanyósi
Aubin Gál
Susanne Deh
Cassinet Balassa
Róza Vajszai
Pompenette Pócsi
D'Herblayné Berzsei
Etienne Szerémi

Kezdete 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Dupla feleség.

Eredeti énekes bohózat 3 felv. Ista és zenéjét szerzelte Ifj. Bokor József.

Személyek:

Zajkony Elemér Faredi
Dr. Szerem Jenő Bába
Hajnalka, felesége Világ Gizella
Mord Aristid Sallágyi V.
Alfréd, tenorista Iványi
Pirokka, felesége Világ G.
Büszke Márai
Balogh Főreka
Kamilla Szilassy
Ludmilla Nében A.
Pamella Szegedi
Nepomuk Székely
Menyus Besztereyi
Trankosné Simon
Végrehajtó Yárai
Ugyvéd Pallásy
Biszák Székely
János Kalmár
Miska Német
Papirkerekedő Szegő E.

Kezdete 7 óraker.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	Vár Színház	V. kir. Operaház	Vig Színház	Meg Színház	Magyar Színház	Kispesti Színház
Szerda	Marcelle	—	—	A nőszabó	A talmi hercegnő	A kikapós patikárius	—
Csütörtök	Francillon	Rantzauk	Portici-néma	Magda	A baba	Dupla feleség	—
Péntek	Fra Girolamo	—	She	Adriana Lecouvreur	A talmi hercegnő	A gésák	—
Szombat	Fry Pál	Marcelle	Bohéme	Il Padrone della Ferriere	A talmi hercegnő	A könyvtáros	—
Vasárnap d. u.	Ármány és szerelem	—	—	Szöke Katalin	A tót leány	A gésák	—
Este	Folt, amely tisztít	—	Tannhäuser	Fedora	A baba	A könyvtáros	—

**Dr. Schöffer-féle
köszvényeszesz**
(Antirheumatikon)

az 1896. évi párizsi egé zségügyi kiállításán az aranyéremmel és érdemkeresztrel vöröszalaggal kitüntetve, 451 melyet elismerésükkel tüntettek ki; nagyméltóságú Bende Imre nyitrai m. püspök ur, nagym. özv. belluid Baross Gábor uró és még számos előkelő személytől használt s elismeréssel kitüntetett, ugy több tekintélyes orvos által betegiken kipróbált és melegen ajánlott esalhatatlan s egyedül gyógyszer fejgörcs (migrain) cauz, oldalszurás, influenza és köszvény ellen.
Ezen gyógyszer a főraktár Budapestén, Török József gyógyszerháza által kapható és azonkívül minden gyógyszerházaiban.
Ára üvegenként 1 frt, vidéken 1 forint 20 kr.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

12.430/1898. C—II. sz.

Hirdetmény.

Áruforgalom egyrészt Románia, másrészt Ausztria-Magyarország és Nemetsország között.
(Az áruosztályozás K—1. alatti tételének módosítása.)
F. évi február 15-étől való érvényével a a fenti áruforgalomra érvényes díjszabás I. rész B. szakaszában foglalt áruosztályozás K—1. alatti tételében (kalapok) a „ládában” előtti az I. pótlék alapján felvett „fémbetétes” szó töröltetik.
Budapest, 1898. február hó 1-én.
A m. kir. államvasutak igazgatósága, a részös vasutak nevében is.
(Utánnyomás nem díjaztatik.) 470

Páratlan sikerű gyógyhatásai folytán legmegelőbbben ajánlható.

Dr. Mitzger Tivadar
hydro-elektrotherpiai rendelő intézete
Budapest, Teréz-körut 44. I. em.

Az ideg- s nemi betegségek elnevezése alatt rejülő különféle legelhanyagoltabb bántalmak, makacs bérhajok ifjúkori könnyelműség folytán fellépett bármily nagyfokú gyengeségi állapotoknál új gyógy módok az összes gyógy módokat hasonlíthatatlanul s messze felülmúlja, a mennyiben gyógyszerektől menten néhány nap alatt gyökeres, állandó s teljes gyógyulást biztosít.
Intézetem a modern hygiea és orvosi technika elsőrendű vívmányai szerint nagyszabású gyógytermekkel van berendezve. Tapasztalt, biztos és gyors eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után fizethető. Külön várteremmel, külön be- s kimerett. Rendelés naponta d. e. 9—12g. d. u. 2—3-g. Levélre díjmentesen válaszlatok.

Gyomertbetegségeknek segély

Cooper Cooper & Co. Ltd. London
legfinomabb eredetű

Ceylon téáját
árulja az
Angol Gyarmat Társaság
Budapest, V., Perokköz 4.
(Füred-utca és Mészeg-utca között.)
Arjegyzékkel kívánatra szolgálunk. Vidékre megrendelés fél kg. és nagyobb mennyiségben természetesen szállítatuk. 872

Gyomertbetegségeknek segély

Fűrészáru eladási hirdetmény.

Alólirott m. kir. erdőigazgatóság ezennel közhírré teszi, hogy az úgynévezett budapesti iparműfából a szigetkamrai gőzfűrészrakhelyen készletben levő jó minőségű 1889—1896. évi termelésekből származó

401 m ³ fenyő	fűrészáru	m ³ -ként	16 frt,
40 m ³ tölgy			28 frt,
444 m ³ bükk			17 frt,
181 m ³ kőris és szil			18 frt,
140 m ³ juhar			17 frt,
57 m ³ gyertyán			24 frt.

kikiáltási ár mellett való eladása iránt 1898. évi február hó 15-án d. e. 10 óraker írásbeli versenytárgyalás fog tartatni. Versenyezni kívánók felhivatnak, hogy ívenként 50 kros bélyeggel és a megajánlott egész vételár 10%-ának megfelelő övadékkal ellátott zárt írásbeli ajánlatukat, amelyben a megajánlott köbméterenkénti ár számokkal és betűkkel tisztán kiírandó, legkésőbb az árverés napjának d. e. 10 óraker ezen erdőigazgatósághoz benyujtsák.
Ajánlatok nem csupán az egész famennyiségre, hanem fanemenként és részletenként a termelési évek szerint fűrészárakra is tételhetnek.
Utóajánlatok nem fognak figyelembevételni.
Az árverési feltételek alólirott erdőigazgatóságnál, bustyaháza erdőhivatalnál és a bocskói faraktárgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. 467
M. Sziget, 1898. január hó 22.
M. kir. erdőigazgatóság.
(Utánnyomás nem díjaztatik.)

„OLYMPIA” MAGYAR MŰLÁTÓ
Kerepesi-ut 63. szám.
Igazgató: BOBODI VILMOS.

Rendkívül fényes új műsor.
Első föllépte **Delisozia Werrauno** amerikai szépség, angol és svéd énekesnő. **Les Duval** világhírű athletanők. **Riccardó** kiváló gimnasztikus.
LES BRILLANTS
leghíresebb francia négyes. Föllépnek továbbá az összes szerződötött művészek. Éjféltől reggel 5 óráig táncmulatság **Rácz Gyula** zenekarának közreműködésével.

Tengeri aquarium

Royal-szálloda, Erzsébet-körut 44. (383)
A magyar tenger eleven állatvilágának bemutatása.
Zoologiai különlegességek.
Mindon hó 16-án és 1-én új szállítmány.
Nyitva reggel 9 óráig. — Bétéltől 30 kr. — Készen és gyerekek jay 15 kr.

„Parfumerie Royale”
Erzsébet-körut 54.
„Pate Ninon”
Séptő-kencés biztos eredménnyel. Egy téglay 1 frt használati utasítással együtt; hozzá „Ninon” víz üvegenként 50 kr. és 1 frt. Ugyanitt 483
Manicure
(kézápolás)
és amerikai arcfürdők.
Megnyitás február 1-től kezdve.

Az egyedüli szikviz, mely sterilizálva bacteriummentesen kerül forgalomba a
SANITAS SZIKVIZ
kapható minden jobb elárusítónál
Sanitas paradicsom-kivonat
francia rendszer szerint conserválva a legtöbb fűszerkereskedésben. 440